

MERKEZ DANIŞMA KURULLARI

Genel olarak dünyadaki ekonomi, üretim, teknoloji ve hizmet alanlarındaki değişim, ülkemiz için de bir dönüşüm öngörmektedir. Bu değişim süreci mimarlık alanını kapsamlı bir şekilde etkilemektedir. Bu sürece bağlı olarak mimarlık eylemi, uygulamaların niteliği, hizmet sunum biçimleri ve mimarın rolünü değiştirmektedir. Buna paralel olarak, odanın üye profili hızla değişmektedir. Bu anlamda Mimarlar Odası'nın geleceği, bir kriz halini alan meslekleşme sürecinin geleceğine yönelik politikaların ve stratejilerin geliştirilmesine, mesleki gelişim ve örgütlenme araçlarına ilişkin yaklaşımların, arayışların, yöntemlerin yeniden ele alması ve yenilenmesi gereği önemli bir gündem oluşturmaktadır.

Genel Kurul'da oda ve meslek alanına ilişkin konularla ilgili olarak; yapılacak hazırlıklar sonrası düzenlenecek Danışma Kurulu toplantılarında gerekli tartışma, değerlendirme yapılması; karar süreçlerine tüm birimlerin katılımı ve katkılarının sağlanması gerekmektedir. Tartışma ve değerlendirmeler sonucunda olgunlaşmış ve mutabakata varılan konularla ilgili kararların alınması öngörülmektedir.

Bu bağlamda; Genel Kurulda kabul edilen karar tasarıları ile ilgili hazırlıkların yapılarak ihtiyaç duyulan yönetmelik değişikliği veya düzenlemelerin öncelikli olarak Danışma Kurullarında ardından ise Genel Kurul gündeminde görüşülmesi amaçlanmıştır.

- Mesleki Uygulama Politikaları
 - Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi
- Mesleki Uygulama ve Hizmetler
 - TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı
 - Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
- Mesleki Gelişim / Yaşam Boyu Öğrenme
 - Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
- Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi
 - 70.Kuruluş Yılına Doğru Mimarlar Odası Örgütlenmesi

MİMARLAR ODASI 48. DÖNEM 1. MERKEZ DANIŞMA KURULU
23-24 Aralık 2022 / Ankara

Mimarlar Odası 48. Dönem 1. Merkez Danışma Kurulu 23-24 Aralık 2022 tarihlerinde Ankara'da toplanmıştır.

PROGRAM

23 Aralık 2022 Cuma

09.00 – 09.30	Kayıt
09.30 – 10.00	Açılış
10.00 – 12.00	Meslek Odalarına Müdahaleler, Kriz Koşulları ve Seçim Süreçleri ve Meslek Alanımıza Etkileri
12.00 – 13.00	Öğle Yemeği
13.00 – 15.30	Mesleki Uygulama Politikaları • Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi
15.30 – 16.00	Ara
16.00 – 18.30	Mesleki Hizmetler • TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği

24 Aralık 2022 Cumartesi

10.00 – 12.00	Mesleki Hizmetler • Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
12.00 – 13.00	Öğle Yemeği
13.00 – 15.30	Mesleki Gelişim ve Yaşam Boyu Öğrenme • Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
15.30 – 16.00	Ara
16.00 – 18.30	Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi • Mimarlar Odası Örgütlenmesi

BELGELER

48. DÖNEM 1. MERKEZ DANIŞMA KURULU

1. Meslek Odalarına Müdahaleler, Kriz Koşulları ve Seçim Süreçleri ve Meslek Alanımıza Etkileri
2. Mesleki Uygulama Politikaları
 - 2.1. Fikri ve Mesleki Hakların Korunması Ve Geliştirilmesi
3. Mesleki Hizmetler
 - 3.1. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği
 - 3.2. Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
4. Mesleki Gelişim ve Yaşam Boyu Öğrenme
 - 4.1. Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
5. Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi
 - 5.1. Mimarlar Odası Örgütlenmesi

1. MESLEK ODALARINA MÜDAHALELER, KRİZ KOŞULLARI VE SEÇİM SÜREÇLERİ VE MESLEK ALANIMIZA ETKİLERİ

Kriz Koşulları, Mesleki ve Demokratik Talepler, Seçim Süreçleri

Mimarlar Odası 48. Olağan Genel Kurulu; halkın iradesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkilerine el konduğu, mutlak siyasi gücün denetimsiz olarak bir kişide toplandığı, düşünce ve ifade, özgürlüğü, örgütlenme, sağlıklı bir çevrede yaşam hakkı gibi temel hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı, demokrasinin bütün kurumlarının baskı altına alınarak işlevsizleştirildiği, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının ortadan kaldırıldığı, ekonomik, sosyal ve siyasal krizin etkileri ile giderek ağırlaşan koşullarda gerçekleştirilmiştir.

48. Dönemi kapsayacak 2022-2024 yılları arasında ülkemiz açısından önemli üç seçim birden yaşanacaktır. Geleceğimizin belirleneceği böylesi bir tarihsel bir sürecin içinde, cumhuriyetin kazanımları ve değerleri ile birlikte binlerce yıllık kültürün bir parçası olan mimarlık kültürümüz ve mesleğimiz tehdit altındadır.

Ülkemiz hukuksuzluğun, demokrasi ve uygarlaşma karşıtı uygulamaların, temel insan hakları ihlallerinin, baskı ve şiddet politikalarının egemen olduğu, Cumhuriyetin bütün kazanımlarının ve kültürel mirasının yok edildiği karanlık bir dönemden geçmektedir.

15 Temmuz 2016'da yaşanan "darbe girişimi" bahane edilerek 21 Temmuz 2016 tarihinde Olağanüstü Hal ilanı ve çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler yoluyla yaşamın her alanında baskıcı ve otoriter uygulamalar yürürlüğe konmuştur.

Bu çerçevede kamu kurumlarına, çalışanlarına, meslektaşlarımıza, doğal ve kültürel miras alanlarında sermaye odaklı yapılaşmaya, temel insan hak ve özgürlüklerine yönelik pek çok düzenleme gerçekleştirilmektedir. Hukuka aykırı düzenlemeler yoluyla kamu kurumlarının yapıları değiştirilmiş veya kapatılmış, çalışanları tasfiye edilmiş, yükseköğretim kurumlarının özerk yönetim yapılarında yer alan rektörlük seçimleri kaldırılmış, basın-yayın organları ve sivil toplum kuruluşları kapatılmıştır.

Toplumsal ve sosyo-kültürel yapıya dair bu düzenlemelerin yanı sıra; ülkemizin tamamında, kentsel ve kırsal alanların, tabiat varlıklarının, koruma alanlarının, ormanların, kıyıların, milli parkların, doğal sit alanlarının, meraların, yaylaların ve kışlakların yapılaşmaya açılarak metalaştırılmasına ve sermayeye tahsisine yol açacak pek çok kanun ve mevzuat değiştirilmektedir.

21 Temmuz 2016 tarihinde ülke genelinde üç ay süreyle ilan edilen OHAL (Olağanüstü Hal), 7 kez uzatılarak 18 Temmuz 2018 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır. Bu süreçte, ülke genelinde kentlerimizde ve kırsal alanda yapı ve doğal çevrede yaşanan tahribata; temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelere; çalışma hayatında sermaye ve finans odaklı dönüşüme gösterilen toplumsal muhalefet OHAL düzenlemeleri ile engellenmiş ve yasama yetkisi parlamentodan alınmıştır.

Anayasal sorumlulukları yerine getirmek üzere seçilen ve görev üstlenen Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri kuvvetler ayrılığı ilkesi çerçevesinde yasama yetkisine sahiptir. Kanun taslak ve tekliflerini ihtisas komisyonlarının raporları ardından görüşen ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ile yürürlüğe sokan Meclis'in yasama yetkisi bypass edilmiş; toplumsal yaşama ve temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasına dair pek çok kısıtlama OHAL çerçevesinde devreye sokulmuştur.

İktidar, siyasi erki sürdürebilmek için; Devleti tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi, herkesin temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanma hakkının sağlanması ve korunmasıyla görevlendiren, bunun için gerekli yasaları koymak ve önlemleri almakla yükümlü kılan Anayasanın değiştirilmesi için çalışmalar yapmış, bütün siyasi yetkileri kendinde toplayan sistem değişikliği öngören tartışmaları gündeme taşımıştır.

Kişiyeye özgü bir yönetim rejimini öngören bu değişiklikler, 16 Nisan 2017 tarihinde halkoylamasına sunulmuş OHAL koşullarında meşru olmayan bir seçimle yürürlüğe sokulmuştur.

Çağdaş anayasaların ortak noktası olan çok yönlü denge ve denetim yapısının sağlanabilmesi için gerçekleştirilmesi gereken anayasal düzenlemeler ve yüzyılı aşkın süredir denenen parlamenter rejimi işler kılmak için yapılması gerekli değişiklikler yerine, ülkemizin demokrasi birikimini yok sayan siyasi hedeflere yönelik bu düzenlemeler hukuka ve Anayasaya aykırıdır.

16 Nisan 2017 tarihinden sonra; toplumsal ve sosyo-kültürel yapıya, kamu düzenine ve kamu kurumlarına, çalışanlarına, temel insan hak ve özgürlüklerine, tarihi ve doğal güzelliklere, kentlerin ortak belleği olan mekâna ve yapı ve çevreye, kültürel yapıya dair süreçleri belirleyecek olan kamusal politikaları üretmekle görevli parlamentonun; yani Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin erkler ayrılığı ilkesi çerçevesinde etkinliğinin artırılması ve yargı bağımsızlığının sağlanması yerine, var olan hukuksuzluk ve kişiyeye özgü yönetim rejimi uygulamaları anayasal güvenceye kavuşturulmuştur.

Fiili "Başkanlık Sistemi"nin yasal zemine taşınmasının ardından; yağma ve şiddet politikaları ile beslenen merkezileşme ve otoriterleşme yönünde radikal adımlar atılmış; erken seçim tartışmaları gündeme getirilmiştir.

Yaklaşan küresel ve bölgesel ölçekteki kriz döneminde 3 Kasım 2019 tarihinde yapılması gereken Cumhurbaşkanlığı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri 24 Haziran 2018 tarihine alınmış, Yerel Seçimler Mart 2019'da demokratik güvencelerden uzak, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı baskı ortamında yapılmıştır.

“Saray’ın emrinde yerel yönetimler” yaratmak için; Olağanüstü Hal (OHAL) şartlarında gerçekleştirilen Anayasa Değişikliğinin ardından halkın iradesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin yetkilerine el konduğu, mutlak siyasi gücün denetimsiz olarak bir kişide toplandığı “Otokratik Rejim” koşullarında 31 Mart 2019 ve 23 Haziran 2019 Yerel Seçimleri gerçekleştirilmiştir.

Seçimlerin üzerinden geçen beş ayın ardından 19 Ağustos 2019 tarihinde İçişleri Bakanlığı, “demokrasi ve hukuk normlarına” aykırı bir şekilde; Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanları’nı görevden uzaklaştırmış; Diyarbakır, Mardin ve Van Valilerini başkan vekili olarak görevlendirmiştir.

Türkiye’nin de tarafı olduğu uluslararası sözleşmeler ve Anayasa gereği; yerel yönetimlerin gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelerce yerinden yürütülmesi esastır. Yapılan düzenlemelerle yerel yönetimler üzerinde hiyerarşik ilişki oluşturulmuş; demokratik yönetim, temel insan hak ve özgürlükleri ve hukukun üstünlüğü gibi evrensel ilkeler yok sayılmıştır. Seçme ve seçilme hakkı Anayasaya ve seçimlerin temel hükümlerini belirleyen ilgili kanunlara aykırı biçimde kısıtlanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde pandemi ilan edilen küresel yeni Koronavirüs (Covid-19) salgını; 2019 yılı Aralık ayından başlayarak tüm dünyaya yayılmıştır. Mimarlar Odası 46. Çalışma Dönemi içerisinde başlayan olağanüstü salgın koşulları, 47. Çalışma Dönemi’nde de devam etmiş; enfeksiyon artışı ülke genelinde etkili olmuştur.

Tüm dünyada ve ülkemizde etkili olan salgın ve kriz koşullarında dahi iktidar; egemen sermaye sınıflarıyla işbirliği yoluna giderek ekonomik sürekliliği sağlamaya odaklanmış ve kolaylaştırıcı uygulamaları yürürlüğe sokmuş; kamuya ait kaynakların, gelir ve fonların yatırımcı ve sermaye sahiplerine aktarılmasının önünü açmış; bilim insanları, meslek odaları ve hatta kamu kurumları tarafından düzenlenen raporları göz ardı etmiştir.

Toplum sağlığının korunarak sağlıklı çalışma koşullarının oluşturulmasına, yaşamsal ihtiyaçların giderilmesine, eğitim, çalışma ve iş güvencesinin sağlanmasına, çalışan, işsiz ve yoksul yurttaşların salgından korunmalarına yönelik önlem alınmamış; kamuya ait kaynaklar sermayeye aktarılırken; kentler, doğal, kültürel değerlerin yatırım araçlarına dönüştürülmesine yönelik yasal düzenlemelerle kriz koşulları fırsata dönüştürülmüştür.

Nüfusun büyük çoğunluğunun kentlerde yaşadığı ülkemizde; doğal yaşamı ve ekolojik dengeyi bozan büyük altyapı projeleri, hızlı ve yoğun yapılaşma, iklim değişikliği, nüfus artışı ve göçün dönüştürücü etkileri büyük kentlerde yoğun olarak etkisini göstermeye başlamış; yaşanmakta olan salgın ve benzeri afetler karşısında alınması gereken önlemlerin uygulanması da bu ölçüde güçleşerek neredeyse olanaksız hale gelmiştir.

Devlet tüm yurttaşlara eşit, sağlıklı, güvenli yaşama koşullarında nitelikli yaşam çevreleri sağlamakla yükümlüdür. Salgın, afetler ve kriz koşullarında başarılı iyileşme süreçleri için alınacak önlemlerin bilimsel ilkeler ve gerçeklerle, toplum yararı gözetilerek oluşturulması; rant odaklı planlama, kentleşme ve yapılaşma politikalarının terk edilmesi; sosyal devlet anlayışıyla geliştirilecek politikalarda bilim insanlarının, meslek odalarının, akademik kuruluşların ve tüm ilgili kesimlerin koordinasyonunun ve işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Bu çerçevede; 48. Dönemde sahip olduğumuz mesleki uzmanlık, deneyim ve birikim kapsamında her koşulda tüm kurumsal varlığımız ile topluma dayanışmanın sürdürülmesi önemsenmektedir.

48.Çalışma Dönemi içerisinde gerçekleştirilecek olan Haziran 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Seçimleri ile Mart 2024 Yerel Yönetim Seçimleri; baskı, tehdit, eşitsizlik ve adaletsizlik ortamında yapılan hukuksuz seçimlerle kurulmuş olan “Otokratik Rejim”in değişmesi, laik demokratik parlamenter sistemin bütün kurum ve kurallarıyla yeniden işler hale getirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Kuruluşunun 100.Yıldönümünü karşılamaya hazırlandığımız bu dönemde; bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü Cumhuriyet mücadelesinin yükseltilmesi, tarihsel bir sorumluluktur.

Genel Seçimlerin, asıl sorunların gündeme taşındığı bir platform olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde iktidar, daha da pervasız bir tutum takınacak, ülkemiz, giderek uzaklaştığı “Cumhuriyet ideallerine bağlı, laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olma niteliği”ni onarılamaz biçimde tamamen kaybedebilecektir.

Bu bağlamda sürecin, Mimarlığın ve Oda’nın gündeminin ülke gündemiyle örtüşeceği ve birbirini karşılıklı olarak hem etkileyeceği hem de besleyeceği bir süreç olarak oldukça iyi bir biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ülke ve kent demokrasisinin geleceği için kente ve mimarlığa karşı suç işleyenlerin deşifre edilmesi, Türkiye Mimarlık Politikası çalışmalarının yerel / ulusal eylem programlarının oluşturulması bağlamında mimarlığın etkinliğinin artırılması için bir olanak olarak algılanmalıdır.

Toplumsal sorumluluklarımız çerçevesinde seçimlere yönelik düzenlenecek kampanya ve etkinliklerde “yağma ve otoriter” anlayıştan yana olanların teşhir edilmesi; “demokratik yerelleşme ve sağlıklı kentleşme” anlayışlarının teşvik edilmesinin gündeme taşınmasını önemsemekteyiz.

Bu nedenle; örgütsel koordinasyonun sağlanması; Çalışma Programı kapsamında birimlerin kendi etkinlik alanlarında bölgesel konular için sorunları ve çözüm önerilerini destekleyecek çalışmaların yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma kapsamında Mimarlar Odası’nın kent,

mimarlık, çevre, kültür ve demokrasi politikalarına ilişkin raporu oluşturularak, birimlerce hazırlanacak yerel konularla ilgili bildirgelerle birlikte seçim sürecinde kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Meslek Odalarına Müdahaleler

6235 Sayılı Kanun ile kurulmuş olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile bağlı Odalar; çalışmalarını ülke ve kamu yararına yürütmektedir.

Mimarlar Odası kurulduğu tarihten bu yana; kamu yararının gözetilmesini ve toplum hizmetinde mimarlığı temel almaktadır. Kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi için emek harcamakta; tarihi ve doğal dokuyu tahrip eden, kültürel değerleri yozlaştıran ve hukuksal denetimi devre dışı bırakan anlayışa, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı özverili çalışmalarını ve mücadelesini sürdürmektedir.

Ekonomik krizle birlikte toplumsal ve sosyal kriz koşullarının ağırlaştığı, Haziran 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri sürecine girilen dönemde; sermaye ve rant odaklı politikaların önünde engel olarak görülen, kamu yararına sürdürülen bu mücadeleyi ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odalarını baskı altına almaya yönelik müdahaleler yeniden gündeme getirilmiştir.

Nitelikli mesleki hizmetlere erişimin sağlanması ve bu hizmetlerin kamu yararına yürütülmesi için çalışan meslek kuruluşlarının işlevsizleştirilmesi yönünde atılan adımlar 2009 yılında Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu aracılığı ile düzenlenen raporla başlatılmıştır. İlerleyen süreçte Anayasa ile güvence altına alınan "özerk ve tüzel kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu" statüleri yok sayılarak pek çok düzenleme hazırlanmış; var olan vesayet ilişkisinin hiyerarşik ilişkiye dönüştürülerek meslek kuruluşlarını baskı altına almak ve faaliyetlerini engellemek üzere girişimlerde bulunulmuştur.

2020 yılında Avukatlık Kanunu'nda yapılan değişiklikle Türkiye Barolar Birliği'nin yapısında getirilen değişikliklerin ardından; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği gibi diğer meslek kuruluşlarının yapılarında da benzer değişiklikler öngören tasarıların hazırlandığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulacağı kamuoyuna yansımıştır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odaları, Türk Tabipleri Birliği ve bağlı Odaları, Türkiye Barolar Birliği ve bağlı Barolarla ilgili gündeme getirdiği düzenlemelerle iktidar; anayasaya ve tarafı olunan uluslararası sözleşmelere aykırı biçimde; kamu hizmetlerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yürütülmesini engellemeyi, meslek kuruluşlarının görev ve yetkilerini daha da kısıtlamayı, örgütlü yapılarını zayıfatarak görevlerini kamu ve toplum yararına yerine getirmelerinin olanaklarını tamamen ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

Bağımsız, eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik rejimlerin temeli olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile tüm yerinden yönetim kurumlarının özerk yapıları, anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altında bulunmaktadır.

Meslek alanlarımıza ilişkin "hak ve örgütlenme" mücadelesinin, yaşam hakkından, demokrasiden, özgürlüklerden ve insan haklarından bağımsız düşünülmemeyeceği anlayışıyla; meslek alanına ve örgütlülüğüne yapılan hukuksuz müdahalelere ve meslek kuruluşları üzerinde denetim adı altında oluşturulmaya çalışılan bütün siyasi baskılara karşı mücadele Birliğimiz, tüm Birimlerimiz, örgütümüz, meslektaşlarımız ve duyarlı toplum kesimleriyle birlikte sürdürülecektir.

Toplum Hizmetinde Mimarlık

Ülkemiz; her alanında baskıcı ve otoriter uygulamaların yürürlüğe konduğu; hukuksuzluğun, demokrasi ve uygarlaşma karşıtı uygulamaların, temel insan hakları ihlallerinin, baskı ve şiddet politikalarının egemen olduğu, Cumhuriyetin bütün kazanımlarının ve kültürel mirasının yok edildiği, ülke genelinde kentsel ve kırsal alanda tüm doğal çevrenin yapılaşmaya açılarak geri dönülemez biçimde tahrip edildiği bir dönemden geçmektedir.

Bu süreçte; yaşanabilir çevre hakkını engelleyen, tarihi ve doğal dokuyu tahrip eden ve kültürel değerleri yozlaştıran, temel hak ve özgürlüklere gerici müdahalelerde bulunan, sermaye ve finans odaklı dönüşümü benimseyen politikalara karşı gösterilen toplumsal muhalefet ise OHAL düzenlemeleri ile engellenmektedir.

Toplumun; aidiyet ve kimlik duygularının sanatsal ve mekânsal ifadesi olan kamusal alanlara, geleceğin mirasını oluşturan yapılı çevreye ve ülkenin tarih, kültür ve yaşam dokusuna sahip çıkılması ve yapılı çevrenin ekolojik, ekonomik ve sosyal sorunları temel alan insan-odaklı, katılımcı politikalarla üretilmesi talebi, merkezi-yerel yönetimler tarafından yok sayılmaktadır.

Oysa kamusal politikaların; tarihi ve doğal güzelliklere, kentlerin ortak belleği olan kamusal mekâna ve yapılı çevreye, kültürel yapıya değer veren planlama süreçleri ve koruma-yaşatma projeleri oluşturması, tüm bu değerleri anlamaya yönelik farkındalığı hayata geçirecek program ve etkinlikleri kurumsallaştırarak sürdürmesi gereklidir. Bilimsel esaslara dayalı, kentlilerin ve kentli kuruluşların katılımı sağlanarak yürütülmesi gereken bu programlar; uygulanan rant odaklı politikalar, kamusal ve özel alanlardaki muhafazakar müdahaleler nedeniyle azalmaktadır.

48.Çalışma Döneminde; geçmişten bugüne Oda çalışmalarının temelini oluşturan "Mimarlar Odası Toplum Hizmetinde" anlayışıyla tüm kesimlerle birlikte değerlendirme ve sorunlara çözüm üretmek üzere ortak zemin yaratmayı hedefleyen program ve etkinliklerin sürdürülmesi hedeflenmektedir.

Bu bağlamda; içinde bulunulan olağanüstü koşullar ve toplumsal sorumluluklarımız çerçevesinde; demokrasinin güçlendirilmesi, temel insan hak ve özgürlüklerinin eşitçe, sağlıklı ve güvenli bir çevrede kullanımının sağlanması, tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin, tarım arazilerinin ve orman alanlarının korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi, nitelikli mimarlığın kamusal politikaların her düzeyinde yer almasının sağlanması için öncelikle;

- kentsel ve kırsal alanların, tabiat varlıklarının, koruma alanlarının, ormanların, kıyıların, milli parkların, doğal sit alanlarının rant alanı haline getirildiği ülkemizde; yok olan doğal kaynaklara; kentsel, kırsal çevre sorunlarına odaklanan “kent, çevre ve mimarlık”,
- kentleşme, mimarlık süreçlerini altüst eden ve toplumu kaosa sürükleyen olağanüstü hal ve koşullarda; hızla kimliksizleşen ve yıkıma uğrayan kentsel çevrenin irdelenmesi bağlamında “kültür, demokrasi ve mimarlık”

alanlarında yürütülecek programların ele alınması önemsenmektedir.

2. MESLEKİ UYGULAMA POLİTİKALARI

2.1. Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi

GEREKÇE

Mimarlık eserleri her ne kadar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda hukuki koruma altına alınmış ve Oda mevzuatında mimarların eserleri üzerindeki haklarını korumaya yönelik çeşitli kurallara yer verilmiş ise de telif hakkı ihlalleri yaşanmaktadır.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre; mimarlık ürünleri “Mimari Projeler” ve “Yapı” olarak iki ayrı grupta tanımlanmaktadır. Yargısal içtihatlarla baktığımızda ise mimari projelerde ve yapıda; “hususiyet”, “özgünlük”, “estetik düzey” gibi kavramlar tartışma ve anlaşmazlık konuları olarak gündeme gelmekte, uyuşmazlıklar çoğunlukla mimarlardan oluşan bilirkişilerin raporlarını esas alan kararlar ile sonuca bağlanmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nda 2012 yılında yapılan değişiklikle ilgili idarelere verilen “Estetik Komisyon” kurma yetkisi, mimarlık eserlerinin müelliflik-telif haklarına dair yeni bir hukuksal tartışma daha ortaya çıkarmıştır. Kanundaki değişikliğe bağlı olarak Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde de Mimari Estetik Komisyonların oluşumu, yetki ve görevleri belirlenirken, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile tanınan hakları kısıtlayıcı kurallar konulmuştur.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Mimarlar Odası yönetmelikleri ve İmar Kanunu ve Yönetmeliğinin birbiriyle çelişen düzenlemeleri üzerinde tartışmaya ve fikir geliştirmeye duyulan ihtiyaca bağlı olarak çalıştaylar düzenlenmiştir.

Bu çalışmalar kapsamında; mimarlık eserlerinin uluslararası ve iç hukuktaki korunması, yapı ve proje ayrımı, eser tanımındaki hususiyet ve estetik değer kavramlarının yargı kararlarındaki karşılığı, manevi ve mali hakların kullanılması ve başvuru yolları, mülkiyet hakkı ile mimarların fikri haklarının dengelenmesi, hakların kullanılma süresi, ücretli çalışanların telif hakkı, devir sözleşmeleri ve diğer tasarruflar hakkında mevcut yasal durumun çelişkileri ortaya konularak sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Öte yandan son dönemde, mimarlık mesleğine ve üyelerimizin mesleki hak ve yetkilerinin kullanımına müdahaleler de söz konusu olmaktadır. Mimarlık meslek alanına yapılan müdahaleler nedeniyle üyelerimiz sorunlar yaşamakta, mimarlık mesleğini serbest mimarlık hizmetleri kapsamında sürdüren meslektaşlarımızın mimari proje ve uygulama sorumluluklarını yerine getirmeleri zorlaşmaktadır.

Bu bağlamda yeni çalışma döneminde “Fikri ve Mesleki Haklar Komitesi” kurulmuş; bu alandaki farklı sorunların belirlenmesi, çözüm yollarının aranması ve önerilerin değerlendirilmesi, fikri ve mesleki hakların korunmasına yönelik güvence oluşturacak mekanizmaların oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması, konuyla ilgili mevzuatın incelenmesi ve getirilecek değişikliklerin raporlanması şeklinde çalışmaların yürütülmesi programlanmıştır. Mimarın “müelliflik hakları” olarak ifade edilen “mimari proje ve mimarlık eserlerinde eser sahipliği hakları”nın her yönüyle ele alınıp tartışılması için, yürütülen çalışmalar kapsamında aşağıdaki başlıklar, sorular ve çözüm önerileri oluşturulmuştur.

Eser Tanımı ve Eser Sahipliğine İlişkin Hususlar

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu sistematığı içinde farklı eser kategorilerinde sayılan mimari ürünlerin eser olarak korunmalarının koşullarının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle kanunda ilim ve edebiyat eserleri arasında sayılan “mimari proje” ile güzel sanat eserleri arasında sayılan “yapı”nın “eser” olma koşullarının ortaya konulması üzerine “her mimarlık ürününün eser olup olmadığı” sorusu yeni tartışmaları doğurmaktadır. Mimarlar Odası'nın mimarlık ürününün eser olma kriterlerini daha somut biçimde belirleme yetkisini kullanarak, eser sahipliği ve tanımı sorununun aşılması gerekmektedir.

Eser sahipliğinin ispatı bakımından mimari projelerin Oda'da kayıt altına alınmasının teşvik edilmesi önerilmektedir. Oda kaydının aksi ispatlanıncaya kadar eser sahipliği için karine sayılacağına bilinmesi sağlanmalıdır.

Hakların Kullanımı

5846 sayılı Yasa ile korunan hakların bütün eser türleri için getirilen ortak hükümlerdir. Ancak, mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımının diğer eser türlerinden farklı olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Rölöve projelerinin ilmi ve teknik çalışma ürünü olması nedeniyle eser olarak kabulü gerektiği, bu proje türünün bir başkası tarafından kullanılması halinde hakların korunması gerekmektedir.

Eser üzerindeki haklar devredilebilir olmakla birlikte; uygulamada “muvafakatname verilmesi” olarak bilinen devir sözleşmelerinde Yasa hükmü uyarınca devredilecek hakkın ne olduğunun (mali, manevi hak vb.) belirtilmesi, hakların kullanımındaki sınırlamalar bakımından önem arz etmektedir.

Hangi hakkın ve nasıl kullanılacağına yapılacak sözleşmelerde açıkça belirtilmesi gerektiğinden, tip muvafaktnamelerin gözden geçirilmesinin gündeme alınması gerekmektedir.

Mimarın telif haklarını kötüye kullanması, fahiş ücretlerle yapının kullanımını zorlaştırması sıklıkla karşılaşılan sorunlardır. Telif hakkını istismar eden kullanımların önüne geçilmesi, mimarların telif haklarına yasal kısıtlama getirmeye yönelik tehlikeleri bertaraf etmek için de gerekli olduğu düşünülmektedir. Mimari projenin eser olarak koruma güvencelerinin koşulları üyelere anlatılmalıdır.

Miras Yoluyla Edinilen Haklar

Mirasçıdan muvafakatname alınması yoluyla eserde değişiklik yapılması uygulamada çeşitli sorunlara yol açmaktadır.

Mali haklar miras yolu ile mirasçılara geçerken manevi haklar miras yolu ile geçmez. Kanunda mirasçıların bu hakları kullanması sınırlanmıştır. Mimarın Yasanın 19. maddesinde sayılan yakınları değişikliğe izin verme yetkisine değil, sadece “eser sahibinin şeref ve itibarını zedeleyen veya eserin nitelik ve özelliklerini bozan değişikliklere karşı koyma yetkisi”ne sahiptirler.

Eser sahibinin hayattayken verdiği açık bir izin yoksa eserin aynen muhafaza edilmesi gerektiği, 19. maddede sayılan yakınların değişiklik izni veremeyeceği, eser sahibi gibi hareket edemeyeceği için mirasçıdan muvafakatname alınması uygulamalarının gözden geçirilmesi ve uygulamanın ortadan kaldırılması yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.

Mimarlık Eserlerinde Değişiklik

Mimarın eseri üzerindeki haklarının; mimarlık hizmetinin sunuş biçimi, ortaya çıkan ürünün niteliği ve mimari eserlerin fonksiyonel olma, yani kullanım ve ihtiyaçlara cevap verme unsuru nedeniyle diğer eser türlerinden farklı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla fikrî hukuka ilişkin doktrin ve içtihatlar da mimarın telif haklarını kullanımının FSEK'teki katı kurallara tabi tutulmaması, yani malikin menfaatleri ile mimarın fikrî hakları arasında denge kurmak gerektiği kabul edilmiştir.

Manevi hakların kullanımında bedel talep edilmesi yerine eserin korunmasının esas alınması, bu nedenle tadilat yapılmadan önce mimara danışılması, mimarın da kullanıcının ihtiyaçlarını gözeterek haklarını dengeli kullanması genel kabul gören bir yaklaşım olmuştur.

Meslek Odasının Müelliflik Hakları Konusundaki Konumu

Fikrî hakların kullanımında yaşanan sorunların çözümünde meslek odasının aktif rol alabileceği, gerekirse yasal düzenleme önerisinde bulunmak için çalışmalar yürütülebileceği, Oda'nın kendi yönetmeliklerindeki düzenlemeleri yeniden ele alma gerekliliği, mesleki eğitim kapsamında üyelere yönelik bilgilendirmelerin yapılması değerlendirilmektedir. Eğitim sürecinden başlayan telif hakkı konusunda yasal mevzuatı kapsayan bilgilendirme yapılması ve “etik” derslerinin mimarlık eğitimine dâhil edilmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Konsept Projeler, Yarışma Projeleri, Öğrenci Çalışmaları vb. Telif Hakkı Sorunları

Yarışma ve ihale yöntemleriyle elde edilen avan-konsept projelerin, proje sahiplerinden farklı bir müellif tarafından gerçekleştirilmesinde, ilk proje müellifinin haklarının korunmasının önemi vurgulanmaktadır.

Estetik Komisyonlar

Mimarlık eserlerinin özgünlüğüne karar verme yetkinliği tartışmalı olan estetik komisyonların alacağı kararların niteliği ve mimarların 5846 sayılı Yasa ile korunan haklarının ihlaline yol açan komisyon kararlarını yargıya taşıyabileceği değerlendirilmektedir.

Kamu ve Özel Sektörde Çalışan Mimarların Telif Hakları

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca, istihdam edilen bir mimarın çizdiği mimarlık projesinin mali haklarının işverene devredildiği kabul edilir. Mali hakların işverene ait olması halinde, manevi haklar kural olarak eser sahibi olan mimara ait olmaya devam eder. Ancak kamuda ve özel sektörde ücretli çalışan mimarların fikri haklarının ihlali sık yaşanan bir sorun olarak gündeme gelmekte; eser sahiplerinin korunması için ilgili mevzuat ve uygulamalara dair eğitime ve bu ihlalleri engelleyecek mevzuat çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İşverenin eser sahibi mimar aleyhine hakları kullanmaması için iş sözleşmesine hakların kullanımıyla ilgili hüküm konulması ve mimarların bu hususta bilgilendirilmeleri için çalışma yapılması gerekmektedir. Ayrıca mimarlık mesleği icrasında ortak eser sahipliğini açık olarak belirleyecek çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İdareler Eliyle Kısıtlanan Müelliflik Hakları

Kamu kurumları, vakıflar, belediyelerin yarışma ve ihalelerinde şartname ve sözleşmelere telif haklarının devrine dair hükümler konulmasının mimarların telif haklarının kullanımını tek yanlı tasarruflarla kısıtlamak anlamına geldiği, hizmetin niteliği gereği zorunlu olanlar dışında bütün hakların devrini kapsayan bu tür kuralların kabul edilmeyeceği, bu konuda mimarların bilinçlendirilmesi değerlendirilmekte, Oda'nın çalışma yaparak genel sorunun çözümü için hukuki girişimde bulunmasının önemi vurgulanmaktadır.

Fikrî hakları koruma altına alan hukuk metinleri, ulusal ve uluslararası sözleşmeler ile metinlerin incelenmesi

Mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımı ve korunmasına ilişkin uluslararası sözleşmeler, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, UIA metinleri, Oda yönetmelikleri vb. mevzuattaki farklı hükümlerin giderilmesi için çalışma yapılması gerekmektedir.

ÖNERİ

Mimarların mesleki faaliyetlerinin ürünü olan mimarlık ürünlerinin "fikri ürün" olarak yasal korumaya alınması, Mimarlar Odası'nın meslek mensuplarının hak ve yetkilerinin korunması alanında yürüttüğü çalışmaların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ancak, yapı üretim sürecinin parçası olan, yapı ruhsat işlemlerini yürüten veya mimarlık hizmeti alan kamu idareleri, vakıflar, belediyeler ve inşaat sektörünü yönlendiren sermaye sahipleri; mevzuat düzenlemeleri yoluyla mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanılmasının kısıtlanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, mimarlık meslek alanına yapılan müdahaleler sonucu, üyelerimizin mesleki hak ve yetkilerini kullanmaları da kısıtlanmaya çalışılmaktadır.

Bu bağlamda 48. Dönem Fikri ve Mesleki Haklar Komitesince yapılan değerlendirmeler ışığında, meslektaşlarımızın fikri ve mesleki haklarının korunması ve geliştirilmesi için;

- Eser tanımı, eser sahipliği, eser üzerindeki hakların kullanımı ve devri, müelliflik haklarının tespiti, serbest ve ücretli çalışan mimarların telif hakları ile müelliflik haklarına getirilen kısıtlamalar üzerinde çalışmaların sürdürülmesi,
- Mimarlık mesleğinin, yetki alanlarının ve diğer mesleklerle kesişme alanlarının tanımlanması konusunda çalışmaların yürütülmesi,
- Mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımı ve korunmasına ilişkin ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri arasındaki çelişki ve farklılıkların giderilmesi için çalışmalar yapılması,
- Mimarlar Odasının telif kaydı uygulaması ile mesleki denetime sunulan projelerde benzeşme, esinlenme ve çakışmayı tespit etmek için, tüm birimlerde uygulanmak üzere genel uygulama kriterlerinin belirlenmesi konusunda çalışma yapılması,
- Fikri ve mesleki haklar konusunda diğer kurumlar için de kaynak niteliğinde bütünlüklü bir metnin/yönetmeliğin kurgulanması; kamuoyuna bu metnin aktarılması, taleplerin ve raporların sunulması,
- Bu çalışmaların geliştirilerek gerekli görülmesi halinde "Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği", "Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" ve "Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği"nde ihtiyaç duyulacak yönetmelik değişikliklerinin hazırlanması,

genel kurula sunulması önerilmektedir.

3. MESLEKİ HİZMETLER

3.1. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği

GEREKÇE

Piyasa koşullarının, serbest mimarlık hizmeti üreten mimarları emeklerinin çok altında hizmet vermeye ittiği, imzacılık yapan üyelerin gittikçe büyüyen bir sorun olduğu, mesleki denetim süreçlerinin, mevzuat değişiklikleriyle sekteye uğratılarak, mimarlık hizmetlerinin bedellerinin kontrol edilmesinin gittikçe zorlaştığı, Bakanlık tarafından, yapı denetim firmalarının faaliyetlerinin yeterince denetlenemediği; Serbest Mimarlık Hizmeti veren meslektaşlarımız ve Birimlerimizce geçtiğimiz dönemlerde yürütülen çalışmalar sonucunda tespit edilen sorunların başında gelmektedir.

Mimarlık mesleğini serbest mimarlık hizmetleri kapsamında sürdüren üyelerin, mesleklerini icra ederken karşılaştıkları sorunlar ışığında; mimarlar arasında haksız rekabete neden olan mevcut piyasa koşulları karşısında mimarlar odasının meslek ortamını düzenleyici rolünün önemi ortaya çıkmaktadır.

45. Dönem içerisinde, mimarlık meslek alanında süregelen ve yeni koşullarla ortaya çıkan sorunlara ilişkin üç çalıştay yapılmış (Serbest Çalışan Mimarlar Çalıştayı 10-11 Mart 2017 Antalya, Fikri Haklar Çalıştayı 13 Ekim 2017 İstanbul, Yapı Denetim Çalıştayı 11 Kasım 2017 İstanbul); alanda faaliyet gösteren üyelerimizin ve uzmanların görüşleriyle çalıştay raporlanmıştır, yayımlanmış ve öneriler değerlendirilmiştir.

46. Dönem Olağan Genel Kurul'unda, serbest mimarlık hizmetlerine dair, çalıştay sonuçları ve çözüm önerileri incelenmiş ve konu hakkında Karar Tasarıları Komisyonu tarafından Genel Kurul'a sunulmak üzere:

"Serbest mimarlık hizmeti veren üyelerin, özgürce tasarım yapabilme ve hakkını alabilmesinin önündeki engelleri kaldırmak, serbest mimarlık hizmetlerinin düzenlenmesi noktasında oda birimleri arasındaki uygulama farklılıklarını teklaştirmek için, öncelikli bir çalışma başlatılması,
Yapılacak çalışmalar neticesinde gerektiğinde "Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil Ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" ve "Hizmetleri Şartnamesi Ve En Az Bedel Tarifesi"nde ihtiyaç duyulacak yönetmelik değişikliklerinin hazırlanması,"

yönünde notlar düşülmüştür. Bu notlar, 46. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi çalışmalarına dayanak oluşturmuştur.

Mesleki hizmetler konusunda getirilecek öneriler, çalıştay raporları dikkate alınarak “Serbest Mimarlık Hizmetleri”, “Fikri Haklar”, “Yapı Denetim Hizmetleri” ve “Yarışmalar” olarak gruplanmış, Karar Taslakları Komisyonu

“Serbest Mimarlık Hizmetleri- Fikri Haklar-Yapı Denetim Hizmetleri ile ilgili hazırlanan “önerileri” komisyonumuz olumlu bulmakla birlikte, “Bu bağlamda” ile başlayan paragrafların sonuna sürece ve yönetime ilişkin bir ek yaparak genel kurula uygun görüşle sunmaya karar vermiştir: “Yapılan çalıştay sonuçlarının MYK yetkisinde olanlarının hemen MYK tarafından uygulamaya konulmasına ve MYK yetkisinde olmayan konularda yapılacak çalışmalara ilişkin somut program ve düzenleme karar önerilerinin 6 ay içerisinde Merkez Danışma Kuruluna getirilmesine”

şeklindeki öneriyi tutanaklara geçirmiş ve bu doğrultuda Merkez Yönetim Kurulu'na görev verilmiştir.

46. Dönem Olağan Genel Kurulu'nda alınan ve MYK'ya verilen görevin yanı sıra, son yıllarda inşaat sektörü ile ilgili pek çok alanda mevzuata dönük yapılan sayısız değişiklikler mimarlık ve mühendislik mesleklerini de yakından ilgilendirmektedir.

Yapılan ve yapılmakta olan bu yeni düzenlemelerle bir yandan proje üretim sürecindeki meslektaşlarımızın yetkileri kısıtlanıp inşaat sektörünün denetimi zayıflatılırken, diğer yandan tüm bu düzenlemeler sektörün hızlı işleyişi için yapılmış gibi bir algı oluşturulmaktadır.

Yaşanan ekonomik, siyasi ve toplumsal krize ilave olarak, proje üretim süreçlerinin tıpkı inşaat yapım aşamalarındaki gibi tekelleşmesi, tüm meslektaşlarımızı derinden etkilemektedir. Öte yandan kriz ortamına rağmen hala inşaat sektörü krizin çözümümü gibi gösterilmektedir. Kentlerde yapılan ve yapılmaya devam eden kent suçu niteliğindeki mega projelerle mücadele eden meslek odaları, bu alanlarda yetkililerin yanı sıra meslektaşlarıyla da karşı karşıya gelmektedir.

Meslek etiği, kamu yararı, kentleşme ve planlama ilkeleri, kentli hakkı vb. kavramların değersizleştirilmeye çalışıldığı bu ortamda; meslektaşlarımızla ve kamuoyuyla birlikte bir dayanışma sürecini örgütlememizin önemi ve gerekliliği de ortadadır.

Tüm bu süreçler yaşanırken Mimarlar Odası'nın, tüm birimleriyle yaşanan bu olumsuzluklara karşı ortak tavır geliştirmesi ve üyelerimiz arasında “haksız rekabete” yol açacak uygulamalara izin vermemesi gerekmektedir. Mimarlar Odası, mesleki hakların korunması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, kendi örgütlenme yapısını değerlendirmek, yapısal ve hukuksal önermeler geliştirmek zorundadır.

Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi, 46. dönemin başında; “mesleki hizmetler”, “telif hakları” ve “yapı denetim” olmak üzere üç ayrı başlıkta çalışmaya başlamıştır. Komite, yaptığı çalışmalar sonucunda tüm mimarlık hizmetlerini kapsayan “Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği”nin hazırlanmasının önemine vurgu yapmış ve çalışmalarını bu yönde sürdürmüştür.

46. Dönem boyunca, “TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği” konusundaki çalışmalar ve değişiklik önerileri, Komite çalışmalarının en önemli unsuru olarak öne çıkmış ve bütüncül bir çalışma sürdürülmüştür. Bu kapsamda hazırlanan “Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı” 47. Olağan Genel Kurulu'na sunulmuş; ancak gündemin önemi ve ağırlığı nedeniyle değerlendirilememiş ve pandemi nedeniyle görüşmelerin sağlıklı yapılamayacağı gerekçesiyle görüşmeler ertelenmiştir.

47. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi de, önceki dönem çalışmaları ve 47. Olağan Genel Kurul kararı çerçevesinde, ilgili Yönetmeliğin geliştirilmesine ve güncellenmesine yönelik çalışmalarını sürdürmüştür. Yapılan çalışmalar sonucunda geliştirilen taslak yönetmelik, 48. Olağan Genel Kurul gündemine tekrar sunulmuştur. 48. Olağan Genel Kurul'unda ise, 48. Dönem içerisinde Olağanüstü Genel Kurulun toplanarak yönetmeliğin görüşülmesine karar verilmiştir.

Bu bağlamda, 48. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi de, 48. Olağan Genel Kurul tarafından verilen görev çerçevesinde; “TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı”nın ihtiyaç duyulan değişiklikler çerçevesinde ele alınarak geliştirilmesi çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖNERİ

2 Haziran 2005 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak ilk kez yürürlüğe giren “TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği”nin, 6 Şubat 2010 tarihinde bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Bununla birlikte;

- Yönetmeliğin, düzenlemeler yapılarak daha anlaşılır hale getirilmesi,
- Temel kavramların tekrar ele alınarak yönetmelik ifadelerinin güncellenmesi,
- Görev, hak, yetki ve sorumlulukların tüm mimarlara hitap edecek şekilde düzenlenmesi,
- Telif haklarının korunması açısından ulusal/uluslararası mevzuatın incelenmesi,

amaçlanmış ve Genel Kurul gündemine somut değişiklik önerileri getirilmiştir.

Mevcut haliyle serbest çalışan mimarlar odaklı olan yönetmelik, önerilen değişikliklerle tüm mimarlık hizmetlerini kapsayacak şekilde ele alınmış ve yeni bir çerçeve öngörülmüştür. Yalnızca büro tescil belgesi sahibi olan mimarların değil, mesleği farklı

konumlarda ve dallarda icra eden meslek mensuplarının tamamının görev ve sorumluluklarını ve mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Böylece yalnızca serbest mimarlık hizmetleri büro tescil belgesi sahibi olan mimarların değil, mesleği farklı konumlarda ve dallarda icra edenlerin tamamının uyacağı kuralların belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği"nin, "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği" olarak değiştirilmesi önerilmektedir.

Yönetmelik değişikliği yapıldıktan sonra, yönetmeliğin ekleri olan şartnamelerin ve sözleşmelerin güncellenmesi; özellikle "Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi" ve aşağıda yer alan ilgili diğer şartname ve belgelerde mesleğin değişen ve dönüşen üretim pratikleri de dikkate alınarak güncellenmesi için çalışmalar yapılması, ayrıca Yönetmelikte değinilmeyen konulara açıklık getirmek için gerekli yönergelerin düzenlenmesi (İşveren ve ücretli çalışan mimarların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen yönerge vb.) gerekmektedir.

Şartnameler

- TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Korunması Gerekli Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Mimari Teknik Uygulama Sorumluluğu (Fenni Mesuliyet) Hizmetleri ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Şantiye Şefliği Hizmetleri ve En Az Bedel Tarifesi

Belgeler

- Serbest Mimarlık Hizmetleri Büro Tescil Belgesi ve Başvuru Formu
- Üye Sicil Belgesi (Mimari Proje Müellifi, Mimari Fenni Mesul, Şantiye Şefi vb.)
- Muvafakatname Örneği
- Taahhütname Örneği
- Ücretli Mimar Tip Sözleşmesi

TMMOB MİMARLAR ODASI MİMARLIK HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ TASLAĞI	GEREKÇE
BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar	
Amaç Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; mimarlık hizmetlerinde kamu yararını korumak, mimarın mesleki, telif ve müelliflik haklarını gözetmek ile mimarlık meslek etiğini korumak, haksız rekabeti önlemek, mesleki değerlendirmeye esas sicilleri tutmak ve mesleki sorumlulukları tanımlamaktır.	
Kapsam Madde 2 — Bu Yönetmelik, mimarın görev ve sorumlulukları ile mesleki etkinliklerinin denetim kurallarını, mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları ve uygulamaların tarifini kapsar.	Yönetmelik tüm mimarlık hizmetlerini kapsayacak şekilde ele alınarak, mevcut haliyle serbest çalışan mimarlar odaklı olan yönetmeliğe kıyasla, mesleğimizin tüm alanlarını içerisine alabilecek yeni bir çerçeve ile öngörülmüştür. Böylece, yalnızca büro tescil belgesi sahibi olan mimarların değil, mesleği farklı konumlarda ve dallarda icra edenlerin tamamının görev ve sorumluluklarını ve mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları kapsayacak şekilde genişletilmiştir.
Dayanak Madde 3 — Bu Yönetmelik, Anayasanın 135. Maddesine bağlı olarak 17/6/1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 13 üncü ve 39 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.	
Tanımlar Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen; TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini, Oda: Mimarlar Odasını, Şube: Mimarlar Odası şubesini, Mimar: Mimarlık hizmetlerini, eğitimi, uzmanlığı ve çalışma konularına göre, Mimarlar Odasının ilgili kanun, tüzük ve	Mevcut yönetmelikte bulunan "Mimari Proje Sicil Durum Belgesi"; "Mimari Fenni Mesul Sicil Durum Belgesi" ve "Şantiye Şefi Sicil Durum Belgesi" tanımları 43. Dönem Seçimsiz Genel Kurul'da kabul edilen ancak henüz yayımlanmamış olan değişikliklerle kaldırılmış, bu tanımlar belge tipini sadeleştirmek adına "Üye Sicil Belgesi" tanımı altında birleştirilmiştir. "Kamu çalışanı mimar", "Ücretli çalışan mimar", "Serbest mimar"

<p>yönetmeliklerine uygun olarak yapmaya yetkili, yükümlülüklerini yerine getirerek üyelik sıfatını ve unvanını koruyan gerçek kişiyi,</p> <p>Mimarlık hizmetleri: Uygulamaya, yapmaya, kabule ve imzaya mimarın yetkili olduğu her türlü uzmanlık, araştırma, danışmanlık, bilirkişilik, etüt, tasarım, plan, proje, resim ve hesapların hazırlanması ve bunların uygulanması ile denetim ve kontrollük hizmetlerini,</p> <p>Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM): Odanın görevleri arasında bulunan mesleğin genel menfaatleri kamu ve toplum yararı doğrultusunda yürütülecek sürekli mesleki gelişim, araştırma ve uygulamaları yerine getirmek üzere kurulan merkezi,</p> <p>Eser sahipliği: Mimarın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre kazandığı başkasına devredilemeyen hakkını,</p> <p>Proje müellifi: 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ve 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre, tasarladığı projenin müelliflik hakkını kazanmış eser sahibi mimar ya da mimarları,</p> <p>Büro tescil belgesi: Mimarlar Odası tarafından verilen ve verildiği tarihten itibaren yalnızca içinde bulunulan takvim yılı içerisinde geçerli olan, mimarın büro tescil belgesine tabi mimarlık hizmetlerini yapmaya yetkili olduğunu belirleyen belgeyi,</p> <p>Mühür: Mimarlar Odasına tescilini yaptıran mimarların büro tescil belgesine tabi mimarlık hizmetlerini yapmaya yetkili olduğunu belirten ve büro tescil belgesi ile birlikte bir kereye mahsus verilen mührü,</p> <p>Mesleki denetim: Mimarın kayıt ve sicillerini tutarak, meslek etiğini ve eser sahibi mimarın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan gelen haklarını korumak, haksız rekabeti engellemek ve mimarlık hizmetlerinin; kamu yararının gözetilmesi, yürürlükteki standart ve normlara uygunluğunun sağlanması amaçlarıyla, Oda tarafından incelenerek kayıt altına alınmasını,</p> <p>Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesi: Her türlü mimarlık hizmetleri için mimar ve iş sahibi/işveren arasında yapılan sözleşmeyi,</p> <p>Üye sicil belgesi: Her türlü mimarlık hizmetlerinin Oda tarafından kayıt ve mesleki denetim işlemi yapıldıktan sonra düzenlenen, mimarın sicilini ve hizmetini belirten belgeyi,</p> <p>İş sahibi/işveren: Mimarla sözleşme yapan, özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişilerle, kamu tüzel kişileri, kamu kurum ve kuruluşlarını,</p> <p>Yönerge: Bu Yönetmelikte değinilmeyen konulara açıklık getirmek için düzenlenen resmî belgeyi, ifade eder.</p>	<p>tanımları kaldırılmış; Yönetmelik maddelerinde geçen, "Mühür", "Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi (SMGM)" ve "Yönerge" tanımlarının eklenmesine ihtiyaç duyulmuştur.</p>
<p>İKİNCİ BÖLÜM Hizmetler</p>	
<p>Mimarlık hizmetleri</p> <p>Madde 5 — Mimarın ihtisasına, formasyonuna ve işgal konusuna göre; müellif olarak tasarlamaya, uygulamaya, kabule, imzaya yetkili ve sorumlu olduğu mimarlık hizmet alanları şunlardır:</p> <p>a) Mimari tasarım hizmetleri: Mimari proje hizmetleri, rölöve, restitüsyon, restorasyon hizmetleri, imalat projesi ve detay çalışmaları, mekan düzenlemesi, yapı bileşenleri tasarımı ve ilgili meslek disiplinleri ile birlikte yapılan kentsel tasarım ve dönüşüm hizmetleri, koruma amaçlı imar planı, çevre düzenlemesi, Enerji Kimlik Belgesi, Akustik Uzmanlığı vb. çalışmalarıdır.</p> <p>b) Mimari uygulama ve yönetimi hizmetleri: Mimari mesleki kontrollük, proje ve şantiye koordinasyonu ve planlaması; şantiye şefliği, saha mimarlığı; mimari fenni mesuliyet, mimari proje ve uygulama denetimi, yapı denetimi, yardımcı kontrollük, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri, kontrollük, geri besleme çalışmaları ve kabul teslim çalışmalarıdır.</p> <p>c) Mimari danışmanlık hizmetleri: Mimari danışmanlık,</p>	<p>Mimarlık hizmetlerinin tanımı, disiplinler arası karışıklığın önüne geçecek ve uzmanlık, eğitim, sertifika gerektiren diğer hizmet alanlarını içine alacak şekilde genişletilmiştir:</p> <p>Önceki yıllarda diğer Odalar tarafından açılan dava sonucu Danıştay, yönetmelikte geçen "<u>kentsel tasarım hizmetleri ve koruma amaçlı imar planı</u>" ifadelerine yürütmeyi durdurma kararı verdiğinden, son yapılan revizyonda bu hizmetler tekrar eklenerek "<u>ilgili meslek disiplinleri ile birlikte yapılan</u>" şeklinde düzenlenmiştir. Serbest mimarlık hizmetleri dışında kalan mimari danışmanlık hizmetleri kapsamı genişletilmiştir.</p> <p>Uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmet alanları, (Bilirkişilik, Enerji Kimlik Belgesi, Akustik Uzmanlığı vb.) tanıma eklenmiştir.</p>

<p>müşavirlik, bilirkişilik, gayrimenkul değerlendirme, hakemlik, eksperlik, jüri üyeliği, raportörlük; mimari proje yönetimi, fizibilite çalışmaları, program hazırlığı, özel araştırma ve çalışmalar, yapı performansı ve kullanım raporları, dosya hazırlığı, iş ve işlem takibi gerektiren işlerin yapılması, ihale dosyası hazırlanması, karşılaştırmalı keşif ve şartname hazırlanmasıdır.</p> <p>d) Mimari eğitim çalışmaları: Mimari eğitim ve öğretim çalışmalarıdır.</p> <p>e) Diğer tasarımsal ve sanatsal çalışmalar: Dijital platformlardaki mimari tasarımlar, sanat eseri seçimi, maket çalışmaları, üç boyutlu görsel çalışmalar ve benzeri yaratıcı fikir içeren üretimlerdir.</p> <p>f) Uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmet alanları,</p> <p>Bunlarla birlikte mimar; ulusal ve uluslararası düzenlemelerle tanımlanan veya tanımlanacak yeni mesleki hizmet alanlarında da hizmet verebilir.</p>	
<p>Büro tescil belgesine tabi mimarlık hizmetleri Madde 6 —Büro tescil belgesine tabi mimarlık hizmetleri; a) Mimari proje hizmetleri, b) Rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri, c) İmar planlama çalışmaları, koruma amaçlı imar planları, d) Kentsel tasarım hizmetleri, çevre düzenlemesi, mekân düzenlemesi vb. diğer hizmetler, e) Mimari mesleki kontrollük hizmetleri, mimari fenni mesuliyet hizmetleri, f) Eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmet alanları (Enerji Kimlik Belgesi, Akustik vb.), Bu hizmetler büro tescil belgesi sahibi olmayan ya da bu Yönetmelikte tanımlanan istisna koşulları taşımayan mimarlar tarafından yapılamaz.</p>	<p>45. Dönem çalışma programı içerisinde yapılan “Serbest Çalışan Mimarlar Çalıştayı”nda imar mevzuatının sürekli değişmesinden kaynaklanan uygulama sorunlarının olduğu vurgulanmıştır. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak mevzuat değişiklikleriyle oluşabilecek yeni çalışma alanlarının Mimarlar Odası mevzuatında Büro Tescil Belgesi’ne tabi hizmetler içinde yer alabilmesi için, “f) Eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmet alanları (Enerji Kimlik Belgesi, Akustik vb.) maddeye eklenmiştir.</p>
<p style="text-align: center;">ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Görev, Hak, Yetki ve Sorumluluklar</p>	<p>Mevcut yönetmeliğin Dördüncü Bölüm’ü olan “Görev, Hak, Yetki ve Sorumluluklar” ilgisiz ve önemi gereği yeni metinde Üçüncü Bölüm’de değerlendirilmiştir.</p> <p>Odanın ve mimarın yanı sıra, serbest çalışan, ücretli çalışan, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, yükseköğretim kurumlarında çalışan, uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren mesleki hizmetleri ile şantiye şefliği hizmetleri veren ve yapı denetimde çalışan mimarların da görev, hak, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenen Üçüncü Bölüm’e eklenmiştir.</p>
<p>Mimarlar Odasının görev, yetki ve sorumlulukları Madde 7 — Mimarlar Odasının görev, yetki ve sorumlulukları; a) Mimarlık hizmetlerinin yürütülmesinde meslek mensupları arasında haksız rekabeti önlemek, üretilen hizmetlerin nitelikli, toplum ve meslek yararına olmasını sağlamak amacıyla gerekli gördüğü önlemleri alır. b) SMGM aracılığıyla üyelerinin mesleki bilgi ve birikimlerini artırabilmeleri için eğitim programları düzenler. c) Mimarların hizmetlerini denetlemeye ve sicillerini tutmaya yetkilidir. d) Büro tescil belgesi koşullarını yerine getiren üyelere belgesini düzenler ve mühür verir. e) Şubeler tarafından güncellenerek düzenlenen ve bildirilen büro tescil belgesi almış mimarlar listesini, Merkez Yönetim Kurulunun belirlediği ilan şekli ile kamuoyuna ve yetkili mercilere duyurur. Mimarların çalışma ve uzmanlık alanları ile mimarlık hizmetlerini yapması süreli/süresiz kısıtlananları listeye işler ve bunları da kamuoyu ve yetkili mercilere duyurur. f) Mimarların mesleklerini uygularken toplumla, meslektaşlarıyla ve işvereni ile arasındaki ilişkileri ilgili mevzuat çerçevesinde düzenleyecek tedbirler alır, çalışmalar yapar. Bu anlamda mimar ile işveren arasında, mimar ile kurumlar arasında doğabilecek uyuşmazlıklarda hakemlik/uzlaştırma görevini üstlenir. g) Ücretli çalışan mimarların hak ve yükümlülüklerini</p>	<p>Mimarlar Odası’nın, meslek mensuplarının hak ve yetkilerinin korunması alanında yürüttüğü çalışmaları geliştirmek, mevzuat düzenlemeleri yoluyla oluşan uygulama sorunlarını gidermek ve üyelerin mesleki bilgi birikimlerini artırabilmek ile ilgili görev, hak, yetki ve sorumlulukları tanımlanmıştır.</p>

<p>düzenleyen yönergeler hazırlar ve duyurur.</p> <p>h) 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, mimarların fikir ve sanat eseri niteliğindeki her türlü üretimlerinin korunması için gerekli düzenlemeleri, Kanuna uygun olarak yapar. Gerekli hallerde eser sahibi mimarın bulunabilmesi için, iş sahibinin yasal tebligat ve ulusal yayın organına verilen ilanla eş zamanlı olarak, Oda yayın ve iletişim organları yoluyla duyuru yapar. Proje müellifi mimarın bulunamaması durumunda; işverenin, mal sahibinin ve görevi yeni üstlenecek mimarın verecekleri Mimarlar Odasınınca hazırlanan ortak taahhünameyi arar.</p> <p>Proje müellifi mimarın vefat etmesi durumunda; maddi ve manevi haklarının korunması için, mirasçılar ile işverenin, mal sahibinin ve görevi yeni üstlenecek mimarın verecekleri Mimarlar Odasınınca hazırlanan ortak taahhünameyi arar.</p> <p>i) Mimarlık hizmetleri karşılığında hak edilecek ücretlere ilişkin tavsiye edilen bedel tarifesini yayımlayarak, her yıl bu tarifeyi günceller, iletişim organlarıyla duyurur.</p> <p>i) Ücretli çalışan üyeleri ile ilgili asgari ücreti her yıl belirlenir ve iletişim organlarıyla duyurur.</p> <p>j) Mesleki denetim, telif kaydı ve proje kayıt hizmeti karşılığında Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından her yıl belirlenen maktu bedeli yayımlayarak iletişim organlarıyla duyurur.</p> <p>k) SMGM tarafından düzenlenen meslek içi eğitimlere katılan üyelerin eğitim bilgilerini sicillerine işler.</p> <p>Mimarlar Odası mimarlık mesleğinin etkinlik alanlarını ve mimarların mesleki haklarını en geniş şekilde koruyup geliştirmekle sorumlu ve yetkilidir.</p>	
<p>Mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 8— Mimarların görev, hak ve sorumlulukları;</p> <p>a) Mimar mimarlık hizmetlerini;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bu Yönetmelik hükümlerine, 2) TMMOB Disiplin Yönetmeliğine, 3) Mimarlar Odası Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliğine, 4) Zorunlu standart ve normlara, 5) Genel olarak bilinen fen ve yapı sanatı kurallarına, 6) Mimarlar Odasının mimarlık hizmetleri sunulması ile ilişkili kanunlar, yönetmelikler çerçevesinde belirlediği esaslara, 7) Ulusal ve kabul edilmiş uluslararası meslek standartlarına, mesleki etik kurallara ve kamu yararına, göre yürütmekle yetkili, yükümlü ve bundan dolayı sorumludur. Mimar mesleki uygulamalarında ırk, dil, milliyet, inanç ve cinsiyet ayrımı yapamaz, insan haklarına saygıyı temel alır. <p>b) Mimarın kendisine tanınmış görev, hak ve sorumlulukları Mimarlar Odası dışında başka bir kuruluş tarafından sınırlandırılmaz ve kısıtlanamaz.</p> <p>c) Mimar, üyeliğine esas bilgi ve belgelerinde olan değişiklikleri en geç otuz gün içerisinde bağlı olduğu Oda birimine bildirmek zorundadır.</p> <p>d) Mimar eserinin 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, korunacağını bilerek hareket eder.</p> <p>e) Mimar, mimarlık hizmetleri için verilen evrak, belge ve hazırladığı yazılı ve çizili dokümanları, yapı kullanma izin belgesi alınmasından sonra 5 yıl süre ile saklamak zorundadır.</p> <p>f) Eser sahibi mimarın onayı olmadan eser üzerinde hiçbir değişiklik, tadilat ya da ilaveler yapılamaz ve projesi kullanılamaz. Eser sahibi mimarın bulunamaması durumunda, tadilat projesini üstlenecek mimar Odaya başvurmak ve iş sahibinin yasal tebligat ve ilan yapmasını talep etmekle yükümlüdür. İlan ulusal yayın organlarının birinde yayımlanır ve ilan tarihinden itibaren 15 gün beklenir. Eser sahibi mimarın bu süre içerisinde de bulunamaması durumunda, tebligat ve ilan belgeleri ile görevi üstlenen mimar, işveren ve mal sahibi, ileride doğabilecek tüm sorumluluğun</p>	<p>45. Dönem çalışma programı içerisinde yapılan çalıştaylar doğrultusunda belirlenen sorunların çözümüne yönelik olarak, meslek mensuplarının kamu yararını ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile gelen yükümlülükleri gözetmeleri ile ilgili fıkralar bu maddeye eklenmiştir.</p> <p>Mevcut Yönetmelikte bu maddede serbest çalışan mimarların görev, hak ve sorumluluklarının ağırlıklı olarak açıklanmasına kıyasla, mesleği farklı konumlarda ve dallarda icra edenlerin tamamının görev, hak ve sorumluluklarıyla ilgili açıklamalar düzenlenmiştir. Devamındaki maddelerde ise (9,10,11,12,13, 14 ve 15.) sırasıyla serbest çalışan, ücretli çalışan, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, yükseköğretim kurumlarında çalışan, uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmetleri veren, şantiye şefliği hizmetleri veren ve yapı denetimde çalışan mimarların çalışma alanlarını ilgilendiren görev, hak ve sorumlulukları düzenlenmiştir.</p>

<p>kendilerine ait olduğuna dair, Mimarlar Odasınca hazırlanan ortak taahhünameyi imzalar. Proje müellifi mimarın vefat etmesi durumunda; eser üzerindeki mimarlık haklarının korunması için görevi yeni üstlenecek mimar, mirasçılar, işveren ve mal sahibi Mimarlar Odasınca hazırlanan ortak taahhünameyi imzalar.</p> <p>g) Mimar, bu Yönetmelik kapsamına giren tüm mimarlık hizmetlerini Mimarlar Odasının mesleki denetimine sunmakla yükümlüdür. İş sahibinin, ilgili idarenin, inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni veren mercilerin Mimarlar Odası mesleki denetimini istememesi durumunda da mimarın bu yükümlülüğü ortadan kalkmaz.</p>	
<p>Serbest çalışan mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 9 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak serbest çalışan mimar;</p> <p>a) Mimarlık hizmetleri ile ilgili olarak, hizmetin başlamasından önce iş sahibi ve hizmet alacağı kişiler ile sözleşme imzalamak zorundadır. Bu sözleşmeler; işin kapsamı, süresi, aşamaları, bedeli, ödeme koşulları, telif ve karşılıklı haklar ile yaptırım konularında Mimarlar Odasınca belirlenen asgari koşulları kapsar. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve Tavsiye Edilen Bedel Tarifesi mimarlık hizmetleri sözleşmesinin ayrılmaz eki sayılır.</p> <p>b) Mimari proje çizim ve sunuş standartlarına uymak zorundadır.</p> <p>c) Mimarlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde, işverene bilgi vermek koşuluyla projesinde değişiklik yapma hakkına sahiptir.</p> <p>d) Mimarlık hizmetleri sonunda meydana gelen eserini işverene teslim edecektir. Teslim ve kabul tutanağını karşılıklı imzalanarak gerektiği durumlarda ilgili mercilere verecektir.</p> <p>e) 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 7 ve 14 üncü maddeleri uyarınca eserini umuma arz etme yetkisine sahiptir. Bu nedenle mimar, yapı üretim sürecinin tüm aşamalarında mesleki kontrol olarak eserin projesine uygun yapılmasını denetleyerek, varsa aykırılıkların düzeltilmesi konusunda uyararak, yoksa eserin tamamlanıp kullanıma açılmasına izin vermek durumundadır.</p> <p>f) Mimarlar Odasının işveren ve ücretli çalışan mimarların hak ve sorumluluklarına ilişkin yönergesine uymak zorundadır. Mimarın, ücretli olarak çalıştıracağı mimarlara ödeyeceği ücret, TMMOB tarafından her yıl belirlenen asgari ücretten az olamaz.</p> <p>g) KEP adresini Odaya bildirmek zorundadır.</p>	<p>Bu madde, serbest çalışan mimarların yaptıkları iş sözleşmelerinin yasa ve yönetmeliklerde tanımlanan asgari koşullara uygunluğunun sağlanması ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla eklenen düzenlemeleri içerir. Yönetmelik değişikliği çalışmasının tamamlanmasının ardından hazırlanması öngörülen işveren ve ücretli çalışan mimarların hak ve sorumluluklarına ilişkin detaylı düzenlemeleri içerecek yönergeye atıfta bulunulmuştur.</p>
<p>Ücretli çalışan mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 10 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak ücretli çalışan mimar;</p> <p>a) TMMOB tarafından her yıl belirlenen asgari ücretin altında çalışamaz.</p> <p>b) Mimarlar Odasının işveren ve ücretli çalışan mimarların hak ve sorumluluklarına ilişkin yönergesine uymak zorundadır.</p> <p>c) Mimari proje çizim ve sunuş standartlarına uymak zorundadır.</p>	<p>Mevcut yönetmelikte bulunmayan ve ücretli çalışan mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir. Maddede aynı zamanda, Yönetmelik değişikliği çalışmasının tamamlanması sonrasında hazırlanması öngörülen işveren ve ücretli çalışan mimarların hak ve sorumluluklarına ilişkin detaylı düzenlemeleri içerecek yönergeye atıfta bulunulmuştur.</p>
<p>Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 11 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan mimar;</p> <p>a) Kendi görev ve statüsünü; kişisel çıkarları doğrultusunda ve mesleki kurallara aykırı, kamu yararı dışında kullanamaz.</p> <p>b) Onaylayacağı ve uygulayacağı projelerde mimari proje çizim ve sunuş standartlarına uymak ve bu standartları aramak zorundadır.</p> <p>c) Onaylayacağı ve uygulayacağı projelerde, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince eser sahibi mimarın hakkını korumak zorundadır.</p> <p>d) Görevi gereği olan işleri yaparken Odaya kayıtlı olmasa dahi mesleki bakımdan Odaya kayıtlı meslektaşları ile aynı</p>	<p>Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir.</p>

sorumluluklarla yükümlüdür. Oda mevzuatına aykırı hareket ettiği takdirde, ilgiliye ve ilgilinin çalıştığı kuruma Odaya kayıtlı üyelerin tabi olacağı işlem ve alabileceği cezalar bildirilir ve kayıt altına alınır.	
<p>Yükseköğretim kurumlarında çalışan mimarların görev, hak, yetki ve sorumlulukları</p> <p>Madde 12 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak yükseköğretim kurumlarında çalışan mimar;</p> <p>a) Kendi görev ve statüsünü; kişisel çıkarları doğrultusunda ve mesleki kurallara aykırı, kamu yararı dışında kullanamaz.</p> <p>b) Özgür ve bilimsel düşünce yoluyla bilgi ve teknoloji üretir, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunur.</p> <p>c) Mimarlık hizmet alanlarının korunması ve artırılmasına yönelik mesleki eğitim-öğretim plan ve programlarını yapmak, bilimsel ve teknolojik esaslara, ülke ve yerel ihtiyaçlara göre hazırlayıp sürekli olarak geliştirmekle sorumludur.</p>	Yükseköğretim kurumlarında çalışan mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir.
<p>Uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmetleri (Bilirkişilik, Enerji Kimlik Belgesi, Akustik Uzmanlığı vb.) veren mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 13 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmetleri veren mimar;</p> <p>a) Bu hizmet alanları için gerekli eğitimlere katılmış olmalı ve varsa sınavlarında başarılı olmalıdır.</p> <p>b) Yaptıkları hizmetlerde uzmanlık alanlarıyla ilgili mevzuata uymakla yükümlüdür.</p> <p>c) KEP adresini Odaya bildirmek zorundadır.</p>	Uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren diğer mesleki hizmetleri veren mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir.
<p>Şantiye şefliği hizmetleri veren mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 14 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak şantiye şefliği hizmetleri veren mimar;</p> <p>a) Yaptığı hizmetlerde TMMOB Mimarlar Odası Şantiye Şefliği Hizmetleri Şartnamesi ve Tavsiye Edilen Bedel Tarifesi ve ilgili mevzuata uymakla yükümlüdür.</p> <p>b) Yapı müteahhidi (işveren) ile yapmış olduğu sözleşmeyi Odaya sunar ve üye sicil belgesi alır.</p> <p>c) Şantiye şefliğine ilişkin sorumluluklarını tamamladığına dair bilgilerin siciline işlenebilmesi için, söz konusu işe ait yapı kullanma izin belgesi ya da idarece onaylı istifa belgesi ve seviye tespit tutanağını Odaya vermekle yükümlüdür.</p> <p>d) TMMOB tarafından her yıl belirlenen asgari ücretin altında çalışamaz.</p> <p>e) KEP adresini Odaya bildirmek zorundadır.</p>	Şantiye şefliği hizmetleri veren mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir.
<p>Yapı denetimde çalışan mimarların görev, hak ve sorumlulukları</p> <p>Madde 15 - Bu yönetmeliğin 8. maddesindeki düzenlemelere ek olarak yapı denetimde çalışan mimar;</p> <p>a) Bakanlığa vermek üzere yapı denetim ile yapmış olduğu sözleşmenin bir örneğini Odaya sunar.</p> <p>b) Her yıl Ocak ayı içerisinde üyelik aidatını yatırarak kısıtlılığı olmadığına dair Üye Tanıtım Belgesini alır.</p> <p>c) Mimarlar Odası tarafından işveren ve ücretli çalışan mimarların hak ve sorumluluklarına ilişkin yönergeye ve ilgili mevzuata uymakla yükümlüdür.</p> <p>d) Bu görevlerinden ayrıldıklarını gösteren noter onaylı belgeyi Odaya vermekle yükümlüdür.</p> <p>e) TMMOB tarafından her yıl belirlenen asgari ücretin altında çalışamaz.</p> <p>f) KEP adresini Odaya bildirmek zorundadır.</p>	Yapı denetimde çalışan mimarların çalışmalarında yasalardan kaynaklanan haklarının ve sorumluluklarının düzenlenmesine yönelik bu madde eklenmiştir.
<p>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM</p> <p>Büro Tescil Belgesi Verilmesi ve Belgelendirme Koşulları</p>	
<p>Büro tescil belgesi verilmesinde uyulacak esaslar</p> <p>Madde 16 — Mimarlar Odasına tescilini yaptıran mimarlara mimarlık hizmetleri yapmaya yetkili olduğunu belirten büro tescil belgesi ile birlikte mühür verilir.</p> <p>Büro tescil belgesi ve mührü olmayan mimarlar, bu</p>	Bu madde; Yönetmeliğin 6. maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetlerinin yapılması için büro tescil belgesi ve mühür verilmesinde Mimarlar Odası birimince uyulacak kuralları içerir. Uygulamada oluşan problemlerin önüne geçilebilmesi için e) bendine büro tescil belgesinin "alındığı tarihten itibaren yalnızca

<p>Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetlerini yapamazlar.</p> <p>Büro tescil belgesi verilmesi aşağıda yazılı kurallara uygun olarak yürütülür;</p> <p>a) Büro tescil belgesi ve mühür mimar adına düzenlenir.</p> <p>b) Mimara birden fazla büro tescil belgesi ve mührü verilmez.</p> <p>c) Bu Yönetmeliğin 17, 18, 19 ve 20 inci maddelerinde belirtilen koşulları sağlayan mimarlar, ilgili maddede belirtilen belgeleri tamamlayarak, iş yerinin bulunduğu ilin ya da ilçenin bağlı olduğu Mimarlar Odası birimine yazılı veya Odaya kayıtlı KEP adresi üzerinden e-izmalı olarak başvurur.</p> <p>d) Bu belgeler 7 gün içinde şube etkinlik alanlarındaki birimlere ilgili şubeye iletilir. Şube başvuruyu, başvuru tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde inceleyip sonuçlandırır. Düzenlenen büro tescil belgesi mimara bağlı olduğu birimince verilir.</p> <p>e) Büro tescil belgesi alındığı tarihten itibaren yalnızca içinde bulunulan takvim yılı içerisinde geçerli olmak üzere verilir. Büro tescil belgesi bedeli ve üyelik aidatlarının tamamı alınır.</p> <p>f) Tescil bedeli her yıl Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından Aralık ayı içinde belirlenir ve ilan edilir.</p> <p>g) Büro tescil belgesinin ya da mührün kaybedilmesi durumunda, kaybın ve geçersizliğinin belgelenmesi koşulu ile yapılacak başvuru ve tescil bedelinin yatırılması durumunda büro tescil belgesi ve mühür yeniden düzenlenir.</p> <p>h) Unvan, il sınırları içerisinde adres, statü değişikliği gibi tescile esas koşullarda olan değişiklikler mimarın en geç 30 gün içinde yapacağı başvuru sonucunda değiştirilir. Bu işlem için ayrıca bir bedel alınmaz.</p> <p>i) Büro tescil belgeleri ülke çapında, karışıklığa ve tekrara neden olmayacak şekilde, şube ve şubelere bağlı birimler ile tescil tarihi esas alınarak numaralanır. İptal edilen büro tescil belgesi numarası bir başka büro tescil belgesine verilmez. Tescili silinen mimarın yeniden başvurusu durumunda eski belge numarası verilir.</p> <p>j) Şube değiştiren mimar büro tescil belgesi ve mührünü kayıtlı olduğu şubeye iade eder. Yeni büro tescil belgesi ve mühür nakil olduğu şube tarafından verilir. Aynı yıl için yeniden verilen büro tescil belgesi için bedel alınmaz.</p> <p>k) Tescil ile ilgili evraklar Mimarlar Odası tarafından saklanır.</p> <p>l) Bu Yönetmeliğe göre mesleğini uygulama koşullarında değişiklik olan mimarın büro tescil belgesi geçersiz kılınır, mührü geri alınır.</p> <p>m) Tescile esas bilgi ve belgelerin Mimarlar Odasına verilmesi aşamasında gerçeğe aykırı bildirimde buldukları saptanan mimar hakkında disiplin işlemleri yapılır.</p>	<p>“içinde bulunulan takvim yılı içerisinde geçerli olmak üzere” ibaresi eklenmiştir.</p>
<p>Büro tescil belgesi verilmesi koşulları</p> <p>Madde 17 — Mimara büro tescil belgesi verilebilmesi için, bu Yönetmeliğin 8. ve 9. maddelerindeki düzenlemelere ek olarak mimarın;</p> <p>a) Mimarlık hizmetini yürütebileceği vergiye esas adresinin olması,</p> <p>b) Mimarlar Odasınca düzenlenen imza sirküleri, taahhütname ve başvuru yerine geçen formu şahsen doldurması ve imzalaması,</p> <p>c) Büro tescil belgesi tescil, mühür bedeli ve üyelik aidatını ödemesi ve Odaya karşı yükümlülüklerini yerine getirmiş olması,</p> <p>d) Büro tescil belgesine esas mührünü elden alması, kendisi elden alamıyorsa dilekçe ile başvuru yapması,</p> <p>e) Kamu kurum ve kuruluşları ile ruhsat veren kurum ve kuruluşlarda, bunların iştiraki olan tüzel kuruluşlarda süreli veya tam zamanlı hizmet sözleşmesiyle çalışmıyor olması,</p> <p>f) Özel hukuk tüzel ve gerçek kişilerin yanında tam zamanlı hizmet sözleşmesiyle çalışmıyor olması,</p> <p>g) Üniversite ve eğitim kurumlarında tam zamanlı hizmet sözleşmesiyle çalışmıyor olması,</p>	<p>Bu madde ile kendi adına çalışan, adi ortaklık veya sermaye şirketi ortaklıkları aracılığı ile serbest mimarlık hizmetlerini veren mimarların TMMOB Mimarlar Odası tarafından verilen ve her yıl alınması gereken serbest mimarlık büro tescil belgesini alabilmeleri için yerine getirmeleri gereken koşullar tanımlanmıştır.</p>

<p>h) Yapı Denetim Kuruluşu ortağı olmaması veya yapı denetim şirketlerinde çalışmıyor olması, i) 6235 sayılı TMMOB Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca verilen herhangi bir disiplin cezası nedeniyle mesleki faaliyetini yapmaya engel bir kısıtlılığının bulunmaması, tahakkuk etmiş para cezalarını ödemiş olması ve disiplin cezasına neden olan yükümlülüklerini yerine getirmiş olması, zorunludur.</p>	
<p>Kendi adına serbest çalışan mimarın tescili Madde 18 — Kendi adına serbest çalışan mimarın, Mimarlar Odasında tescilinin yapılması ve mühür alabilmesi için, bu Yönetmeliğin 17. maddesindeki düzenlemelere ek olarak; Serbest meslek defterinin o yıl için noter onaylı sayfasının örneğini veya vergi mükellefiyetine ilişkin onaylı belgeyi vermesi, gerekir.</p>	<p>Kendi adına serbest çalışan mimarların 17. Maddede sıralanan durumlara ek olarak yerine getirmesi gereken koşullar açıklanmıştır.</p>
<p>Adi ortaklıklarda mimarların tescili Madde 19 — Adi ortaklıklarda mimarların, Mimarlar Odasında tescilinin yapılması ve mühür alabilmeleri için, bu Yönetmeliğin 17. maddesindeki düzenlemelere ek olarak; a) Ortakların tamamı tarafından imzalanmış ortaklık sözleşmesini vermesi, b) Adi ortaklığı, tasarım ve yapı sektörü ile ilgili Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği üyeleri ile kurması, gerekir.</p>	<p>Adi ortaklıklarla serbest mimarlık hizmeti verecek mimarların 17. Maddede sıralanan durumlara ek olarak yerine getirmesi gereken koşullar açıklanmıştır.</p>
<p>Sermaye şirketi ortaklığı mimarın tescili Madde 20 — Sermaye şirketi ortağı mimarın, Mimarlar Odasında tescilinin yapılması ve mühür alabilmesi için, bu Yönetmeliğin 17. maddesindeki düzenlemelere ek olarak; Bu şirketlerde şirket ana sözleşmesinde belirtilen işgal konuları arasında mimarlık hizmetlerinin yer alması koşuluyla; a) Sermaye şirketi ortağı olarak büro tescil belgesi alınabilmesi için mimar ya da mimarların şirketteki hisse oranı %50 artı 1'den az olamaz. Aynı zamanda, diğer ortakların en yüksek hisse oranından fazla olacaktır. b) Ortaklarının tamamı tasarım ve yapı sektörüyle ilgili Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği üyesi olan mimarlık ve mühendislik hizmeti vermek amacıyla kurulmuş bulunan sermaye şirketlerinde mimar ya da mimarların payı; şirket sermayesinin ortakların üye olduğu meslek disiplinlerine bölünmesiyle bulunacak yüzde paydan az olamaz. Büro tescil belgesi alacak mimarın ortaklık hisse oranı en az %10 olarak aranır. c) Ortakların pay durumunun, büro tescil belgesi alacak sermaye şirketi ortağı mimar tarafından belgelenmesi, d) Sermaye şirketinin ana sözleşmesinin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesi ya da noter onaylı suretini vermesi, e) Sermaye şirketinin mali kaydının o yıl için noter onaylı sayfasının örneğini veya vergi mükellefiğine ilişkin onaylı belgeyi vermesi, f) Sermaye şirketindeki faaliyetinin ve kendi yetkisinin devam etmekte olduğu beyanını vermesi, gerekir.</p>	<p>Sermaye şirketi ortaklıklarıyla serbest mimarlık hizmeti verecek mimarların 17. Maddede sıralanan durumlara ek olarak yerine getirmesi gereken koşullar açıklanmıştır.</p>
<p>İstisnai Haller: Madde 21 – Mimarın; kendisi, eşi, annesi, babası, kardeşleri ve çocukları gerçek kişi olarak iş sahibi konumunda olduğu durumlarda ve ticari amacı olmayan kendi kullarımları için yapacakları binalarda, bu yönetmeliğin 6 ncı maddesi kapsamındaki mimarlık hizmetlerini, bu durumu belgelemek, bir defaya mahsus olmak ve fenni mesuliyet üstlenmemek üzere, büro tescil belgesi aranmaksızın mimarlık hizmeti verebilmesi için; a) 6235 sayılı TMMOB Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca verilen herhangi bir disiplin cezası nedeniyle mesleki faaliyetini yapmaya engel bir kısıtlılığının bulunmaması, tahakkuk etmiş para cezalarını ödemiş olması ve disiplin cezasına neden olan yükümlülüklerini yerine getirmiş olması,</p>	<p>Bu maddede, mimarın büro tescil belgesi aranmaksızın mimarlık hizmeti verebilmesi için istisnai haller ve ortak olan koşullar düzenlenmiştir. Ayrıca mimarların kendilerine özel mimarlık hizmeti verilmesi koşulu da bu maddede ifade edilmiştir. Aşağıda "Yukarıdaki düzenlemeler çerçevesinde..." başlığı altında sıralanan 1. ve 2. bu maddedeki koşullara ek olarak; ücretli çalışan, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve yükseköğretim kurumu döner sermaye yetkilendirmesi ile görevlendirilen mimarlar için ilgili çalışma alanlarının gerektirdiği koşullar düzenlenmiştir.</p>

<p>b) Mimarlar Odasınınca düzenlenen imza sirküleri, taahhütname ve başvuru yerine geçen formu şahsen doldurması ve imzalaması,</p> <p>c) Üyelik aidatını ödemesi ve Odaya karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi,</p> <p>d) KEP adresini Odaya bildirmesi, gerekir.</p>	
<p>Yukarıdaki düzenlemeler çerçevesinde;</p> <p>1) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan mimarlar: Bu kuruluşların ticari amacı olmayan kendi kullarımlarına ait yapı işleri için büro tescil belgesi aranmaksızın mimarlık hizmetlerini Odaya kayıtlı olmaları koşuluyla verebilirler. Bu durumda mimarın Odaya;</p> <p>a) İlgili kamu kurum veya kuruluşu adına mimarlık hizmeti vermek üzere yetkilendirildiğine dair belgeyi vermesi,</p> <p>b) Kamu kurum veya kuruluşundaki faaliyetinin ve yetkisinin devam etmekte olduğu yazılı beyanını vermesi, gerekir.</p>	<p>Bu madde, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan mimarların Yönetmeliğin 6. maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetlerini verebilme koşullarını ve bu mimarların Odaya sunması gereken belgeleri içerir.</p>
<p>2) Devlet üniversitelerinde döner sermaye yetkilendirmesi ile görevlendirilen mimarlar: Mimarlık eğitimi veren devlet üniversitelerinin kadrolu öğretim elemanları, eğitim, öğretim ve bilimsel araştırmaya katkıda bulunmayı ön planda tutmak koşuluyla uzmanlık konularında bağlı buldukları üniversitelerin döner sermaye işletmelerinin yetkilendirmesi ve aşağıda yazılı hususları yerine getirmek koşuluyla büro tescil belgesi aranmaksızın üniversitelerin ve diğer kamu ve kuruluşlarının asli işlerine yönelik mimarlık hizmetlerini Odaya kayıtlı olmaları koşuluyla verebilirler. Ancak; fenni mesuliyet üstlenemezler. Bu durumda mimarın Odaya;</p> <p>a) İlgili üniversitenin döner sermayesi adına hizmet vermek üzere yetkilendirildiğine dair belgeyi vermesi,</p> <p>b) Üniversite döner sermaye yetkilisi ile arasında düzenlenmiş müelliflik ve telif haklarını tanımlayan, Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesini vermesi,</p> <p>c) Üniversite döner sermaye faaliyetinin ve yetkisinin devam etmekte olduğu yazılı beyanını vermesi, gerekir.</p>	<p>Bu madde, Mevzuat gereği Yönetmeliğin 6. maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetlerinin, üniversitelerin döner sermaye anlaşma ve protokollerine bağlı olarak yükseköğretim kurumlarında çalışan mimarlar tarafından hangi koşullarda verilebileceğini ve Odaya sunması gereken belgeleri içerir.</p>
<p>BEŞİNCİ BÖLÜM Mesleki Denetim</p>	
<p>Mesleki denetimin yapılmasında uyulacak esaslar</p> <p>Madde 22 — Mimarlar Odasının mesleki denetim yapmaya yetkili birimleri, mesleki denetimi bir kamu kurumu niteliğinde olan Mimarlar Odasının tüzel kişiliği adına yaparlar. Mimar, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde tanımlanan mimarlık hizmetlerinin ilgili şartnamelerinde belirlenen zorunlu iş aşamalarını mesleki denetime sunmakla yükümlüdür. Ancak bunların dışında kalan mimarlık hizmetlerinin bütün alanları ve iş aşamaları için mimarın talep etmesi durumunda ilgili şartnamesi hükümlerine uygun olarak mesleki denetim yapılır. Mimar, mesleki denetim ve proje kayıt hizmeti için, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından her yıl için belirlenen maktu bedeli öder. Mesleki denetim işlemi, mimarlık hizmetinin yapıldığı bölgenin bağlı olduğu Mimarlar Odası birimi tarafından gerçekleştirilir. Mesleki denetimin dijital ortamda yapılması durumunda, mesleki denetime ilişkin belgeler e-izmalı ve KEP adresi üzerinden dijital ortamda sunulur. Mimarlar Odasının mesleki denetim yapan birimi aşağıdaki koşulları sağlayan mimara, en geç 15 gün içinde proje mesleki denetimini yapar ve üye sicil belgesi düzenler;</p> <p>a) Mimarın ilgili yıl için düzenlenmiş olan büro tescil belgesini alması.</p> <p>b) Mimar ve iş sahibi arasında imzalanmış, Mimarlar Odasınınca belirlenmiş Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesini sunması.</p>	<p>Büro tescil belgesine tabi mimarlık hizmetlerinin kayıt ve sicillerinin tutulması, meslek etiğinin ve eser sahibinin haklarının korunması ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla mesleki denetim işlemleri sırasında uyulacak esaslar tekrardan ele alınmıştır.</p> <p>Danıştay 8. Dairesi, 17.7.2008 gününde tebliğ edilen 2007/4011 E. ve 2008/3518 K. Sayılı kararında, Mesleki denetimin gerekli ve uygun olduğuna karar vermiş, ancak mesleki denetim hizmeti karşılığında alınan peşin ve nispi ödemelerin, mesleki denetimin içeriği ile uygun olmadığını, işin niteliği gereği ücretinin, nispi değil "maktu" olarak alınması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla maddenin 3. fıkrası "Mesleki denetim ve proje kayıt hizmeti için, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından her yıl için belirlenen maktu bedel ödenir." şeklinde düzenlenmiştir.</p> <p>Mesleki denetim işlemine başvuran mimarların bu yönetmeliğin 8. Maddesinde yer alan Odaya karşı yükümlülüklerini yerine getirmiş olması koşulu maddeye eklenmiştir.</p>

c) Mimarın mühür ve imzasını taşıyan, mimari proje çizim ve sunuş standartları, ilgili yönetmelik, standart ve normlara uygun olarak düzenlenmiş uygulama projeleri ve eklerini vermesi.

d) Tapu kaydını gösterir belge, çap, aplikasyon krokisi, röperli kroki, imar durumu, kot krokisi ve gerekli diğer dokümanlarını vermesi.

e) Korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiş yapılarda ilgili Koruma Kurulu kararlarına uygun hazırlanmış rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri, fotoğraf ve gerekli belgelerini vermesi.

f) TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve Tavsiye Edilen Bedel Tarifesi'nde tanımlanan tadilat projelerinde, eser sahibi mimarın kendisi değilse, eser sahibinin noter ya da Oda onaylı oluru; eser sahibi bulunamaması durumunda ise, tebligat ve ilan belgeleri ile mimar ve mal sahibinden ileride doğabilecek tüm sorumluluğun kendilerine ait olduğuna dair taahhünameyi vermesi.

Fenni Mesuliyet

Mimarlar Odası, fenni mesuliyet üstlenen üyelerinin bu hizmetlerinin denetimini; 3194 sayılı İmar Kanunu ile ilgili yönetmelikler, bu Yönetmelik ve TMMOB Mimarlar Odası Mimari Fenni Mesuliyet Hizmetleri Şartnamesi ve Tavsiye Edilen Bedel Tarifesi ile belirlenen esaslar doğrultusunda gerçekleştirir.

Mimarlar Odasının mesleki denetim yapan birimi aşağıdaki koşulları sağlayan mimara en geç 15 gün içinde fenni mesuliyet sicil kaydı ile mesleki denetimini yapar ve üye sicil belgesi düzenler;

a) Mimarın, fenni mesuliyet üstleneceği yapının bulunduğu yerin şubesine kayıtlı olması.

b) Mimarın büro tescil belgesinin ilgili yıl için düzenlenmesi.

c) Mimarın ilgili kanun ve yönetmelikler ile belirlenen sınır, mesafe ve yapı alanı koşullarına uyması.

d) Mimar ve iş sahibi arasında imzalanmış, Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesinin sunulması.

Fenni mesuliyete ilişkin sorumlulukların tamamlandığına dair bilgilerin mimarın siciline işlenebilmesi için, söz konusu işe ait yapı kullanma izin belgesi ya da idarece onaylı istifa belgesi ve seviye tespit tutanağı aranır.

Şantiye Şefliği

Mimarlar Odası, şantiye şefliği üstlenen üyelerinin bu hizmetlerinin denetimini; yürürlükteki kanunlar, yönetmelikler, şartname ve standartlar ile bu Yönetmelik ve TMMOB Mimarlar Odası Şantiye Şefliği Hizmetleri Şartnamesi ve Tavsiye Edilen Bedel Tarifesi ile belirlenen esaslar doğrultusunda gerçekleştirir.

Mimarlar Odasının mesleki denetim yapan birimi ilgili şartnamelerinde belirtilen koşulları sağlayan mimara en geç 15 gün içinde şantiye şefliği sicil kaydı ile mesleki denetimini yapar ve üye sicil belgesi düzenler.

Şantiye şefliğine ilişkin sorumlulukların tamamlandığına dair bilgilerin mimarın siciline işlenebilmesi için, söz konusu işe ait yapı kullanma izin belgesi ya da idarece onaylı istifa belgesi ve seviye tespit tutanağı aranır.

Telif kaydı

Mimarlar Odasının mesleki denetim yapan birimi, mimarlık hizmetlerinin telif haklarının korunması amacıyla, kayda alınması için yapılan başvurularda, aşağıdaki koşulları sağlayan mimara, mesleki denetimi yaparak söz konusu mimari proje hizmetinin sicil kaydını düzenler ve onaylanan projeler ile birlikte her belgenin bir kopyasını arşivler.

Bu başvurularda mimarın;

a) Üyelik aidatını ödemesi ve Odaya karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi,

b) 6235 sayılı TMMOB Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca verilen herhangi bir disiplin cezası nedeniyle mesleki faaliyetini yapmaya engel bir kısıtlılığının bulunmaması, tahakkuk etmiş para cezalarını ödemiş olması ve disiplin cezasına neden olan yükümlülüklerini yerine getirmiş olması,

<p>c) Mimarın imzasını taşıyan, mimari proje ve/veya diğer tasarım çalışmalarını sunması,</p> <p>d) Mimar ve iş sahibi arasında imzalanmış, Mimarlar Odasında belirlenmiş Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesini sunması; sözleşme sunulmaması halinde, mimarın dilekçesi ile birlikte yasal sorumluluğu üstlendiğine dair taahhünameyi vermesi,</p> <p>e) Tapu kaydını gösterir belge, çap, aplikasyon krokisi, röperli kroki, imar durumu, kot krokisi ve gerekli diğer dokümanlarını vermesi,</p> <p>gerekir.</p>	
<p>ALTINCI BÖLÜM Geçici ve Son Hükümler</p>	
<p>Hüküm bulunmayan haller Madde 23 — Oda Yönetim Kurulu bu Yönetmelik kapsamında oluşacak belirsizlikleri ortadan kaldırmak ve günün şartlarına uygun düzenlemeleri getirmek üzere, Oda birimlerinin görüşlerini alarak bir sonraki genel kurula kadar, uygulamaları yönlendirmeye yetkilidir.</p>	
<p>Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin uygulamasına esas olan yönerge, şartname, tarife ve belgeler, Oda Yönetim Kurulunca en geç 6 ay içinde hazırlanır.</p>	Yönetmelikte değinilmeyen konulara açıklık getirmek için gerekli yönergelerin düzenlenmesi gerektiğinden, bu maddeye “yönerge” ibaresi dahil edilmiştir. (İşveren ve ücretli çalışan mimarların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen yönerge vb.)
<p>Yürürlükten kaldırılan yönetmelik Madde 24 — 2/6/2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.</p>	
<p>Yürürlük Madde 25 — Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.</p>	
<p>Yürütme Madde 26 — Bu Yönetmelik hükümlerini TMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu yürütür.</p>	

3. MESLEKİ HİZMETLER

3.2. Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları

GEREKÇE

Ülkemizde son yirmi yıllık süreçte; yapı piyasasının ve inşaat sektörünün baskısıyla hızlı ve çok sayıda yapı üretimini kolaylaştırmaya odaklı, planlama ve mimarlık kültürünü yok sayan, nitelikli ve özgün mesleki hizmetlerin kullanıcıya erişimini kısıtlayan; mesleki hak ve yetkileri sınırlandıran bir yapılaşma süreci yaşanmaktadır.

Kamusal ve hukuki denetimi devre dışı bırakan bir anlayış ile yürürlüğe sokulan düzenlemeler yoluyla; tutarsız ve hukuksuz politikaların önünde engel olarak görülen; toplumun nitelikli mimarlık ve planlama hizmetlerine erişiminin sağlanması, bu hizmetlerin kamu yararına yürütülmesi için çalışmalarını sürdüren meslek örgütleri ise sürecin dışında bırakılmaktadır.

Yaşanabilir ve sağlıklı bir yapılar için gerekli nitelikli mimarlık hizmetlerinin çok sayıda yapı üretimi baskısıyla değersizleştirildiği bu ortamda; yapı üretim sürecinin denetimi de, yürürlükte bulunan mevcut 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu ile işlevsiz hale getirilmiştir.

Yapı Denetim sisteminde mimarlık yok sayılmış; sistem içerisinde en az faaliyette bulunan meslek olmasına karşın mimarlar, sistemden kaynaklanan sorunlar neticesinde en çok cezai müeyyidelerle karşı karşıya kalan meslek mensupları olmuştur.

Yapı Denetimi sisteminde meslek mensuplarının hak ve yetkileri kısıtlanırken; uygulama aşamasında yapının kamu adına mesleki denetiminde de sorunlar yaşanmaktadır. Yürürlükte olan sistem; mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerini tasarım, uygulama, yönetim ve denetim boyutuyla merkezi politikaların bileşeni haline getirmek üzere altlık oluşturmuştur. Kamu adına denetim ortadan kaldırılmış; denetimin özelleşerek tekelleşmesinin önü açılmıştır.

Son olarak, 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu’nda yapılan değişikliklerle, bilimsel bir gerekçeye dayandırılmaksızın, “yetmiş beş yaşını dolduran” denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının, yapı denetim kuruluşu adına şantiye mahallinde yapının denetim görevini yürütmeleri engellenmiştir.

Meslek odalarının, mesleki faaliyetlerin imar mevzuatına ve ilgili düzenlemelere uygun olarak, gerekli bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip uzman meslek mensuplarının yerine getirilmesinin güvencesi olan kamu adına denetim yetkilerini kısıtlayıcı ve engelleyici; meslek mensuplarının hak ve yetkilerini sınırlayıcı düzenlemeler uygulanmaya devam etmektedir. Yerel ve merkezi yönetimlerce yerine getirilmeyen denetim süreçlerine dair sorumlulukları yine meslek odalarına ve meslek mensuplarına yüklenmekte, Meslek Odaları denetim süreçlerinde cezalandırma aracı olarak tariflenmektedir. 6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile yetkileri düzenlenen meslek odalarına eşitlikçi, adaletli ve yetkiye dayalı sorumluluk tarifi yapılmamaktadır.

Tüm bu süreçte, Odamız yapı denetim sisteminden dışlanmış, mesleğimizin ve meslektaşlarımızın yapı denetimindeki asli unsur olma fonksiyonu yok sayılmıştır. Yapı denetim sistemi içerisinde yer alan üyelerimiz, sistemdeki diğer meslek disiplinleri arasında ikincil öneme haiz bir meslek mensubu statüsünde yaklaşımlara maruz kalmıştır. Yapı denetim sürecinin hiçbir aşamasında varlığı hatırlanmayan meslek odaları, konu usulsüzlük yapan üyelerinin cezalandırılması olunca muhatap alınmakta ve odalarla ilişki sadece ceza verilmesi boyutunda sürdürülmeye devam etmektedir.

Söz konusu cezalara ilişkin Bakanlıkça Odamıza gönderilen soruşturma dosyalarında son yıllarda ciddi bir şekilde artış olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Odamızın disiplin süreçleri dikkate alındığında, çok sayıdaki dosyanın sağlıklı değerlendirmesi konusunda endişeler oluşmasına neden olmuştur. Yaşanan bu sorunlar doğrultusunda, Odamız ile T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü arasında görüşmeler başlatılmış, konuyla ilgili tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri üzerinden Odamızca çalışma başlatılmıştır.

ÖNERİ

Odamızca 45., 46. ve 47. Dönemlerde yürütülen çalışmalarla elde edilen sonuçlar ışığında, yapı denetimi alanında yaşanan sorunların giderilerek ve mesleki hak ve yetkilerin korunmasının sağlanması için, 48. Dönemde çalışmaların sürdürülerek geliştirilmesi ve aşağıdaki konularda öncelikli olarak çalışma yapılması planlanmıştır. Bu çerçevede, Bakanlıkla başlatılan çalışmaların da ilerletilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda;

- Yenilenen Yapı Denetim sisteminde tüm sorumlulukları ile birlikte proje müellifleri tarafından veri girişleri yapılmasına karşın, sonrasında denetim faaliyetlerinin ve sürecin dışında bırakılan müellif mimarların sorumluluk ve yetkilerinin gözden geçirilerek denetim sürecinde aktif rol almalarının ve bilgi akışının sağlanması,
- Yapı denetim sistemi içinde yer alan mimarların görevi olmadığı konulardan sorumlu tutulmaması ve cezalandırılmaması, mimarların ve mühendislerin yapı denetimi hizmeti süreçlerindeki mesleki sorumluluk alanlarını günümüz koşullarına göre yeniden tanımlanması,
- Yapı denetimi mevzuatı kapsamındaki soruşturma dosyalarının incelemelerinde Bakanlık ve il müdürlükleri dosyaların bildirim esnasında, herhangi bir ek yazışma yapmaya gerek olmaksızın, özellikle teknik inceleme raporu ve eklerini Mimarlar Odasına elektronik ortamda iletilmesi,
- Proje ve uygulama denetçisi mimarların sorumluluk alanının tanımlanması, denetim yetkisi sınırının revize edilerek düşürülmesi için yapılacak çalışmaların, yapı denetim sürecinde yer alan tüm ilgili kurum ve kuruluşlarca ortak değerlendirilmesi,
- 4708 sayılı Kanun kapsamında yapı denetimi sistemi içinde yer alan proje müellifi, denetçi veya kontrol elemanı olarak görev üstlenen mimarların, mühendislerin ve teknik elemanların yapım süreci, yapım teknikleri, mevzuat değişiklikleri ve yapı denetimi hizmeti süreçlerindeki mesleki sorumluluk alanlarına yönelik eğitimlerin açılması,
- 2018 yılında Yapı Denetim Sistemindeki değişiklikten önce Mimarlar Odası ile Yapı İşleri Genel Müdürlüğü arasında görüşmeleri yapılan ve taslak çalışmaları tamamlanan "Sayısal Veri Paylaşımı Usul ve Esasları"nın tamamlanarak yürürlüğe girmesi, veri paylaşımında karşılıklı yaşanan sıkıntıların giderilmesi,
- Yapı denetim sistemi içinde yer alan mimar ve mühendislerin aylık ücretlerinin TMMOB tarafından her yıl yayımlanan "Asgari ücret" dikkate alınarak belirlenmesi ve güvence altına alınması,

Konularında gerekli hazırlıkların tamamlanarak çalışmaların yürütülmesi amaçlanmaktadır.

4. MESLEKİ GELİŞİM VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME

4.1. Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları

2004 yılında Mimarlar Odası 39. Olağan Genel Kurulu'nda kabul edilen Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Yönetmeliği ile kurulan SMGM'nin amacı; mimarlık mesleği ve mesleki hizmetin etkinliğini, verimliliğini ve gelişimini sürekli kılmak üzere, mimarlara mesleki formasyonlarını sürekli geliştirme ortamlarını, olanaklarını ve fırsatlarını sunmak, edindiği yeni bilgi ve becerilerini değerlendirmek ve referansları haline getirmektir.

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin 48. Çalışma Dönemdeki çalışmalarında gözetileceği genel yaklaşım ve hedefler aşağıdaki gibidir:

- Mimarlık ve yapı sektörüne ilişkin bilgi üretim ve paylaşım ortamlarının SMG sistemine daha fazla dahil edilebilmesine yönelik olarak, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliklerini artırıcı çözümlerin üretilmesi,
- Üyelerin SMG kapsamında değerlendirilebilecek faaliyetlerini Oda sicil sistemine kaydetmesini teşvik edici ve kolaylaştırıcı yöntemlerin geliştirilmesi, SMGM'nin daha iyi tanıtılması, SMG kapsamındaki etkinliklerin daha rahat izlenebilmesi ve Mimarlar Odası Şubeleri ile iletişimin güçlendirilebilmesi amacıyla yaygın ve pratik haber alma ortamları olan web sitesi ve sosyal medya ortamlarının iyileştirilmesi ve zenginleştirilmesi,

- SMGM bünyesinde gerçekleştirilen etkinlik ve eğitimlerin çevrim içi ortama aktarılabilmesi için gerekli alt yapı çalışmalarının tamamlanması ve içeriklerinin zenginleştirilmesi,
- Oda birimlerimizin SMG kapsamındaki eğitim ve etkinliklere Üyelerini daha fazla yönlendirebileceği alanlarla ilgili bilgilendirme ve tanıtımların yoğunlaştırılması,
- Çeşitlenmekte olan mesleki alt alanların takip edilerek bu alanlarda Oda ve SMGM'nin etkinliğinin ve yetkilerinin artırılmasının sağlanması.

SMGM ÇALIŞMA ALANLARI

Sürekli Mesleki Gelişim'e yönelik eğitim ve etkinlikler bir yandan nicelik ve nitelik açısından zenginleştirilecek, öte yandan bunların hizmet edeceği profil çeşitlendirilmeye çalışılacaktır.

SMGM bünyesinde gerçekleştirilen yüz yüze eğitim ve etkinliklerin çevrim içi ortama aktarılması ve içeriklerin geliştirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalara ağırlık verilecektir.

Üyenin gelişimine yönelik ihtiyaç ve taleplerin oluşmasını ve iletilmesini beklemezsiniz, Şubelerimizin SMG komisyonları ve SMG sorumluları tarafından yapılacak değerlendirmeler aracılığı ile planlanacak SMG eğitim ve etkinlik takvimi oluşturmaya teşvik edilmeye çalışılacaktır.

Eğitimler

- **Yüz Yüze/ Çevrim İçi Yetkilendirme Eğitimleri (Sertifikalı Eğitimler):**

Mevcut Yetkilendirme Eğitimleri kazanılan deneyimler ve güncel gereksinimler doğrultusunda içerik ve yöntem bakımından irdelenecek ve geliştirilecektir. (Bilirkişilik, EKB Uzmanlığı, D-1 Temel Bina Akustığı,)

- **Yüz Yüze/ Çevrim İçi Bilgilendirme Eğitimleri:**

Meslektaşlarımızın ücretsiz olarak katılabildikleri yüz yüze ya da çevrim içi eğitimler olan bilgilendirme eğitimleri, çok farklı alanlarda kurgulanmış 3-8 saatlik kısa süreli eğitimlerdir. Bu gruptaki eğitimlerin gerçekleştirilen anketler doğrultusunda güncellenerek Oda birimlerine anımsatılması amaçlanmaktadır. Belirlenecek illerde ihtiyaç duyulan konular öncelikli olmak üzere pilot eğitimler gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

- **Kişisel Gelişim Eğitimleri:**

SMGM ve birimlerce kurgulanması mümkün olmayan veya gerekmeyen, çoğu zaman mimarlık alanıyla doğrudan değil dolaylı ilişkisi bulunan bilgisayar programı, fotoğraf vb. içeriklerdeki ücretli eğitimlerdir. Şubeler tarafından seçilen kurum veya uzmanlarca açılan bu eğitimler SMGM tarafından SMG kapsamında kredilendirilmektedir. Üye gereksinimleri doğrultusunda bu tür eğitimlerin Şubelerce çeşitlendirilmesi önerilebilir.

- **Mimarlar Odası E-Seminer Programı:**

2011 yılı başında hizmete ücretsiz olarak açılan "Mimarlar Odası E-Eğitim Programı", 2013 yılı ortasında internet üzerinden doğrudan şifresiz erişim sağlanmasına rağmen hedeflenen izleyici sayısına erişilememiş ve kullanım dışı kalmıştır.

Pandemi ile birlikte çevrim içi düzende e-seminer olarak kurgulanmaya başlanan etkinlikler, internet ortamında daha geniş kesimlere ulaşmış ve erişilebilir hale gelmiştir. Dönem içerisinde e-seminerlerin sürekliliğinin sağlanması ve içeriklerin zenginleştirilerek "E-Eğitim Programı" kapsamına alınması amaçlanmaktadır. Bu hedefle e-eğitim olarak ele alınmak üzere içerik sağlama çalışmalarına hız verilecek ve mevcut Üye taleplerinin e-eğitimiye yönlendirilmesi sağlanacaktır.

- **Yeni Mezunlara Yönelik Eğitimler**

Mimarlık bölümünden yeni mezun olmuş mimarlarla ilişkilerin geliştirilmesi ve eğitim ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla anket çalışması yapılması amaçlanmadır. Yapılacak anket çalışmasından çıkacak sonuçlar doğrultusunda yeni mezun mimarların yaşadığı sorunlar ve öncelikli mesleki eğitim konuları ile ilgili eğitim ve etkinlikler yapılması hedeflenmektedir.

SMGM Yayınları

Gerçekleştirilen etkinlik ve eğitim içerikleri ya da SMGM Yürütme Kurulu tarafından belirlenecek konularla ilgili uzman kişiler danışmanlığında makale üretilmesi ve belirli periyotlarla Mimarlar Odası yayın organlarında yayınlanması planlanmaktadır. Ayrıca SMGM'nin ve SMG programlarının tanıtımına yönelik broşür ve afişlerin çeşitlendirilerek ve dağıtımlarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

SMG Kredilendirme ve Sicil Kayıt Sistemi

Gerçekleştirilen eğitim ve etkinliklere katılım sayısının artırılmasının yanı sıra, Üyeler tarafından yürütülen araştırma projesi, sanat çalışması, yayın, tez vb. mesleki faaliyetlerin Üye sicil sistemine aktarılması, Üyelerin SMG sicillerini güncelleme işlemlerini daha kolay yapabilmeleri amacıyla MOP-Üye Giriş Modülü-SMGM internet sayfası bağlantısının ve altyapısının düzenlenmesi ve geliştirilmesi önerilecektir.

Mezuniyet Öncesi Staj Programı

Mimarlık bölümlerinde kayıtlı öğrencilerin zorunlu staj ihtiyacının giderilmesi ve mezuniyet öncesinden başlayarak "Sürekli Mesleki Gelişim" kavramının yerleşik bir kabul haline getirilmesi amacıyla belirli dönemlerde staj programı kurgulanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla SMGM ve Mimarlar Odası Şubeleri tarafından kurgulanacak staj programlarının üniversiteler tarafından zorunlu staj kapsamında değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilecektir.

ÇALIŞMA ARAÇ ve YÖNTEMLERİ

SMGM Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri:

Sürekli Mesleki Gelişim'in ve SMGM'nin tanıtımına yönelik etkinlikler ve iletişim çalışmalarına bu dönemde üç farklı boyutta ele alınacaktır:

- **Üyeye Yönelik Tanıtım Faaliyetleri**

Sürekli Mesleki Gelişim bilincinin yaygınlaştırılması ve SMG alanlarına talebinin artırılması amacıyla;

Eğitim talep ve ihtiyaçlarının belirlenmesi için anket çalışmalarının yapılması,

Broşür, afiş, e-bülten, internet sayfası duyuruları vb. bilgilendirme araçlarının zenginleştirilmesi, sosyal medya platformlarının etkin kullanımının sağlanması,

Çeşitli süreli-süresiz yayınlarda SMG'nin önem ve gerekliliğine ilişkin yazıların hazırlanması,

SMG Ajandası ve SMGM'ye ilişkin her türlü bilginin Üyelerce hızlı ve kolay bir şekilde izlenebilir hale getirmek için SMGM web sayfasının yeniden kurgulanması ve tasarlanması hedeflenmektedir.

- **Örgüt İçi Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri**

SMGM'nin yukarıda sıralanan çalışma alanlarına olan talebin artırılmasına yönelik Şubelerin katkısının sağlanması için Üyelerin Oda birimlerince doğru ve etkin bilgilendirilebilmeleri amacıyla;

Şube Yönetim Kurulları ve SMG Sorumluları ile iletişim ortamlarının artırılması ve fırsatlarının yaratılması, Mimarlar Odası Şube yönetimleri ve çalışanlar arasında kurum içi koordinasyon farklılıklarının giderilmesi,

Sürekli Mesleki Gelişim kapsamında kurgulanan eğitim ve etkinlik süreçlerinde karşılaşılan sorunların tartışılması ve çözümlenmesi amacıyla sürekli mesleki gelişim ve yönetmelikler hakkında bilgilendirme eğitimleri yapılması hedeflenmektedir.

- **Kurumlar arası Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri**

SMG sisteminde önemli rol üstlenebilecek paydaş kurum ve kuruluşlarla kurumsal iletişimin kurularak/geliştirilerek;

Kendi bünyelerindeki faaliyetlerinin SMG kapsamına alınması için başvuru yapmalarına teşvik edilmesi,

SMG kapsamındaki çalışmaların kurgu ve hazırlıklarına katkılarının sağlanması, bünyelerindeki mimarların SMG etkinliklerine katılımı için davet edilmesi.

5. ÖRGÜTLENME VE KURUMSAL YAPININ GELİŞTİRİLMESİ

5.1. Mimarlar Odası Örgütlenmesi

Giriş

Mimarlar Odası 46. ve 47. Dönem çalışmaları içerisinde; örgütlenme ve kurumsal yapıya yönelik çalışmalar Örgütlenme Komitesi çalışmaları bağlamında değerlendirilmiş; Oda Birimlerince yürütülen üyelik hizmetleri, mesleki etkinlik ve faaliyetler, bütçe ve mali yapı, Oda mekânları ve çalışanlarına dair bilgiler derlenmiştir.

Söz konusu rapor çerçevesinde; Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği ile Mali İşler Yönetmeliği başta olmak üzere; düzenlemeler yapılması için çalışmalar yürütülmesi, ayrıca mevcut düzenlemelerin uygulanmasına yönelik programların geliştirilmesi önerilmiştir.

Önceki dönem çalışmaları ve 47. Olağan Genel Kurul kararı çerçevesinde, "Mimarlar Odası Örgütlenmesi" önerilerinin geliştirilmesine ve güncellenmesine yönelik çalışmalar sürdürülmüş ve bu öneriler 48. Dönem Olağan Genel Kurulu gündemine sunulmuştur. 48. Olağan Genel Kurul kararı çerçevesinde, 48. Dönemde de Örgütlenme Komitesi kurulmuş ve söz konusu çalışmaların geliştirilerek 48. Dönem Olağanüstü Genel Kurul'a sunulması hedeflenmektedir.

2002 yılından bugüne kentsel ve kırsal alanlarda inşaat sektörü üzerinden emlak rantı ile sermaye birikimine ve finans odaklı yapılanmaya; mesleki hizmetlere ve kentsel, kırsal alanların sermayeye açılmasına yönelik düzenlemeler ülke gündemini ve meslek ortamını etkilemiştir.

Anayasa değişiklikleri ve seçimler yoluyla siyasi rejim değiştirilmiş; merkezileşme ve otoriterleşme politikaları yürürlüğe konmuştur. Ekonomik krizle birlikte toplumsal ve sosyal kriz koşullarının ortaya çıktığı bu dönemde; toplumsal ve sosyo-kültürel yapıya, kamu kurumlarına ve kamuya ait varlıklara, meslek kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarının özerk yapılarına, çalışanlarına, temel insan hak ve özgürlüklerine dair pek çok düzenleme gerçekleştirilmiş ve kamu yeniden yapılandırılmıştır.

Tüm dünyada ve ülkemizde etkili olan salgın ve kriz koşullarında dahi iktidar; egemen sermaye sınıflarıyla işbirliği yoluna giderek ekonomik sürekliliği sağlamaya odaklanmış ve kolaylaştırıcı uygulamaları yürürlüğe sokmuş; kamuya ait kaynakların, gelir ve fonların yatırımcı ve sermaye sahiplerine aktarılmasının önünü açmış; bilim insanları, meslek odaları ve hatta kamu kurumları tarafından düzenlenen raporları göz ardı etmiştir.

Bu dönemde; mimarlık okulları ve öğrenci kontenjanları asgari eğitim koşulları sağlanmaksızın artırılmış, yükseköğretim kurumlarının yapıları değiştirilmiş; kısa zamanda ve çok sayıda yapı üretilmesi baskısıyla mesleki hak ve yetkiler kısıtlanmış, mesleki hizmetler ve yapı üretim

süreci önemsizleştirilmiş, meslek kuruluşlarının kamusal ve özerk yapıları yok sayılarak örgütlenme hakkı engellenmiş, mesleki yeterlilik ölçütleri aranmaksızın denetimsiz ve yetersiz hizmet sunumu yaygınlaşmış; özelleştirme, sendikasızlaştırma, taşeronlaştırma ve köleleştirme baskısıyla iş güvencesi yok edilmiş ve işsizlik artmıştır.

Ekonomik krizle birlikte toplumsal ve siyasal kriz koşullarının ağırlaştığı, ülkemizi ve tüm dünyayı etkileyen salgın hastalık ve afetlerin giderek arttığı süreçte; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odalarını baskı altına almaya yönelik müdahaleler Cumhurbaşkanının talimatı ile yeniden gündeme getirilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odaları, Türk Tabipleri Birliği ve bağlı Odaları, Türkiye Barolar Birliği ve bağlı Barolarla ilgili gündeme getirdiği düzenlemelerle iktidar; anayasaya ve tarafı olunan uluslararası sözleşmelere aykırı biçimde; kamu hizmetlerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yürütülmesini engellemeyi, meslek kuruluşlarının görev ve yetkilerini daha da kısıtlamayı, örgütlü yapılarını zayıflatarak görevlerini kamu ve toplum yararına yerine getirmelerinin olanaklarını tamamen ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

Siyasi iktidarın yirmi yıllık erkinin aynı politikalarla sürekliliğinin sağlanması öngörülürken; mesleğimiz, mesleki haklarımız, kentlerimiz ve ülkemiz açısından çok ağır sonuçları olabilecek bir yasama süreci ve uygulamaları gündemdedir.

Türkiye’de yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, demokrasinin ve barışın mekân örgütlenmesine aracılık etmesinin sağlanması Mimarlar Odası’nın, mimarların, kamu yönetiminin, yerel yönetimlerin, ilgili tüm kesimlerin ve kurumların, ülke adına ortak sorumluluğudur.

Hukuk ve demokrasinin savunulması, özel olarak meslek alanımızda ve meslek Odalarında anti-demokratik süreçler ve hukuk dışı dayatmalar karşısında kazanımların korunması, öncelikli ve yaşamsal bir gündem olarak değerlendirilmiştir.

Demokratik-mesleki haklar ve kentli hakları ile ilgili giderek artan ihlallere karşı tavır konulması, toplumun tüm nefes alma alanlarına, mesleklerin örgütlenmelerine ve kendilerini ifade etme biçimlerine yönelik tahammülsüzlük, müdahale ve yok etme girişimlerinin durdurulmasına yönelik çabaların kararlılıkla sürdürülmesi öngörülmektedir.

Küresel ölçekte yaşanmakta olan ekonomik kriz, zaten yapısal sorunları olan ve her bakımdan krizler içerisinde çalkalanan ülkemizi derinden etkilemiş, pek çok temel konuda da sorunların büyümesinin kaynağı olmuştur. Mimarlık ve meslek alanımızı bu süreçlerin olumsuz etkilerine karşı korumak; bu çerçevede mimarlık ve meslek alanımızın savunulması; meslektaşlarımızın desteklenmesi ve Oda yapısının güçlendirilmesi bütün mimarların ortak sorumluluğudur.

Mesleğimize ve meslektaşımıza sahip çıkma çabasının yükseltilmesi, mimarlığın toplumla buluşması ve nitelikli mekânsal olanakların yaratılması, doğal ve kültürel değerlerimizin korunması yönündeki özverili çalışmaların desteklenmesi ve yaygınlaştırılması en önemli hedeflerimizdendir.

Mimarlar Odası; kamu yararının gözetilmesini ve toplum hizmetinde mimarlığı temel alan 70 yıllık tarihiyle ülkemizin, mesleğimizin, doğal ve kültürel çevrenin, yaşam değerlerinin korunması için hukuka ve demokrasiye inanan meslek odaları üzerinde oluşturulmaya çalışılan bütün siyasi baskılara karşı özverili çalışmalarını ve mücadelesini sürdürme kararlılığındadır.

Mimarlar Odası Örgütlenmesi

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı tüm Odalar; meslek mensuplarının ortak gereksinmelerini karşılamak, mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararına uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak; meslek ve çıkarları ile ilgili işlerde, resmî makamlar ve öteki kuruluşlar ile işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve önerilerde bulunmak üzere çalışmalarını yürütmekle sorumludurlar.

6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile 1954 yılında kurulan Mimarlar Odası; kurulduğu tarihten bugüne çalışmalarını ülke ve kamu yararı doğrultusunda yürütmekte; kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi için emek harcamaktadır. Mesleğin kamu yararına gelişimi ve meslek mensuplarının yetki ve sorumlulukları çerçevesinde; mimarlığın, yapılı çevrenin ve toplumsal kültürün üretiminde asli bir öge olduğunun toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmesi ve toplumsal bir kültür ögesi olan nitelikli mimarlığın kamusal politikaların her düzeyinde yer alması için mücadele etmektedir.

70 yıllık tarihinde; yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi; nitelikli mesleki hizmetlerin kamusal politikaların her düzeyinde yer alması, güvenli ve sağlıklı yaşam çevrelerinin oluşması Mimarlar Odası tarafından ülke adına sorumluluk olarak benimsenmiştir.

Mimarlar Odası Birimleri; Odamızın 6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile belirlenmiş amaçları ve kamu yararı doğrultusunda görevlerini yerine getirebilmek, üyelerin Oda ile ilişkilerini güçlendirmek ve Oda çalışmalarına katılımlarını sağlamak amacıyla kurulmaktadır. Bu birimler; Şubeler, Büyükşehir Şubeleri, Temsilcilikler, Büyükşehir Bölge Temsilcilikleri ve Oda Temsilcilerinden oluşur. Mimarlar Odası 29 Şube, 1 Büyükşehir Şube; 71 Temsilcilik ve 3 Büyükşehir Bölge Temsilciliği ile ülke genelinde örgütlenmiştir.

Temsilcilikler, Büyükşehir Bölge Temsilcilikleri ve Oda Temsilcileri bulunduğu etkinlik bölgesindeki yetkili ve görevli şubeye bağlı; yönetim ve mali konularda öncelikle bu Şube Yönetim Kuruluna karşı sorumlu olarak görev yapar. Şubeler ve Büyükşehir Şubeleri etkinlik bölgelerindeki yönetim ve mali konularda görevli ve Oda Yönetim Kuruluna karşı sorumludurlar.

Tüm Oda Birimleri;

- Mesleğin gelişmesini sağlayacak çalışmalar yapmak, mesleki ve sosyal faaliyette bulunmak, diğer kuruluşlar ile işbirliği yapmak, gerekli girişimlerde bulunmak, ilişkiler kurmak,
- Meslek mensuplarının mesleki onur, hak ve çıkarlarını korumak,
- Oda politikası paralelinde ülke ve meslek çıkarlarını gözeterek etkinlik ve girişimlerde bulunmak,
- Etkinlik alanında işbirliği, koordinasyon ve iletişimi sağlamak, ortak etkinlikleri yönlendirmek,
- Üyelerin mesleki sorunlarını ve çözüm yollarını belirleyici çalışmalar sürdürmek,
- Projelendirme ve yapı üretiminin niteliğini iyileştirmek, üyelerin işverenle ilişkilerini düzene sokmak ve bu ilişkilerde hak ve çıkarları karşılıklı olarak korumak amacıyla sürdürülen mesleki denetim uygulamasını yürütmek,
- Üye kayıtlarını tutmak, envanterini çıkarmak, üye hareketlerini izlemek, üye aidatlarını toplamak, büro tescil ve diğer gerekli mesleki denetim kayıtlarını düzenlemek,
- Oda taşınır ve taşınmaz mallarını yönetmekle,

yükümlüdürler.

Örgütsel ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi

İçinde bulunduğumuz çok yönlü kriz koşullarına bağlı olarak, fiziksel çevre üretiminin asli unsuru olan mimarlık mesleğinin uygulama biçimleri de değişmekte, mimarlık alanı parçalanmakta, mimarlık hizmetleri çeşitlenmekte ve farklı çalışma alanlarıyla ilişkilenebilmekte, ara alanlar oluşmaktadır. Mimarlık eylemi, mimarlık uygulamalarının niteliği, hizmet sunum ortamı ve mimarın rolü hızla değişmektedir.

Mimarlar Odası birimlerine ve illere göre üye dağılımı, mimarlık bölüm sayıları ve kontenjanları, üye kayıtları ve üyelikten ayrılma işlemleri, üyelik ödentileri ödeme oranları, serbest mimarlık hizmeti sunan büro sayıları, mesleki denetim işlemleri ile Oda Birimleri mali durumlarına dair veriler; ülke gündeminin mesleki eğitim, uygulama ve örgütlenme alanına olan yansımalarını göstermektedir.

Bu dönüşüm sürecinde, Odanın üye yapısı da hızla değişmektedir. Oda üye ilişkisi, mesleki kurallar ve etiğe ilişkin sorunların artmasına neden olan bu süreçte Mimarlar Odası örgütsel, mali ve kurumsal yapısının; mesleki ve örgütsel araçlara ilişkin yöntemlerin yeniden ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kuruluşunun 70.yılına doğru Mimarlar Odası örgütsel yapısında öne çıkan konular;

- toplumsal, siyasi ve sosyal dönüşümün Oda kurumsal yapısına ve üye profiline yansımaları,
- meslek odalarına yönelik müdahalelerin ve baskıların artması,
- Oda kurumsal yapısının genişlemesi ve yaygınlaşmasına bağlı olarak Birimler arası farklılıkların artması,
- Mimarlar Odası mevzuatı ile getirilen düzenlemelerin Oda Birimlerince yürütülen uygulamalarında farklılıkların artması, tüm kural ve düzenlemelerin tüm Birimlerce eşit uygulanması ihtiyacı,
- Mimarlar Odası deneyim ve birikiminin, örgüt kültürünün aktarımında yaşanan aksaklıklar, çalışma alanlarında sürekliliğin sağlanamaması,
- üye Oda ilişkilerinde yaşanan değişim, aidiyet ve meslek etiği alanında yaşanan sorunlar,
- ekonomik kriz koşullarında Oda genel bütçesi ve mali yapılanmasının daralması,

olarak değerlendirilmektedir.

Mimarlığın toplumsal ve kamusal sorumluluğu temelinde, çalışma ilkeleri ve toplum için mimarlık anlayışı çerçevesinde örgütsel yapılanmanın geliştirilmesi için;

- Kamu yararı doğrultusunda toplum hizmetinde mimarlık anlayışıyla çalışmaların sürdürülmesi,
- İşyeri Temsilciliği, Öğrenci Üyelik ve benzeri örgütlenme araçlarının kurumsallaştırılması,
- Ücretli, işsiz ve kamu çalışanlarına yönelik örgütlenme yöntemlerinin oluşturulması
- Farklılaşan ve çeşitlenen mimarlık alanlarına ilişkin oda içi örgütlenme araçlarının oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Örgüt birimlerinde tartışma ortamları oluşturularak üyelerle iletişimin geliştirilmesi,
- Çeşitli tematik vb. bilimsel toplantılarla bilim, kültür ve sivil alanla iletişimin güçlendirilmesi,
- Mimarlar Odası'nda örgütsel dayanışmanın güçlendirilmesi, var olan örgütsel araçların geliştirilmesi,
- Örgüt kültürünün yaygınlaşması ve Oda organlarında görev alan tüm yöneticilerin ve Oda çalışanlarının mesleki etik ve davranış kurallarına uyması,
- Oda kadrolarının yetiştirilmesi, birikimli ve deneyimli kadroların Oda örgütlenmesine yeniden kazandırılması,
- Birimler arası farklılıklardan kaynaklanan sorunların (mali yapı, alt yapı, kadrolar, birikim...) giderilmesi, tüm Birimlerde Oda mevzuatı ile getirilen düzenlemelerin, karar ve genelgelerin eşit biçimde uygulanması,
- TMMOB ve Odalarla, diğer meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile dayanışmanın geliştirilmesi,
- Oda mali yapısının yeniden değerlendirilerek, genel bütçesinin ekonomik kriz koşullarına bağlı olarak kurgulanması,
- Örgütlenmenin farklı düzlemlerde kuramsal açıdan, örgüt ve toplum sosyolojisine her yönüyle ele alınması, tartışma ortamlarının oluşturulması,

gerekmektedir.

ÖNERİ

Bu kapsamda; örgütlenme tartışmalarının bir program çerçevesinde değerlendirilerek örgütlenmeye yönelik panel gerçekleştirilmesi; örgütlenmenin her yönüyle ele alınarak değerlendirilmesi, önümüzdeki sürece yönelik politik araçlar, örgütsel öneri ve kararlar üretilmesi amaçlanmaktadır.

Örgütlenme teması ile gerçekleştirilecek olan panelde yapılacak değerlendirmeler, görüş ve öneriler ile birlikte Çalışma Dönemi içerisinde yürütülecek çalışmalara temel oluşturmak üzere, aşağıda belirtilen alanlarda çalışma yapılması amaçlanmaktadır.

1. Üye Örgütlenme Araçlarının Geliştirilmesi

a. Üye Sicil Sistemi:

Üye bilgi sistemini, üye (mimar) profilinin değişimine ilişkin verilerin sürekli olarak değerlendirilmesine olanak verecek şekilde güncellenmesi;

b. Mesleki Faaliyet Alanları:

Üye profilinin değişim eğilimine bağlı olarak örgütlenme olanaklarının irdelenmesi; kamu ve özel sektörde ücretli çalışan, işsiz, serbest çalışanların örgütlenme araçlarının geliştirilmesi; anket vb yöntemlerle araştırmaların yürütülmesi; İşyeri Temsilciliklerinin aktif biçimde işletilmesi, meslek dışı alanlarda çalışanlara yönelik profil araştırması yapılması;

i. Ücretli Çalışanlar:

1. Kamuda Çalışan Mimarlar
2. Özel Sektörde Çalışan Mimarlar
3. Akademik Alanda Çalışan Mimarlar
4. İşyeri Temsilcilikleri

ii. Serbest Çalışanlar:

1. Tasarım,
2. Uygulama,
3. Danışmanlık,
4. Diğer Hizmetler

iii. İşsiz Mimarlar

iv. Meslek Dışı Alanlar

c. Yeni Mezun Mimarlarla Yönelik Örgütlenmeler:

Farklılaşan ve çeşitlenen hizmetlerin yanı sıra mesleğin değişimi ve dönüşümünden etkilenen yeni mezun mimarların Oda ile ilişki kurmalarını kolaylaştıracak, örgütlenmelerini sağlayacak yöntem ve araçların geliştirilmesi;

d. Öğrenci Üye – Öğrenci Temsilcilikleri:

Öğrenci Üye Yönetmeliği kapsamında mimarlık öğrencilerinin Oda ile bağının geliştirilmesi, ülke genelinde Öğrenci Temsilcilerinin yeniden işlerlik kazanmasının sağlanması ve Öğrenci Temsilciler Kurulu aracılığıyla çalışmalar yürütülmesi;

2. Oda içi Örgütsel Araçların Geliştirilmesi

a. Oda Çalışanları

Oda çalışanlarının üye hizmetleri ve kamu yararına yürütülen çalışmalara aktif katılımının sağlanması, Üye-Oda ilişkisinin geliştirilmesinde rol üstlenen çalışanların merkezi koordinasyonunun ve eğitimlerinin sağlanması;

b. Oda Organlarında Görev Alan Kadrolar

Örgüt kültürünün yaygınlaşması ve Oda organlarında görev alan tüm yöneticilerin ve Oda çalışanlarının mesleki etik ve davranış kurallarına uymasının sağlanması için denetimlerin yürütülmesi, Oda kadrolarının yetiştirilmesi, birikimli ve deneyimli kadroların Oda örgütlenmesine bilgi aktarımının sağlanması,

c. Komiteler ve Çalışma Grupları:

Çalışma programı ve takvimi kapsamında; komite ve çalışma gruplarının belirlenen alanlarda bilgi ve belge üretiminin sağlanması; mesleki uzmanlığın kamuya paylaşılabilesine yönelik çalışmaların artırılması;

d. Genel Kurullar:

Oda çalışmalarında edinilen deneyim ışığında, bu çalışmaların bütünsel bir yaklaşımla ele alınıp kurgulanması; kurumsal sürekliliğinin sağlanması ve bu çalışmaları değerlendirecek ve değerlendirme sonuçlarını uygulamaya yöneltecek Genel Kurul süreçlerinin nitelikli biçimde oluşturulabilmesi için çalışma yapılması;

e. Danışma Kurulları:

Danışma Kurullarının; meslek politikalarına, mesleki uygulama alanlarına, örgütlenme ve kurumsal yapının geliştirilmesine yönelik tartışma ve değerlendirme niteliklerinin geliştirilmesi için çalışma yapılması;

3. Bağlantılı

Diğer

Örgütlenmelerle

İlişkiler

a. Uluslararası Meslek Örgütleri

- b. TMMOB ve Bağlı Odalar
- c. Mimarlık Eğitimi Alanında Kurumsal Yapılar

TMMOB MİMARLAR ODASI
48. ÇALIŞMA DÖNEMİ
48. DÖNEM 1. MERKEZ DANIŞMA KURULU TUTANAĞI
23-24 Aralık 2022

Mimarlar Odası 48. Dönem 1. Merkez Danışma Kurulu: Mimarlar Odası Genel Sekreteri Tores Dinçöz tarafından 23 Aralık 2022 Cuma günü saat 10.00'da başlatıldı ve belirlenen Divan çalışmalarına başladı.

Divan

Başkan : Müjdat Karaca
Başkan Yardımcısı : Faruk Soydemir
Yazman : Melis Özge Gayretli'den oluştu

Divan Başkanı Müjdat Karaca'nın açılış konuşmasını müteakiben saygı duruşu yapıldı ve İstiklal Marşı okundu.

Danışma Kurulu 24 şubenin katılımı ile gerçekleşti ve toplam 123 Danışma Kurulu Üyesi meslektaşımız katıldı.

Açılış konuşması, Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp Muhcu tarafından gerçekleştirildi.

Toplantıda sırasıyla:

1. **Meslek Odalarına Müdahaleler, Kriz Koşulları ve Seçim Süreçleri ve Meslek Alanımıza Etkileri**
2. **Mesleki Uygulama Politikaları**
 - **Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi**
3. **Mesleki Hizmetler**
 - **TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği**
4. **Mesleki Hizmetler**
 - **Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları**
5. **Mesleki Gelişim ve Yaşam Boyu Öğrenme**
 - **Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları**
6. **Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi Mimarlar Odası Örgütlenmesi**
olmak üzere altı gündem maddesi değerlendirildi.

Meslek Odalarına Müdahaleler, Kriz Koşulları ve Seçim Süreçleri ve Meslek Alanımıza Etkileri başlıklı oturuma saat 10.29'da başlandı. Söz alan isimler sırasıyla Tezcan Karakuş Candan, Esin Köymen, İlker Kahraman, Bülent Batuman, Necip Mutlu, Necati Pirinçcioğlu, Uğur Yıldırım, Osman Güdü, Şirin Rodoplu Şimşek, Ahmet Erkan, Özlem Durdu Kabel oldu.

10.02-10.26	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
10.29-10.43	Tezcan Karakuş Candan / MO Ankara Şb. YK Bşk.
10.44-10.52	Esin Köymen / MO İstanbul BK Şb. YK Bşk.
10.53-10.59	İlker Kahraman / MO İzmir Şb. YK Bşk.
11.00-11.07	Bülent Batuman / MO MYK Başkan Yrd.
11.08-11.12	Necip Mutlu / MO Eski MYK Gen. Sek.
11.13-11.19	Necati Pirinçcioğlu / MO Diyarbakır Şb. Üyesi - Davetli Üye
11.20-11.34	Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sek.
11.35-11.46	Osman Güdü / MO İstanbul BK Anadolu 2.BKBT YK Bşk.
11.47-11.56	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
11.57-12.06	Ahmet Erkan / MO İstanbul BK Şb. YK Üyesi
12.08-12.14	Özlem Durdu Kabel / MO Denizli Şb. YK Üyesi

Oturuma 12.15'te öğle arası verildi.

Mesleki Uygulama Politikaları

Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi başlıklı oturuma saat 13.25'te başlandı. Söz alan isimler sırasıyla Berna Çelik, Bülend Ceylan, Selda Çelikyay, Erkan Karakaya, Faruk Soydemir, Eyüp Muhcu, Bülend Ceylan, Tezcan Karakuş Candan oldu.

13.25-14.15	Berna Çelik / MO Genel Merkez Avukatı
14.17-14.22	Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı Bşk.
14.23-14.32	Selda Çelikyay / MO Bartın Temsilciliği YK Bşk.
14.33-14.42	Erkan Karakaya / MO Eski MYK Bşk. Yrd.
14.43-14.53	Faruk Soydemir / Mimarlar Odası Eski Gen. Sek.
14.54-15.06	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
15.06-15.10	Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı Bşk.
15.10-15.18	Tezcan Karakuş Candan / MO Ankara Şb. YK Bşk.

Oturuma 15.19'da ara verildi.

Mesleki Hizmetler

TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği başlıklı oturuma saat 16.03'de başlandı. Esin Köymen'in sunuşunun ardından söz alan üyeler sırasıyla: Esin Köymen, Erkan Karakaya, Necip Mutlu, Tezcan Karakuş Candan, Özlem Durdu Kabel, Şirin Rodoplu Şimşek, Faruk Soydemir, Eyüp Muhcu, Bora Akın, Armağan Güleç Korkmaz, Uğur Yıldırım, Osman GÜDÜ, Esin Köymen oldu.

16.04-16.44	Esin Köymen / MO İstanbul BK Şb. YK Bşk.
16.44-17.01	Erkan Karakaya / MO Eski MYK Bşk. Yrd.
17.01-17.05	Necip Mutlu / MO Eski MYK Gen. Sek.
17.06-17.20	Tezcan Karakuş Candan / MO Ankara Şb. YK Bşk.
17.20-17.26	Özlem Durdu Kabel / MO Denizli Şb. YK Üyesi
17.27-17.36	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
17.36-17.42	Faruk Soydemir / Mimarlar Odası Eski Gen. Sek.
17.42-17.55	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
17.55-18.01	Bora Akın / MO Bursa Şb.
18.01-18.15	Armağan Güleç Korkmaz / MO Konya Şb. YK Bşk.
18.16-18.20	Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sek.
18.28-18.33	Osman GÜDÜ / MO İstanbul BK Anadolu 2.BKBT YK Bşk.
18.34-18.38	Esin Köymen / MO İstanbul BK Şb. YK Bşk.

Danışma Kurulu'nun 1. gününde oturumlar 18.38'de sonlandı.

**

2. gün oturumu 24 Aralık 2022 Cumartesi saat 10.20'de başladı.

Mesleki Hizmetler

Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları başlıklı oturuma saat 10.22'de başlandı. Tores Dinçöz'ün sunuşunun ardından söz alan üyeler sırasıyla: Asım Güzel, Erkan Karakaya, Tezcan Karakuş Candan, Faruk Soydemir, Ahmet Erkan, Uğur Yıldırım, Şirin Rodoplu Şimşek, Zeynep Eres, Bora Akın, Leman Ardoğan, Eyüp Muhcu oldu.

10.22-10.32	Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
10.33-10.53	Asım Güzel / MO Onur Kurulu
10.54-11.01	Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
11.02-11.16	Erkan Karakaya / MO Eski MYK Bşk. Yrd.
11.22-11.34	Tezcan Karakuş Candan / MO Ankara Şb. YK Bşk.
11.34-11.40	Faruk Soydemir / Mimarlar Odası Eski Gen. Sek.
11.40-11.59	Ahmet Erkan / MO İstanbul BK Şb. YK Üyesi
12.00-12.10	Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sekr.
12.12-12.22	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
12.24-12.31	Zeynep Eres / MO MYK Üyesi
12.31-12.38	Bora Akın / MO Bursa Şb.
12.39-12.44	Leman Ardoğan / MO Gen. Sek. Yrd.
12.45-12.53	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.

Oturuma 13.00'te öğle arası verildi.

Mesleki Gelişim ve Yaşam Boyu Öğrenme

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları başlıklı oturuma saat 13.39'da başlandı. SMGM Yürütme Kurulu Üyelerinden İsmail Doğanılmaz ve H. Murat Günaydın'ın sunuşunun ardından söz alan isimler sırasıyla: Yavuz Önen, Eyüp Muhcu, Özlem Durdu Kabel, Bülend Tuna, Leman Ardoğan, Mehmet Bozkurt, Bülend Ceylan, Necip Mutlu, Bora Akın oldu. Akabinde H. Murat Günaydın ve İsmail Doğanılmaz kapanış konuşmasını gerçekleştirdi.

13.43-14.32	İsmail Doğanılmaz, H. Murat Günaydın / SMGM Yürütme Kurulu
14.33-14.49	Yavuz Önen / MO ve TMMOB Eski YK Bşk. - Davetli Üye
14.50-14.55	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
14.55-15.00	Özlem Durdu Kabel / MO Denizli Şb. YK Üyesi
15.01-15.10	Bülend Tuna / MO Eski MYK Bşk.
15.11-15.13	Leman Ardoğan / MO Gen. Sek. Yrd.
15.13-15.15	Mehmet Bozkurt / MO İstanbul BK Şb.
15.15-15.21	Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı YK Bşk.
15.21-15.24	Necip Mutlu / MO Eski MYK Gen. Sek.
15.24-15.26	Bora Akın / MO Bursa Şb.
15.26-15.32	H. Murat Günaydın ve İsmail Doğanılmaz

Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi Mimarlar Odası Örgütlenmesi başlıklı oturuma saat 15.35'te Tores Dinçöz'ün sunuşuyla başlandı. Sırasıyla söz alan konuşmacılar: Gökçe Türkođlu, Selda Çelikyay, Uğur Yıldırım, Esin Köymen, Bülend Tuna, Selma Arslan, şirin Rodoplu şimşek, Ayřen Ciravođlu, Osman GÜdü, Gökçe Türkođlu, Tores Dinçöz ve Eyüp Muhcu oldu.

15.35-16.01	Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
16.02-16.19	Gökçe Türkođlu / MO Adana řb.
16.19-16.32	Selda Çelikyay / MO Bartın Tem. YK Bşk.
16.33-16.47	Uğur Yıldırım / MO İzmir řb. YK Sek.
16.47-16.58	Esin Köymen / MO İstanbul BK řb. YK Bşk.
16.58-17.03	Bülend Tuna / MO Eski MYK Bşk.
17.04-17.09	Selma Arslan / MO Diyarbakır řb.
17.09-17.10	şirin Rodoplu şimşek / MO Bursa YK Bşk.
17.10-17.15	Ayřen Ciravođlu / Davetli Üye
17.15-17.22	Osman GÜdü / MO İstanbul BK Anadolu 2.BKBT Bşk.
17.22-17.23	Gökçe Türkođlu / MO Adana řb.
17.23-17.43	Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
17.43-18.14	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.

Daniřma Kurulu saat 18.15'te sonlandı.

MİMARLAR ODASI 48. DÖNEM 2. MERKEZ DANIŞMA KURULU
22-23 Aralık 2023 / Ankara

Mimarlar Odası 48. Dönem 2. Merkez Danışma Kurulu 22-23 Aralık 2023 tarihlerinde Ankara'da toplanmıştır.

PROGRAM**22 Aralık 2023 Cuma**

09.00 – 09.30	Kayıt
09.30 – 10.00	Açılış
10.00 – 12.00	Ülke Gündemi ve Meslek Alanımıza Etkileri <ul style="list-style-type: none">• Otoriterleşme ve Afet Koşullarında Yerel Yönetimler ve Seçim Süreçleri
12.00 – 13.00	Öğle Yemeği
13.00 – 15.30	Afetler, Planlama ve Mimarlık Politikaları <ul style="list-style-type: none">• 6 Şubat 2023 Depremleri, Afet Yönetimi ve Yapılaşma Süreci• Afet Riski Altındaki Alanlar ve Kentsel Dönüşüm
15.30 – 16.00	Ara
16.00 – 18.30	Mesleki Uygulama Politikaları <ul style="list-style-type: none">• Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi

23 Aralık 2023 Cumartesi

10.00 – 12.00	Mesleki Uygulama ve Hizmetler <ul style="list-style-type: none">• TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı• Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
12.00 – 13.00	Öğle Yemeği
13.00 – 15.30	Mesleki Gelişim / Yaşam Boyu Öğrenme <ul style="list-style-type: none">• Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
15.30 – 16.00	Ara
16.00 – 18.30	Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi <ul style="list-style-type: none">• 70.Kuruluş Yılına Doğru Mimarlar Odası Örgütlenmesi

BELGELER**48. DÖNEM 2. MERKEZ DANIŞMA KURULU**

1. Ülke Gündemi ve Meslek Alanımıza Etkileri
 - 1.1. Otoriterleşme ve Afet Koşullarında Yerel Yönetimler ve Seçim Süreçleri
2. Afetler, Planlama ve Mimarlık Politikaları
 - 2.1. 6 Şubat 2023 Depremleri, Afet Yönetimi ve Yapılaşma Süreci
 - 2.2. Afet Riski Altındaki Alanlar ve Kentsel Dönüşüm
3. Mesleki Uygulama Politikaları
 - 3.1. Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi
4. Mesleki Uygulama ve Hizmetler
 - 4.1. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı
 - 4.2. Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
5. Mesleki Gelişim / Yaşam Boyu Öğrenme
 - 5.1. Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
6. Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi
 - 6.1. 70.Kuruluş Yılına Doğru Mimarlar Odası Örgütlenmesi

1. ÜLKE GÜNDEMİ VE MESLEK ALANIMIZA ETKİLERİ

1.1. Otoriterleşme ve Afet Koşullarında Yerel Yönetimler ve Seçim Süreçleri

Afetler, Mesleki ve Demokratik Talepler, Seçim Süreçleri

Siyasi iktidarın görevde olduğu son yirmi yılda; bütün siyasi yetkilerin bir kişide toplandığı rejim ile birlikte uygarlığımızın ulaştığı düzey, hukuk ve demokrasi normları bakımından kabul edilemez koşullar yaratılmıştır.

Kuruluşunun 100.Yıldönümünü kutladığımız Cumhuriyetin; eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve diğer pek çok alandaki birikim ve kazanımlarını ortadan kaldırmaya yönelik adımlar atılmakta, çağdaşlaşma ve uygarlaşma karşısı uygulamalar artmaktadır.

Yasama organı yetkisiz hale getirilmiş, kamu kurumları ve yerel yönetimler yeniden yapılandırılarak tüm yetkiler merkezleştirilmiştir.

3 Kasım 2002 tarihinden bugüne kadar altı kez Genel Seçimler yapılmış ve yürütme tek parti tarafından üstlenilmiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca ülkemizde gerçekleştirilen yedi halkoylamasından üçü bu dönemde yapılmış; 2007, 2010 ve 2017 yıllarında yargının yapılanmasına, parlamenter sisteme ve yönetim biçimine dair anayasa değişiklikleri yürürlüğe sokulmuş, siyasi rejim değiştirilmiştir.

2007 yılında gerçekleştirilen referandumla Cumhurbaşkanlığı seçim yöntemi değiştirilmiş, rejim değişikliğinin temelleri atılmıştır. 2010 yılında yargı yapısındaki düzenlemelerle yasama, yürütme ve yargı arasındaki erkler ayrılığı yürütme lehine değişmiştir. 2017 yılında bütün siyasi yetkilerin bir kişide toplandığı, kişiye özgü otokrat yönetim rejimi yürürlüğe sokulmuştur.

2010 referandumu sonrasında 2011 Genel Seçimleri yapılmış ve Bakanlar Kurulu'na verilen yetkiyle TBMM devre dışı bırakılarak yasama yetkisi yürütmeye devredilmiştir. Bu süreçte Kanun Hükmünde Kararnameler yoluyla merkezî idare, teşkilatları ve görevleri değiştirilmiş; pek çok kamu kurum ve kuruluşunun görev ve yetkileri Bakanlıkların uhdesinde merkezleştirilmiş ve işlevsizleştirilmiştir.

2015 Genel Seçimlerinde yaşanan siyasi krizin ardından ülkede giderek yükselen terör, çatışma ve şiddet ortamında erken genel seçimler yapılmış, siyasi iktidar ve yürütme yeniden tek parti tarafından üstlenilmiştir. 2016 yılında krizin devam etmesi üzerine hükümet yeniden kurulmuştur.

15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan "darbe girişimi" ile siyasi iktidarın ülke yönetiminde olağanüstü yetkiler alması için gerekli koşullar oluşturulmuş; 21 Temmuz 2016 tarihinde ülke genelinde OHAL ilan edilmiş ve 2018 yılında kalıcı hale getirilmiştir.

2017 ve 2018 yıllarında OHAL koşullarında; tüm hukuki ve kamusal denetimlerden muaf biçimde referandum, Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri yapılmıştır.

16 Nisan 2017'de üzerinde asgari mutabakat ve uzlaşma bulunmayan, halkın yapımında katkı ve katılım sağlayamadığı, Devletin ve kamu kurumlarının tarafsız işleyiş güvencesinin ortadan kaldıran, tüm bürokrasi ve yetkileri tek bir kişide toplayan, tüm bu yetkileri kullanan kişinin ise neredeyse ömür boyu halka ve yargıya hesap vermekten muaf tutulduğu, demokratik parlamenter sistemi ortadan kaldıran tek kişiye bağlı otokrat yönetim rejimini öngören anayasa değişiklikleri; temel insan hak ve özgürlüklerinin askıya alındığı olağanüstü hal koşullarında halkoylamasına sunularak yürürlüğe sokulmuştur.

Baskı ve tehditler, görevden uzaklaştırmalar ve gözaltılarla oluşturulan eşitsizlik ve adaletsizlik ortamında, 24 Haziran 2018 tarihinde erken Genel Seçimlerle halkın egemenlik hakkını bir kişiye devreden sonuç ilan edilmiştir.

Geniş yetkilerle donatılan Cumhurbaşkanı göreve gelir gelmez çıkardığı kararnamelerle, yeni siyasal rejimi inşa etmeye başlamış; kamu kurumlarının yapıları ve işleyişleri yeniden yapılandırılmıştır.

31 Mart 2019 tarihinde; demokratik güvencelerden uzak, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlandığı baskı ortamında ve "Otokratik Rejim" koşullarında Yerel Seçimler gerçekleştirilmiştir.

Anayasaya aykırı biçimde YSK tarafından 6 Mayıs 2019'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri iptal edilmiş ve seçimler 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenmiştir. 19 Ağustos 2019 tarihinde ise İçişleri Bakanlığı, "demokrasi ve hukuk normlarına" aykırı bir şekilde; Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanları'nı görevden uzaklaştırmış; Diyarbakır, Mardin ve Van Valilerini başkan vekili olarak görevlendirmiştir.

Yapılan düzenlemelerle yerel yönetimler üzerinde hiyerarşik ilişki oluşturulmuş; demokratik yerinden yönetim, temel insan hak ve özgürlükleri ve hukukun üstünlüğü gibi evrensel ilkeler yok sayılmıştır.

2002 yılından bugüne kadar merkezleşme ve otoriterleşme politikalarıyla getirilen tüm anayasa değişiklikleri, yasal düzenlemelerle kurulan siyasal sistem ve buna uygun olarak inşa edilen rejim; görevde olan siyasi iktidarın sürekliliğinin sağlanmasına ve tüm yetkilerin merkezleştirilmesine; yerel yönetimlerin, üniversitelerin, meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının demokratik ve özerk yapılarının ortadan kaldırılmasına odaklanmıştır.

Mesleki uzmanlık alanları değersizleştirilmiş, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının işlevsizleştirilmesi için düzenlemeler getirilmiştir.

Mesleki hakların kısıtlanması yoluyla, uzmanların sunduğu nitelikli mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerinin de topluma ulaşmasını ve meslek mensuplarının yetkinliklerinin güvencesi olan meslek kuruluşlarının ve kamu kurumlarının topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmesini engelleyecek koşulları oluşturmak üzere düzenlemeler getirmiştir.

İktidar, meslek örgütlerinin kamusal ve özerk yapılarını değiştirerek işlevsizleştirmek üzere pek çok girişimde bulunmuş; mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerini tasarım, uygulama, yönetim ve denetim boyutuyla merkezi politikaların parçası haline getirerek değersizleştirmiştir.

Meslek örgütleri üzerindeki işlevsizleştirme operasyonları; 2009 yılında Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu tarafından kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının teşkilat ve mali yapıları, faaliyetleri, denetimleri, organlarının seçimlerine dair esasların değerlendirilmesi hakkında düzenlenen raporla başlamıştır.

Bu raporun hazırladığı zemin üzerine yürütülen çalışmalarla, TMMOB ve bağlı Meslek Odalarının mevzuat ve uygulamalarına yönelik müdahale adımları atılmış; KHK'larla TMMOB'ye bağlı Odaların mevzuatının hazırlanması da dâhil olmak üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na hiyerarşik ilişki kapsamında yetki ve görevler verilmiştir.

Torba Yasalar ve Tebliğlerle devam eden süreçte meslek kuruluşlarının anayasa ile güvence altına alınan "özerk ve tüzel kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu" statüsü yok sayılmış, idari ve mali yapıları değiştirilerek; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hukuka aykırı biçimde kuralı ve sınırsız denetim yetkisi kullanılması amaçlanmıştır.

Temmuz 2018'de çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın teşkilat ve görevleri yeniden düzenlenmiş; meslek odalarına ilişkin geniş yetkiler verilmiştir. Yargı organlarının yetkileri Cumhurbaşkanlığına devredilmiş, meslek örgütlerinin ve yükseköğretim kurumlarının idari işlemlerine dair mevzuat hazırlama yetkileri merkezleştirilmiştir.

Bu Kararnamelerle Devlet Denetleme Kurulu'nun yetkileri de genişletilmiş; inceleme, araştırma ve denetleme yetkisi bulunan Kurula "idari soruşturma ve görevden uzaklaştırma" yetkisi verilmiştir.

Böylelikle 2009 yılında hazırladığı raporun ardından meslek odalarının yetkilerinin kısıtlanması, gelirlerinin azaltılması ve Bakanlıklarca idari mali denetimler yapılması için başlatılan süreçte; Cumhurbaşkanı tarafından atanan Kurul eliyle yeni yaptırım yetkileri getirilmiştir.

Temel hak ve özgürlükler kısıtlanmış, eşitsizlik, ayrımcılık ve mahrumiyet giderek yükselmiştir.

Sermaye ve finans odaklı merkezleşme politikaları kapsamında; toplumsal yaşam, sağlık, eğitim, çalışma hayatı, doğal ve yapılı çevre alanlarındaki düzenlemelerin temelleri 2002 yılından itibaren atılmaya başlanmıştır.

Yirmi yılda düşünce, ifade, haberleşme, toplanma, çalışma, eğitim ve sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam gibi temel hak ve özgürlüklerine her geçen gün yeni kısıtlamalar getirilmiş; ayrımcılık ve mahrumiyet giderek yükselmiştir.

2013 yılında Gezi Parkı'nın korunması ve kent hakkı için başlayan; eşitlik, insan hakları, demokrasi, insancıl ve onurlu bir yaşam hakkı talepleriyle büyüyen Gezi'den sonra yaşam hakkı ve işkence yasağı ihlallerinin yanı sıra toplanma ve gösteri hakkı ihlalleri de giderek artmıştır.

Asli sorumluluklarını yerine getirmeyen, yaşanabilir çevre hakkını engelleyen, tarihî ve doğal dokuyu tahrip eden ve kültürel değerleri yozlaştıran merkezî-yerel yönetim politikalarına ve temel insan hak ve özgürlüklerine yapılan gerici müdahalelere karşı toplumsal talepleri bastırmak amacıyla yeni yasal düzenlemeler yapılmıştır.

2014 yılında İçişleri Bakanlığı'na hazırlanan "İç Güvenlik Reform Paketi"yle Valiler ve kolluk amirlerine soruşturma ve koruma tedbirleri ile ilgili geniş yetkiler tanınmıştır. Getirilen düzenlemelerle; yargı denetimi olmaksızın arama, silah kullanma, dinleme ve kayda almaya, toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarının kullanımının engellenmesine izin verilmiştir.

Haziran 2015 genel seçim sürecinde yaşanan siyasi kriz ardından 2016'da yaşanan "darbe girişimi" gerekçe gösterilerek; Olağanüstü Hal ilanı ve kanun hükmünde kararnameler yoluyla yaşamın her alanında baskıcı ve otoriter uygulamalar yürürlüğe konmuş, sağlıklı ve güvenli bir çevrede barış içinde yaşama hakkı kısıtlanmıştır.

Gezi mücadelesi yakın dönemde tekrar iktidarın hedefi haline gelmiş; Gezi Davalarında yargının verdiği beraat kararları; devletin tepesinden verilen talimatlarla hukuksuz ve dayanaktan yoksun bir şekilde bozularak davalar yeniden açılmıştır.

Evrensel hukuk normlarına ve yerleşik yargı usullerine aykırı biçimde; Gezi Parkında imar planlarına ve yargı kararlarına aykırı olarak başlatılan inşaat çalışmalarına karşı çıkan meslek odalarının temsilcileri 2022 yılında hapis cezası verilerek tutuklanmıştır.

Çalışanlar sendikasılaştırma, taşeronlaştırma ve köleleştirme baskısıyla yoksulluğa mahkûm edilmiştir.

Siyasi iktidarın kamu denetimini, işçi sağlığı ve iş güvenliğini yok sayan anlayışı, sermayenin azami kar hırsı ile çalışanlar aleyhine oluşturulan politikalar ülkemizde bugüne kadar pek çok çalışanın hayatına mal olmuş ve olmaya devam etmektedir. Ekonomik, sosyal ve siyasal krizin etkileri ile giderek ağırlaşan ve güvenceden uzaklaşan çalışma koşullarında işsizlik, kayıt dışı istihdam ve sömürü giderek artmaktadır.

Sosyal Güvenlik ve Çalışma Bakanlığı asli görevi olan kamu adına denetim ve gözetimi özel sektöre devretmek üzere 2004 yılından bugüne özel sektörde ve kamuda taşeron işçi istihdamını yaygınlaştıran alt işveren sözleşmelerini ve uygulamalarını yasallaştırarak kalıcı hale getiren; taşeron sistemini güçlendiren, işverenleri iş cinayetlerinin sorumluluğundan kurtaran, işçilerin kiralınması ve köleleştirilmesinin; yabancıların ise denetimsiz biçimde istihdam edilmesinin ve hizmet sunmasının önünü açan yasal düzenlemeler yapılmıştır.

2014 yılında Cumhuriyet tarihimizin en can yakıcı iş cinayetleri Soma, Mecidiyeköy ve Ermenek'te yaşanan felaketlere karşı; çalışma hayatına dair düzenlemeler içeren 6552, 6645 ve 6715 sayılı Torba Yasalar ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu yürürlüğe sokulmuştur.

2016'da Kiralık İşçi Yasası olarak bilinen 6715 sayılı Torba Yasa yürürlüğe konmuş Yapılan düzenleme ile kıdem tazminatı fiilen yok edilmiş, ihbar tazminatı ve iş güvencesi kaldırılmış, emeklilik ve sağlık hakları fiilen kullanılamaz duruma getirilmiştir.

2016'da yabancı mimar ve mühendislerin Türkiye'de denetimsiz bir biçimde serbestçe hizmet sunmalarına akademik ve mesleki yeterlilik ölçütleri aranmaksızın ve karşılıklılık ilkesi gözetilmeksizin olanak tanıyan, haksız rekabet ortamı yaratan ve işsizliğin artmasına sebep olacak olan 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu yürürlüğe girmiş; niteliksiz, yetersiz ve eşitsiz mesleki hizmet yasallaştırılmıştır.

Bu tarihten sonra ise; OHAL kapsamında çıkarılan KHK'lar aracılığı ile kamunun yeniden yapılandırılması dâhil pek çok düzenleme gerçekleştirilmiştir. Kanun hükmünde kararname yoluyla binlerce kamu görevlisi görevlerinden ihraç edilmiştir.

2019 yılından itibaren tüm dünyada ve ülkemizde etkili olan salgın koşullarında dahi iktidar; sermayeye yönelik kolaylaştırıcı uygulamaları yürürlüğe sokmuştur. İşten çıkarmaların yasaklandığı iddiasıyla çalışanların iş güvencelerini ve kıdem tazminatlarını ortadan kaldırarak yoksulluğa mahkûm eden, işverenleri ise yükümlülüklerinden kurtaran yasal düzenlemelerle kriz koşulları fırsata dönüştürülmüştür.

Eğitim kamusal, bilimsel ve laik değerlerinden uzaklaştırılarak niteliksizleştirilmiştir.

Defalarca değiştirilen eğitim sistemi, 2012 yılında bilimsel ilkelere ve akılcılıktan uzak yöntemlerle, katılımcılığı reddeden bir anlayışla, toplumsal değerler ve talepler dikkate alınmaksızın yeniden düzenlenmiştir.

Kesintisiz temel eğitim kaldırılarak kademelendirilmiş, çocukların ilköğretimi tamamlamadan küçük yaşta temel eğitimin dışına çıkmalarının önü açılmış; okula başlama yaşı düşürülerek okul öncesi eğitimin uygulanması zorlaştırılmış, bilimsel ve laik değerlerden uzaklaşarak eğitim niteliksizleştirilmiştir.

Sağlıksız ve güvensiz eğitim mekânlarında; çağdaş ve bilimsel, laik, demokratik ve katılımcı ilkelere uzak piyasa odaklı bir eğitim çevresi ve kültürü oluşturulmuştur. Özellikle yükseköğretimde başlayan sermaye odaklı süreçle, sayıları hızla artan özel eğitim kurumları ve vakıf üniversiteleri eliyle eğitim ticarileştirilmiştir.

2019 yılında başlayan salgın döneminde; eşitsizlik ve farklılıklar giderilmeksizin uzaktan eğitime başlanarak eğitimin özgün nitelik ve koşulları yok sayılmış, öğrenme biçimleri kısıtlanmıştır.

Mimarlık eğitimi kapsamında, uygulamalı ve pratik eğitimler düzensiz bir şekilde keyfi olarak ayrıştırılmıştır. Teorik dersler, projeler, uygulamalar, atölyeler, stüdyolar, laboratuvarlar ve stajlardan oluşan mimarlık eğitiminin bütünlüğü ve özgünlüğü dikkate alınmadan yönlendirilmeler yapılmıştır.

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremlerin ardından YÖK tarafından yeniden uzaktan eğitim kararı alınmıştır. Salgın döneminde de olduğu gibi, uzaktan eğitim birimlerinin görüşleri dikkate alınmadan ve uzaktan eğitim altyapısı geliştirilmeden öğretim elemanı ve öğrenci baş başa bırakılmıştır.

Sağlık hizmetleri kamu yararı ve halk sağlığı yok sayılarak özelleştirilmiştir.

Sağlık hizmetleri alanında sermaye ve finans odaklı yapılanma; Kamu Özel Ortaklığı (KÖO) Modeli ile devreye sokulmuştur. Entegre sağlık kampüsü olarak başlatılan uygulamalar daha sonra şehir hastaneleri olarak ülke geneline yayılmıştır.

İlk yasal düzenlemesi 2005 yılında 5396 sayılı Kanunla yapılarak, sağlık alanında kamu hizmetlerinin özel şirketlerce verilmesi düzenlenmiş ancak bu hizmetlerin altyapısının oluşturulması için gerekli finansmanın sağlanması kamu kurumlarına bırakılmıştır.

2011 yılında 6225 sayılı Torba Yasa ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerin TOKİ'ye devrine olanak sağlanmıştır. 2012 yılında 6288 sayılı Kanun ile ihaleleri alan şirketlere vergi muafiyeti tanınmıştır. Hemen ardından ise 6292 sayılı Kanun ile ormanlık alanların da şirketlere tahsis edilebilmesinin önü açılmıştır.

2013 yılında 6428 sayılı Kanunla, ihale alacak şirketlerin borçlarına Hazine garantisi getirilmiş; 6639 sayılı Yasa ile borçlanma için alınan kredilerde kredi veren kuruluşların bulunduğu ülke mahkemeleri yetkili kılınarak yargı devre dışı bırakılmıştır.

2014 yılında Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle, şehir hastaneleri çevresel etki değerlendirme kapsamından çıkarılmış; 2017 yılında Kıyı Kanunu7033 sayılı Yasa ile değiştirilerek dolgu alanlarında da şehir hastaneleri yapılmasının önü açılmıştır.

Tüm bu düzenlemeler yoluyla; kamu denetiminde verilmesi gereken sağlık hizmetleri ile kamuya ait yatırım alanları özel sektöre devredilmiş, toplumun bu hizmetlere erişimi engellenerek kamu kaynakları ve taşınmazları sermaye sahiplerine aktarılmıştır.

Rant odaklı kentleşme politikalarıyla kurulan imar düzeni yeni afetlere neden olmuştur.

Sağlıklı, sağlam ve güvenli bir çevrede yaşama hakkı yok sayılmış; tarihi, kültürel ve doğal tüm çevre sermayeye tahsis edilmiştir.

İktidar 2002'den bu yana kentsel ve kırsal alanlarda yeni imar düzeni içinde egemen sermaye sınıfları ile işbirliği yapmış ve emlak rantı yoluyla ekonomik sürekliliği sağlamaya odaklanmıştır.

2009 yılında Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun Dünya Ekonomik Görünümü raporu ve 9. Kalkınma Planı'na bağlı olarak Dünya Bankası ile Türkiye arasında Ülke Ortaklık Stratejisi belgesi oluşturulmuştur. Bu ortaklıklar kapsamında siyasi iktidar, ülkemizin sermaye ve finans odaklı yapılanması ve büyüme odaklı projelerin finanse edilmesi için öngörülen değişiklikleri hayata geçirmeye başlamıştır.

Bu değişiklikler yoluyla kentler sanayi ve üretim yapılan alanlardan finans ve hizmet odaklı alanlara dönüşürken; kentsel mekânların inşasında kamusal yararı gözeten hukuksal denetimler devre dışı bırakılarak, yatırım amaçlı rant odaklarına dönüştürülmüştür. Kentsel alanlar metalaştırılarak sermayenin birikim aracı haline getirilmiştir.

Kentlerimizin ve özellikle İstanbul'un, sanayi kenti kimliğinden ayrılarak finans ve hizmet kenti yapılanmasına kavuşması için, büyüme odaklı yatırım projeleri gündeme getirilmiştir.

2013'te yayımlanan 10. Kalkınma Planı ile 2023 yılına kadar hızlı ve kapsamlı büyüme hedefini gerçekleştirmek üzere dönüşüm politikaları açıklanmıştır. Bu dönüşüm, iktidarın ekonomik istikrar söylemleriyle tüm doğal alanlarda yapılaşmanın önünü açmaya odaklanmış, ülkemizin tamamında, kentsel ve kırsal alanları, tabiat varlıkları, bütün koruma alanları, ormanlar, kıyıları, milli parklar, doğal sit alanları, meralar, yaylalar, kışlaklar ve benzeri tüm çevre rant alanları olarak belirlemiştir.

Kamuoyunda "torba yasa" olarak bilinen kanun tasarıları yoluyla pek çok kanun ve mevzuat değiştirilmiş; kentsel alanların metalaştırılarak sermayeye dönüştürülmesi için yeniden düzenlenmiştir;

- İmar ve çevre alanında yürürlükteki düzenlemeler "uygulanmayacak mevzuat" kılıfı ile, ülkedeki hemen tüm yeni yapılaşma ve kentsel dönüşüm uygulamalarına ait temel kararları TOKİ'ye bağlanmış; yerel yönetimler, ilgili kurumlar ve toplum katılımı devre dışı bırakılmıştır.
- Kentsel dönüşüm projeleri uygulamalarında bilim çevreleri ve meslek uzmanlarının görüşleri devre dışı bırakılmıştır.
- Kamuya ait doğal sit alanları Kültür ve Turizm Bakanlığı devre dışı bırakılarak yapılaşmaya açılmıştır.
- Kamu hizmetlerinde verimlilik gerekçesiyle yerel yönetimlerin yetkileri merkezde toplanmış, yerinden yönetim ilkesi gasp edilmiştir.
- Kültür varlıklarının röleve, restorasyon, restitüsyon projeleri, sokak sağıklaştırma, çevre düzenleme projeleri ve bunların uygulamaları ile değerlendirme, muhafaza, nakil işleri ve kazı çalışmaları, işleri uzman olmayan kişilerin sorumluluğuna bırakılmıştır.
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin kamu yararını gözetmek temel ilkesiyle yürüttüğü çalışmaların bir parçası olan denetim yetkileri kısıtlanmış, mesleki haklar yok sayılmıştır.
- Doğal alanların yapılaşması amacıyla; büyük projeler Çevresel Etki Değerlendirme sürecinden muaf tutulmuştur.
- İmar planları ile kamusal alan ve afet toplanma bölgesi olarak belirlenen alanlara yüksek yoğunluklu yapılaşma getirilmesinin önü açılmıştır.

21 Temmuz 2016 tarihinde ülke genelinde ilan edilen OHAL pek çok düzenlemenin yapıldığı sürecin başlangıcı olmuş; darbe girişimi ve OHAL ilanı öncesinde gündemde olan pek çok düzenleme bu süreçte yürürlüğe sokulmuştur.

2016 yılı Haziran ayında gündeme gelen Varlık Fonu kurulması ve yatırımlara yönelik proje bazlı destekler 2016 yılı Ağustos ayında 6741 ve 6745 sayılı Torba Yasalar olarak yayımlanmıştır. Böylelikle kamu kurum ve kuruluşlarına ait tesislerin ekonomiye kazandırılması, yatırımlarda bürokrasinin azaltılması, kamu taşınmazlarının ve hazine arazilerinin yatırımcılara tahsisi gerekçeleriyle kamu varlıklarının sermayeye devir aracı olan Varlık Fonu kurulmuştur. Yatırımların sürdürülmesi için sermaye sahipleri hazine arazilerinin bedelsiz tahsisi, vergi muafiyeti, sosyal güvenlik ve sigorta primlerinde kolaylık getirilmiş; idari izin, ruhsat ve ÇED süreçlerinden muaf kılınmıştır.

2018 yılında Varlık Fonunun yapısı değiştirilmiş; stratejik kamu kuruluşları başta olmak üzere pek çok kurum ve taşınmazın devredildiği; Sayıştay ve TBMM denetiminden muaf biçimde aktarılan bu varlıkları satabilecek, her türlü para piyasası işlemlerinde kullanabilecek olan Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Cumhurbaşkanı olmuştur.

Kamusal ve hukuki denetim yok sayılmış; yapı denetim sürecinde asli sorumluluklar özel sektöre devredilmiştir.

1999 Marmara Depremlerinin ardından yaşanan kayıpların en büyük nedenlerinden birisi olarak gösterilen "yapı denetim sistemi" 2001 yılında yeniden düzenlenmiştir. Kamusal ve hukuki denetimi kar amacı güden özel sektöre devreden; kamu yapıları ve pek çok yapı sınıfının kapsam dışı olduğu bu uygulama 2011 yılından itibaren ülke geneline yaygınlaştırılmıştır.

Mimar ve mimarlık mesleği yapı üretim ve denetim sürecinden dışlanmış; meslek mensuplarının mesleki hak ve yetkileri kısıtlanırken sorumluluk alanları denetleme görevlerin yerine getirilemeyecek biçimde genişletilmiştir.

2011 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile kentleşme ve planlama alanı bütünleşik bir stratejiden yoksun bırakılarak, sermaye ve piyasa temelli çok başlı bir yapı oluşturulmuştur.

TMMOB ve bağlı Odalar ile yerel yönetimlerin asli görevlerine ilişkin yetkileri kısıtlanarak merkezleştirilmiş; planlama ile ilgili kurumların kurumsal birikim ve deneyimleri yok edilmiştir. İller Bankası, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı gibi kurumlar işlevsizleştirilmiş, plan yapma ve uygulama süreçlerinin birlikteliği ve buna uygun olarak kademelendirilmesi ilkesine aykırı olarak birbiriyle bağı olmayan farklı kurumlar plan yapma ve onama yetkileriyle donatılmıştır.

Afet riski gerekçesiyle rant odaklı dönüşüm proje ve uygulamaları yapılmış; kentlerimiz afetlere karşı hazırlanmadığı gibi TOKİ eliyle tüm kentsel ve kırsal alanlar imara açılmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5366 Sayılı Kanunla; eskiyen ve özelliğini kaybetmiş kent bölgelerinin yeniden inşası gerekçesiyle kentsel sit alanlarının ve tarihi kent dokularının gerekçesiyle kentsel ve kırsal alanların, tüm çevrenin yapılaşmaya açılmasının, gizli imar affı yoluyla yapılaşma yasağı olan alanlardaki kaçak yapıların meşrulaştırılmasının önu açılmıştır.

2012 yılında mevcut yapılaşmanın güvenli hale getirilmesi; tehlike arz eden yapıların tespit edilerek yenilenmesi gerekçesiyle 6306 Sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir. 2016 yılında; uygulamaların ülke genelinde kamu denetimi olmaksızın her alanda uygulamasının önu açılmıştır.

"Kentsel dönüşüm" yoluyla gerçekleştirilen yapılaşma uygulamalarıyla kentsel alanlar sermayenin yeni yatırım alanları olarak önem kazanmıştır. Kentler ve kırsal alanlar, tabiat varlıkları, koruma alanları, ormanlar, kıyıları, milli parklar, doğal sit alanları, meralar, yaylalar ve kışlaklar; taşıdıkları doğal ve kültürel değerlerle birlikte hızla, yıkımın ve plansız yatırımların şantiyesi haline gelmiştir. Anayasa ile koruma altına alınan, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşam ve mülkiyet hakları yok sayılmış, doğal ve yapılı yaşam çevrelerine el konmuştur.

Bakanlık ve TOKİ tarafından yürütülen; yoğunluk arttıran, bilimsel şehircilik ve planlama ilkelerine ve kamu yararına aykırı, ayrıcalıklı imar uygulamalarının önu açan dönüşüm uygulamaları yoluyla ve kısa zamanda çok sayıda yapı üretilmesi baskısıyla kentlerimiz; deprem ve tüm diğer afetler karşısında güvencesiz hale gelmiştir.

Kentlerimiz afetlere karşı hazırlanmadığı gibi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve TOKİ eliyle; olası bir afette kullanılması planlanan toplanma alanları yatırımcı ve sermaye sahiplerine tahsis edilerek, bu alanlarda iş merkezi, alışveriş merkezi, toplu konut ve stat yapılmasında bir sakınca görülmemiştir.

6306 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin üzerinden 11 yıl geçmiş olmasına karşın afetlere karşı dayanıksız olan, mimarlık ve mühendislik hizmeti almamış yapı stokunun henüz yüzde 2'sinin bile tespitinin yapılmamıştır. Ancak tespiti yapılarak yıkılan riskli konut ve işyerlerinin yerine iki katından fazla bağımsız bölüm inşa edilerek yapılaşma ve yoğunluk artırılmıştır.

TOKİ inşaat sektörü içinde tekelleşmiş; emlak rantı üzerinden sermaye aktarımının aracı haline gelmiştir.

2002 yılından sonra TOKİ'nin özerk yapısı kaldırılarak sırasıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na ve Başbakanlığa ve 2018 yılında yayımlanan KHK ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlanmıştır.

2002 yılından sonra arsa temininden, mülkiyet, kamulaştırma ve imar işlemlerine, uygulama projelerine ve ihalelere dair geniş yetkilerle donatılan TOKİ hızlı, çok sayıda ve tek tip projelere dayalı konut üretimine odaklanmıştır. 2008 yılından itibaren de kentsel dönüşüm projeleri ve kamu kurum ve kuruluşlarına hizmet binası, sağlık tesisi, okul vb. tesislerin yapımına yönelik uygulamalara hız verilmiştir.

2012 yılında yayımlanan 6360 Sayılı Kanunla TOKİ ve Büyükşehir Belediyeleri için arsa üretimini sağlanmış, Hazineye ait önemli miktarda arsa ve arazi TOKİ'ye bedelsiz olarak devredilmiştir. Bu devirle birlikte TOKİ'ye ait arsa stoğu artmış ve piyasaya arz edilecek olan arsa ve arazilerde plan yapma yetkisini de elinde bulunduran TOKİ emsal artışı yapmıştır.

2014 yılına kadar yap-sat sistemi ile kentsel rant yeniden dağıtılırken bu süreçte, kentsel dönüşüm, kentsel yenileme, riskli alan ve riskli yapı uygulamalarıyla birlikte bedelsiz arsa temin edebilen bu arsalar üzerinde planlama yapabilen TOKİ, ucuz elde ettiği arsalar üzerinden sermaye birikimini yönetmiştir.

Kurum, arsa ve konut stokunda hâkim duruma gelirken; TOKİ'den ihale alan şirketler büyümüş, tek-tipleşen projelerle kentsel yapılı çevre tanımlanmış, kentsel alanlarda yerel yönetimler bu yapı stokunun altyapı ihtiyacını karşılayamaz hale gelmiştir.

2015 yılından itibaren TOKİ eliyle kent merkezlerindeki konutların dönüştürülmesi, gecekondu alanlarının boşaltılması, eski yapıların riskli alan veya kentsel dönüşüm, yenileme projeleri eliyle mülkiyetin el değiştirmesi süreci başlamıştır.

Toplumun bütün kesimlerine hizmet etmek amacıyla ve özellikle orta ve alt gelir grubunun konut ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan TOKİ, inşaat sektörü içinde tekelleşerek sermaye aktarımının aracı haline gelmiştir.

İmar aflarıyla yurttaşların can ve mal güvenliği tehlikeye atılmış ve kaçak yapılaşma teşvik edilmiştir.

Yıllarca çıkarılan imar aflarıyla meşrulaştırılan kaçak yapıların çoğunun 1999 Marmara, 2011 Van, 2020 Elazığ ve İzmir Depremlerinde yıkılmasına ve binlerce yurttaşın hayatını kaybetmesine karşın imar affı uygulamalarından vazgeçilmemiş; 2002 yılından bugüne 8 kez imar affı çıkarılmıştır.

2018'de "İmar Barışı" adı altında 7143 Sayılı Torba Yasa ile bugüne kadar çıkarılan en geniş kapsamlı imar affı yürürlüğe sokulmuştur. Kıyı alanları, tarım arazileri, orman alanları, içme suyu havzaları ve tarihî, doğal, arkeolojik sit alanları üzerine inşa edilen bina ve tesisler dâhil olmak üzere, yargı tarafından planları ve ruhsatları iptal edilen, ayrıcalıklı imar hakları verilerek her biri bir "kent ve çevre suçu" niteliğinde yükselen bütün kaçak yapılar yasallaştırılmıştır.

Afete maruz kalabilecek bölgelerde inşa edilip edilmediklerine bakılmaksızın yurttaşlara riskli yapıları kullanma izni verilmiştir.

Yapı güvenliği olmayan, planlama, mimarlık ve mühendislik süreçlerinden geçmemiş, teknik olarak sağlık ve güvenlik koşulları belirsiz yapılarda yurttaşların can ve mal güvenliği tehlikeye atılmış ve kaçak yapılaşma teşvik edilmiştir.

2022 yılında; 2018 yılında getirilen imar affının kapsamını daha da genişletmek; meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve yurttaşlar tarafından açılan hukuk davalarında yargı tarafından planları ve ruhsatları iptal edilen, ayrıcalıklı imar hakları verilen tüm yapıları yasallaştırmak için yeni bir imar affı teklifi hazırlanmıştır.

6 Şubat 2023 Depremleri sonrası imar affının "ülke gündeminden çıkarılması" gerektiği, "affedilemez suçlar" arasına alınması gerektiği açıklamaları yapılmasına karşın; 11 Ekim 2022 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan bu teklif geri çekilmemiştir.

Afet risklerinin azaltılmasına yönelik hazırlık yapılmamış; ilgili kurumlar kapatılarak merkezileştirilmiş, afet yönetimine dair deneyim ve birikim yok edilmiştir.

Afetlere hazırlık ve afet sonrası süreçlerin yönetimi konusunda kurumsal deneyim ve birikime sahip olan, 1999 Marmara Depremlerinde ve öncesinde görev almış olan kamu kurumları kapatılarak 2009 yılında yetki ve sorumlulukları Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na (AFAD) devredilmiştir.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün tüm yetkileri AFAD'a aktarılmıştır. Bu kurumların yıllarca süren çalışmaları oluşturduğu birikim, deneyim ve kurumsal hafıza yok edilerek; kurumların afetlerle ilgili yetkileri merkezileştirilmiştir.

Türkiye Kızılay Derneği, Arama Kurtarma Derneği (AKUT) gibi afetlerde görev alacak kurumların görev ve yetkileri kısıtlanarak, Türkiye Afet Müdahale Planında AFAD'a destek olmak üzere görev tanımları yapılmıştır.

Tüm bu kurumların ve ayrıca acil yardım hizmetlerini yürütmekle görevli, vali ve kaymakamlar, bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşlar, diğer kamu kurum ve kuruluşlar ile askeri birlikler ve Kızılay'ın; afetten önce yapmaları gerekli acil yardım planlarının ve afet sırasında yapacakları acil yardım hizmet ve faaliyetlerinin gerektirdiği görevleri, işbirliğini, koordinasyonu ve karşılıklı yardımlaşma esaslarını kapsayan "Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı Ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik", 2013 yılında yayımlanan "Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği" ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişikliklerle, afet öncesi ve sonrası süreçlerde müdahale ve yardım planlaması genel esaslarının belirlendiği; merkezi ve yerel koordinasyon ve işbirliğine, bilgi toplamaya; haberleşme, ulaşım, kurtarma ve yıkıntıları kaldırma, ilk yardım ve sağlık, ön hasar tespit ve geçici iskân, güvenlik, satın alma, tarım, elektrik su ve kanalizasyon hizmetlerinin organize edildiği acil yardım hizmet gruplarına yönelik düzenlemeler yürürlükten kaldırılarak; afet yönetimi ve planlamasına dair birikim yok edilmiştir.

Kamu yararı doğrultusunda mimarlık ve kentleşme politikalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir

Mimarlar Odası olarak; mimarlık alanına ilişkin "hak ve örgütlenme" mücadelesinin, yaşam hakkından, demokrasiden, özgürlüklerden, insan haklarından ve barıştan bağımsız düşünülmemeyeceğini biliyoruz.

Yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, korunması ve kullanılması; kamu yönetiminin, merkezî ve yerel yönetimlerin, meslek mensuplarının, meslek kuruluşlarının ve ilgili tüm kesimlerin ülke adına ortak sorumluluğudur. Bu sorumlulukların yerine getirilmesinde "özerk yapılarının" korunması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesi esastır.

Mimarlar Odası olarak bu tespit ve değerlendirmeler ışığında; ülkemizin sahip olduğu doğal, çevresel kaynakların korunması ve uzun vadeli çevre politikaları oluşturularak bu kaynakların tüm yurttaşlarca eşit kullanılabilmesinin sağlanması gerektiğini vurguluyoruz.

Yaşanabilir çevre hakkını engelleyen, tarihî ve doğal dokuyu tahrip eden ve kültürel değerleri yozlaştıran merkezî-yerel yönetim politikaları ve temel insan hak ve özgürlüklerine yapılan gerici müdahalelere karşı; kamusal alanlara, ülkenin tarih, kültür ve yaşam dokusunun temeli olan mimarlığa sahip çıkmak, Mimarlar Odası'nın yetmiş yıllık çalışma ilkelerinin temelini oluşturmuştur.

Kentlerin üretici niteliğinin yeniden öne çıkarıldığı, bir kültürel üretim alanı olarak kimlikli ve yaşanabilir bir niteliğe kavuşması, merkezî ve yerel yönetimlerin de bu temel anlayışa uygun bir şekilde demokratikleşmeleri gerektiğini belirtmekteyiz.

Mimarlar Odası olarak; seçimlerde aday olanların 2019 yılı itibarı ile yayınladığımız “YEREL YÖNETİMLER RAPORU”nu, “TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASI”nı ve “TÜRKİYE MİMARLIK EĞİTİMİ POLİTİKASI”nı ilgili kesimlerle birlikte gerçekleştirmeyi taahhüt etmelerini önemsemekteyiz.

31 Mart 2024 tarihinde yapılacak Yerel Seçimler; kamu ve toplum yararını gözeten politikaların hayata geçirilmesi, kaybedilen kazanımların geri alınması, ayrıca demokratik, eşitlikçi ve adaletin sağlandığı ortamın hem yerelde hem de ülkede kurgulanması bakımından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda Cumhuriyetin ikinci yüzyılında; kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi, mimarlığın, kamusal politikaların her düzeyinde yer alması, toplumsal yaşamın temeli olan insan hak ve özgürlüklerinin korunması, içinde bulunduğumuz bu karanlık süreçten çıkmak ve uygar bir gelecek için;

- Eğitim, bilim, kültür, sanat, kentleşme ve yaşamın tüm alanlarında gelişim ve ilerlemenin yeniden hedeflenmesi,
- Bağımsız, eşitlikçi ve özgürlükçü Cumhuriyet mücadelesinin yükseltilecek demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yeniden işler hale getirilmesi,
- Temel insan hak ve özgürlüklerinin eşitçe, hiçbir ayırım, mahrumiyet ve kısıtlama olmaksızın kullanımının sağlanması ve toplumsal dayanışmanın desteklenmesi,
- Kamu hizmetlerinin halka en yakın yönetim kademeleri tarafından yerine getirilmesi ilkesi çerçevesinde belediyelerin ve yerinden yönetim organlarının olanaklarının artırılması,
- Bilimsel ilkelere dayalı, toplum yararını gözetken kamusal ve mekânsal politikaların oluşturulması, Yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözetken politikalar çerçevesinde üretilmesi,
- İnsanlığın ortak mirası olan mimari ve kültürel değerlerin, Cumhuriyet dönemi mimarlık mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması,

tarihsel bir sorumluluk ve zorunluluktur.

2. AFETLER, PLANLAMA VE MİMARLIK POLİTİKALARI

2.1. 6 Şubat 2023 Depremleri, Afet Yönetimi ve Yapılaşma Süreci

6 Şubat 2023 tarihinde Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü verilerine göre Sofalaca-Şehitkamil-Gaziantep'te 7.7 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiş; ardından Ekinözü-Kahramanmaraş merkezli 7.6 büyüklüğünde, 20 Şubat 2023 tarihinde ise Büyükçat-Samandağ-Hatay'da 6.4 büyüklüğünde bir deprem daha yaşanmıştır.

Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerini kapsayan geniş bir alanda; Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde yaşayan yaklaşık 14 milyon yurttaş depremlerden etkilenmiştir. Resmi verilere göre 50 bin 783 yurttaşımız hayatını kaybetmiş, 100 binin üzerinde yurttaşımız yaralanmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 23 Şubat 2023 tarihinde yapılan açıklamaya göre; depremden etkilenen illerde 1 milyon 250 bin binada hasar tespit çalışmaları yapılmış 164 bin 321 bina yıkık, acil yıkılacak ve ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bölgede kalıcı konutların 1 yıl içinde tamamlanacağı; TOKİ eliyle 200bin konutun kentlerde 70bin konutun ise kırsal alanlarda inşa edileceği Cumhurbaşkanı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından “Cumhuriyet tarihinin en büyük afet konut yapım seferberliği” olarak paylaşılmıştır.

Afet sonrası müdahale, planlama ve iyileştirme süreçlerine ilişkin; 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nda “olağanüstü hal” ilanı ile 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun”da “afete maruz bölge” ilanı ve alınacak önlemler düzenlenmiştir.

Siyasi iktidar; afet sonrası süreçte ihtiyaç duyulan organizasyonun ve kaynağın sağlanması için farklı hukuki düzenlemeler getiren bu düzenlemelerden; idarenin ve yürütmenin yetkilerini genişleten ve mülkiyet hakkına ilişkin yargı denetiminden muaf OHAL kararnamelemleri ile düzenleme yapma yetkisi veren Olağanüstü Hal ilan ederek yürürlüğe sokmuştur.

8 Şubat 2023 – 6785 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde 3 ay süreyle 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nun 3. Maddesinin 1. Fıkrası kapsamında tabii afet nedeniyle Olağanüstü Hal ilan edilmiş; bu karar 9 Şubat 2023 tarihli TBMM Genel Kurul kararıyla onaylanmıştır.

24 Şubat 2023 Cuma günü ise; “6785 sayılı Cumhurbaşkanı Kararıyla olağanüstü hal ilan edilen illerde yerleşme ve yapılaşma hususunda bazı tedbirlerin alınması” amacıyla “126 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” yayımlanarak yürürlüğe sokulmuştur.

Orman alanları ve meralar yapılaşmaya açılmıştır.

Kararname ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na afetten etkilenenlerin geçici veya kesin iskân alanlarını resen belirleme yetkisi verilmiş; bu yetkiye 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamındaki meralar ile 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamındaki orman alanları da dâhil edilmiştir. Bakanlık bu kapsamda belirlenecek alanları orman sınırları dışına çıkararak yapılaşmaya açabilecektir.

Planlama bütünlüğü yok sayılmakta; bilimsel şehircilik ilkelerine ve imar mevzuatına aykırı parçacıl ve parsel ölçekli uygulamaların önü açılmıştır.

Kararnameye göre Bakanlıkça kesin iskân alanı olarak belirlenecek mevcut kentsel alanlarda ve köylerde, planlama ve imar uygulamaları onay süreçleri beklenmeksizin yalnızca jeolojik etüt raporu ve zemin etüt raporu doğrultusunda yine Bakanlıkça onaylanacak vaziyet planına ve düzenlenecek yapı ruhsatına göre uygulama yapılacaktır. Bu uygulamalar İmar mevzuatında yer alan duyuru, ilan ve itiraz süreçlerinden muaf tutulacak; mülkiyet ve imar hakları başka alanlara aktarılabilecektir.

İlgili kanunlar kapsamında düzenlenen izin, sözleşme, ruhsat ve tahsisler iptal edilerek koruma alanları ve yerleşime uygun olmayan alanlar yapılaşmaya açılmıştır.

Bakanlıkça belirlenen geçici veya kesin iskân alanlarında 4342 Mera Kanunu, 6831 Orman Kanunu kapsamında verilen izinler; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu gereğince kiraya verilen mesire yerleri, orman parkları ve taşınmazlara ilişkin kiralama sözleşmeleri, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında verilen tahsis alanları, 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamındaki maden ruhsatları resen iptal edilmiş sayılacaktır.

Kamuya ait taşınmazlar devredilirken, özel mülklere el konmaktadır.

Depremden etkilenen illerde geçici ve kesin iskân alanlarında kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel mülkiyete tabi bütün taşınmazlar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından ilgisine göre devir veya acele kamulaştırma kararı alınabilecektir.

Bakanlık ve TOKİ'ye sınırsız inşaat yetkisi verilmiştir.

Kararname ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na; altyapı, üstyapı dâhil her türlü inşaat yapmaya veya yaptırmaya, arsa paylarını belirlemeye, cins değişikliği yapmaya, kat irtifakı, kat mülkiyeti kurmaya; ayrıca bu yetkiyi TOKİ'ye veya bağlı, ilgili ve ilişkili kurum, kuruluş ve bunların iştiraklerine devretme yetkisi verilmektedir.

Kararname kapsamındaki alanlarında inşaat ve yapım işleri için gerekli imar işlemleri tamamlanmaksızın ihaleye çıkılmasının önü açılmıştır.

Kararname kapsamında yapılacak iş ve işlemler hakkında; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun yapım işleri için ihaleye çıkılmadan önce idarelerce yerine getirilmesi gerekli düzenlemeleri uygulanmayacaktır.

Deprem bölgesindeki yıkıntı ve enkazların, Valiliklerce belirlenen döküm sahalarına gerekli belgelendirme ve izinler yerine getirilmeksizin dökülmesinin önü açılmıştır.

Kararname kapsamında; depremden etkilenen illerde çıkan yıkıntı atıklarının dökümü ilgili valilikçe belirlenen alanlara yapılacaktır. Bu döküm sahaları ve bu sahalarda yapılacak iş ve işlemler ilgili mevzuatın belgelendirmeye ilişkin hükümlerinden muaf tutulacaktır.

126 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile deprem bölgesinde tüm alanlar yapılaşmaya açılmış; Bakanlık ve TOKİ'ye sınırsız inşaat yetkileri verilmiştir. Ardından 7033 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bölgede koruma süreçleri devre dışı bırakılmış, Hatay-Antakya tarihi kent merkezi Riskli Alan ilan edilmiştir.

Depremlerin olduğu günden itibaren bölgede afet sonrası müdahale ve tespit, iyileştirme süreçleriyle ilgili çalışmalar başlatılmıştır. 11-16 Şubat 2023 tarihleri arasında, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan teknik heyet bölgede yerinde ilk inceleme ve değerlendirmeleri yapmıştır. Bu çalışmaların ışığında 23 Şubat 2023 tarihinde "Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu" hazırlanmış ve kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Depremlerden yaklaşık iki ay sonra 29 Mart – 2 Nisan 2023 tarihleri arasında, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan teknik heyet tarafından; acil ve geçici barınma yerleşim alanları, enkaz kaldırma ve döküm sahaları, kalıcı konut ve yeni yapılaşma süreçleri, kültür varlıkları ve mimari miras öncelikli olmak üzere bölgede ikinci etap inceleme ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu inceleme ve değerlendirmeler ve sonrasında yürütülen çalışmalar sonucunda; enkaz kaldırma, rehabilitasyon ve yeniden yapım faaliyetlerinin sürdürüldüğü ancak deprem bölgesinde olağanüstü koşulların devam ettiği, yaşamsal ihtiyaçların karşılanmasından yıkım çalışmalarına afet sonrası sürecin yönetiminde yanlışlıkların, yetersizliklerin ve koordinasyon eksikliklerinin devam ettiği tespit edilmiştir.

Depremlerin ardından bugüne kadar; toplum sağlığının korunarak sağlıklı, sağlam ve güvenli yaşam çevrelerinin oluşturulmasına, eğitim hakkının sağlanmasına, yurttaşların yaşamsal ihtiyaçların giderilmesine yönelik yeterli önlem alınmamıştır. Bölgedeki yapılaşma ve imar sürecinin yeniden başlatılmasına odaklanılmış; ormanlar, meralar ve koruma alanları yapılaşmaya açılmış; OHAL Kararnameleri ile Bakanlık ve TOKİ'ye sınırsız inşaat yetkileri verilmiştir.

Afet ve acil durum yönetimi ile sağlık kuruluşları ve kaynakların kullanımına yönelik sistemli bir planlama yapılmamıştır. Eşitsizlik ve farklılıklar giderilmeksizin uzaktan eğitime başlanarak eğitimin özgün nitelik ve koşulları yok sayılmış, öğrenme biçimleri kısıtlanmıştır.

Tarihi Antakya kent merkezi başta olmak üzere, riskli alan ve acele kamulaştırma kararlarıyla bölgedeki yurttaşların yaşam alanlarına ve varlıklarına el konmuştur. Kent merkezlerinin kamusal alan olmaktan çıkmasına, tarihi, kültürel ve mimari mirasın, geleneksel dokunun yok olmasına neden olacak; konut alanlarının boşaltılarak ticaret ve finans merkezi olarak kurgulayacak yeni yapılaşma programları ve dönüşüm uygulamaları gündeme getirilmiştir.

Kent merkezlerine uzak, tarım arazileri, orman alanları veya doğal-arkeolojik sit alanlarına yakın veya üzerinde bulunan alanlarda Bakanlık ve TOKİ tarafından hazırlanan planlar çerçevesinde; yerel idare, meslek kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları sürece dâhil edilmeksizin tip projeler olarak tasarlanan kalıcı konutların üretimine başlanmıştır.

Nüfus, konut ihtiyacı, yapı-hak sahipliği, eğitim ve sağlık altyapı ihtiyacı, bölgedeki mevcut çevre düzeni ve imar planlarında yer alan hükümleri ve notları, bölgesel planlama yaklaşımları vb. ilişkin hangi verilerin veya kriterlerin gözetildiği açıklanmayan süreçte; AFAD tarafından Bakanlık, TOKİ ve bağlı, ilgili ve ilişkili kurumlara milyarlarca lira kaynak aktarılmıştır. Bu kamu kaynakları da kamu ihale mevzuatından muaf kılınan yapım işi ihaleleriyle iktidara yakın belirli gruplara dağıtılmıştır.

İktidar yaşanan depremleri gerekçe göstererek; afet ve kriz koşullarını kendi adına bir fırsata dönüştürmüştür. Kamusal ve hukuki denetim yok sayılarak bölgedeki planlama ve imar süreci yeniden yapılandırılmaya başlanmıştır. Kamuya ait kaynaklar, kentler, doğal ve kültürel değerlerin yatırım araçlarına dönüştürülmesi için Anayasa ve bütün hukuk kuralları devre dışı bırakılmaktadır.

Bölgede iki kez yerinde yürütülen çalışmalar ve teknik incelemelerin ardından yürütülen değerlendirme ve araştırmalar ışığında; Sağlıklı ve güvenli kentleşme ve yaşam çevrelerinin oluşturulması, afetlere karşı sağlam yapıları çevre üretiminin sağlanması, kültürel, tarihî ve mimari mirasın korunarak gelecek nesillere aktarılması amacıyla kamu ve toplum yararı doğrultusunda hazırlanan "Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Raporu-2 Tespitler, Değerlendirmeler ve Öneriler" metni kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Mimarlar Odası olarak; sahip olduğumuz mesleki uzmanlık, deneyim ve birikimler kapsamında 6 Şubat 2023 Depremlerinin birinci yılında afetler ve kriz koşullarında iyileşme süreçlerine ilişkin bilimsel ilkeler ve gerçekler ışığında; kamu ve toplum yararı gözetilerek sosyal devlet anlayışıyla politikalar geliştirilmesi; bilim insanlarının, meslek odalarının, akademik kuruluşların ve tüm ilgili kesimlerin koordinasyonunun ve işbirliği sağlanması hedefiyle Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Raporu-3 hazırlanacaktır.

2. AFETLER, PLANLAMA VE MİMARLIK POLİTİKALARI

2.2. Afet Riski Altındaki Alanlar ve Kentsel Dönüşüm

1999 Marmara ve 2011 Van Depremlerinin ardından siyasi iktidar tarafından afetler; tüm kentsel ve kırsal alanlarda rant odaklı yapılaşmanın aracı haline getirilmiştir. 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından yaşanan afetler bir kez daha fırsata dönüştürülmüş, rant odaklı kentleşme ve dönüşüm politikalarına hız verilmiştir.

126 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile deprem bölgesinde tüm alanlar yapılaşmaya açılmış; Bakanlık ve TOKİ'ye sınırsız inşaat yetkileri verilmiştir. Ardından 7033 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile bölgede koruma süreçleri devre dışı bırakılmış, Hatay-Antakya tarihi kent merkezi Riskli Alan ilan edilmiştir.

Son olarak ise 7471 Sayılı Torba Yasa yayımlanmış; yeni kurulan Kentsel Dönüşüm Başkanlığı eliyle tüm ülke genelinde rant odaklı dönüşüm ve mülksüzleştirme süreci başlatılmıştır.

Getirilen düzenlemelerin asıl amacı afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi değil rant odaklı yapılaşmadır.

20 Ekim 2023 tarihinde "2/1700 Esas No.lu Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulmuştur. 30 Ekim 2023 itibariyle torba yasa teklifine ilişkin değişiklik önerileri reddedilerek Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu tarafından kabul edilmiş; 1 Kasım 2023 itibariyle görüşülmek üzere TBMM Genel Kurul gündemine alınmıştır.

7471 Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 9 Kasım 2023 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Torba yasa; 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un yanı sıra pek çok kanunda değişiklik getirmektedir. Bu değişiklikler; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi kapsamaktadır.

1999 Marmara ve 2011 Van Depremlerinin ardından mevcut yapılaşmanın güvenli hale getirilmesi; tehlikeli yapıların tespit edilerek yenilenmesi gerekçeleri ile 2012 yılında "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" yürürlüğe konulmuştur. 2016 yılında; uygulamaların ülke genelinde kamu denetimi olmaksızın uygulanabilmesi için; kamu düzeni ve güvenliği, yapı ve altyapı hasarları, kaçak yapılar da dönüşüm gerekçelerine dâhil edilerek 6306 Sayılı Kanunun her alanda uygulamasının önü açılmıştır.

Ancak geçen sürede kentlerimiz afetlere karşı hazırlanmadığı gibi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Toplu Konut İdaresi (TOKİ) eliyle; tüm kentsel ve kırsal alanlar imara açılarak doğal, kültürel ve tarihî değerler rant ve yatırım araçlarına dönüştürülmüş, olası bir afette kullanılması planlanan toplanma alanları yatırımcı ve sermaye sahiplerine tahsis edilerek, bu alanlarda iş merkezi, alışveriş merkezi, toplu konut ve stat yapılmasında bir sakınca görülmemiştir.

Bütüncül kentleşme anlayışı yerine, noktaya odaklanan ve bu nedenle eşitsiz sosyo-mekânsal yapıların ortaya çıkmasına neden olan parçacıl bir kentsel gelişme anlayışının izlenmesi merkezi ve yerel yönetimlerce yeni bir politika olarak kabul edilmiştir.

Mimarlık hizmetleri tasarım, uygulama, yönetim ve denetim boyutuyla bu dönüşümün gerçekleştirilmesi için yürütülen yatırımların en önemli bileşeni haline gelmiştir.

MERKEZ DANIŞMA KURULLARI

Ülkemizdeki mevcut yapı stokunun % 60'ının mimarlık ve mühendislik hizmeti almamış olmasına 10 milyon üzerinde yapının sağlıksız ve afetlere karşı dayanıksız olmasına; afet risklerinin azaltılması gereğesi ile yayımlanan 6306 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin üzerinden 11 yıl geçmiş olmasına karşın Bakanlık verilerine göre ülke genelinde yalnızca 256.694 adet yapıya riskli yapı tespiti yapılmış bunlardan 238.316'sı yıkılmış 123 tanesine güçlendirme uygulanmıştır. (Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması Ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu)

5 Nisan 2023 itibariyle riskli olduğu tespit edilen yapılarda bulunan 781.333 konut, 123.360 iş yeri olmak üzere toplam 904.693 bağımsız birimden 711.545 konut, 103.659 iş yeri olmak üzere toplam 815.204 bağımsız birim yıkılmıştır. Yıkılan 815 bin bağımsız birimin yerine toplam 1.908.344 bağımsız birim inşa edilmiştir. Bunların 1.767.111 konut, 141.233 iş yeridir.

Bakanlık verileri değerlendirildiğinde; 6306 Sayılı Kanun'un amacı doğrultusunda çalışma yürütülmediği; yasal düzenlemeler mevcut olmasına karşın 11 yıldır riskli yapı tespitinin riskli olduğu tahmin edilen yapı stokunun % 2'sine bile ulaşamadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca yıkılan riskli bağımsız bölümlere ilişkin verilere göre; yıkılan riskli konut ve işyerlerinin yerine iki katından fazla bağımsız bölüm inşa edilerek yapılaşmanın ve yoğunluğun artırıldığı açıkça görülmektedir. Bu bağlamda; 6306 Sayılı Kanunla getirilen düzenlemelerin asıl amacının afetlere karşı riskli yapıların dönüştürülmesi yerine inşaat ve konut sektörüne yönelik, sermaye odaklı yapılaşma olduğu anlaşılmaktadır.

6306 Sayılı Kanun Kapsamında Yıkılan ve Yerine Yapılan Bağımsız Birim Bilgileri İl	Yıkılan Konut Bağı. Sayısı	Yıkılan İşyeri Bağı. Sayısı	Toplam Yıkılan Bağı. Birim Sayısı	Yeni Yapılan Konut Bağı. Birim Sayısı	Yeni Yapılan İşyeri Bağı. Birim Sayısı	Yeni Yapılan Toplam Bağı. Birim Sayısı
Adana	7.627	928	8.555	25.669	548	26.217
Adıyaman	2.118	473	2.591	7.991	1.339	9.330
Afyonkarahisar	1.460	560	2.020	4.510	710	5.220
Ağrı	2.125	402	2.527	3.930	1.606	5.536
Aksaray	1.367	121	1.488	8.739	522	9.261
Amasya	2.856	1.338	4.194	8.599	683	9.282
Ankara	37.653	2.260	39.913	122.203	7.118	129.321
Antalya	21.833	2.219	24.052	65.260	5.090	70.350
Ardahan	100	35	135	781	44	825
Artvin	361	93	454	2.498	60	2.558
Aydın	7.818	1.218	9.036	34.122	2.460	36.582
Balıkesir	5.898	1.243	7.141	16.904	1.183	18.087
Bartın	672	185	857	3.478	155	3.633
Batman	3.531	466	3.997	8.083	874	8.957
Bayburt	118	52	170	413	54	467
Bilecik	855	298	1.153	4.390	172	4.562
Bingöl	6.014	576	6.590	18.257	3.081	21.338
Bitlis	1.530	948	2.478	7.592	1.297	8.889
Bolu	1.430	254	1.684	5.210	167	5.377
Burdur	1.517	280	1.797	6.168	1.091	7.259
Bursa	12.859	1.491	14.350	31.261	3.436	34.697
Çanakkale	2.646	664	3.310	7.732	306	8.038
Çankırı	989	62	1.051	4.452	161	4.613
Çorum	4.183	268	4.451	11.678	427	12.105
Denizli	4.705	1.280	5.985	19.593	330	19.923
Diyarbakır	2.365	674	3.039	2.725	369	3.094
Düzce	943	291	1.234	5.920	339	6.259
Edirne	389	45	434	1.755	21	1.776
Elazığ	17.966	1.757	19.723	21.975	2.482	24.457
Erzincan	1.207	297	1.504	3.962	429	4.391
Erzurum	782	98	880	2.328	228	2.556
Eskişehir	9.690	1.039	10.729	30.304	725	31.029
Gaziantep	471	428	899	1.836	205	2.041
Giresun	1.172	301	1.473	4.250	458	4.708
Gümüşhane	541	67	608	2.467	208	2.675
Hakkari	129	143	272	285	63	348
Hatay	6.914	1.910	8.824	22.749	2.177	24.926
İğdır	438	267	705	3.497	1.087	4.584
Isparta	2.603	249	2.852	9.229	447	9.676
İstanbul	381.310	53.969	435.279	702.589	64.256	766.845

MERKEZ DANIŞMA KURULLARI

İzmir	50.582	7.870	58.452	145.313	8.376	153.689
Kahramanmaraş	4.367	730	5.097	16.942	623	17.565
Karabük	963	132	1.095	3.915	136	4.051
Karaman	53	6	59	248	23	271
Kars	659	253	912	6.655	417	7.072
Kastamonu	2.321	330	2.651	8.670	276	8.946
Kayseri	4.336	222	4.558	9.920	980	10.900
Kırıkkale	2.522	249	2.771	10.206	644	10.850
Kırklareli	958	238	1.196	3.845	270	4.115
Kırşehir	1.551	73	1.624	4.830	378	5.208
Kilis	11	2	13	0	0	0
Kocaeli	11.478	1.467	12.945	36.680	1.052	37.732
Konya	11.041	835	11.876	41.761	3.454	45.215
Kütahya	1.736	206	1.942	4.374	166	4.540
Malatya	4.307	370	4.677	17.734	2.246	19.980
Manisa	10.413	1.278	11.691	39.011	1.539	40.550
Mardin	2.130	1.134	3.264	9.070	1.934	11.004
Mersin	2.579	605	3.184	8.462	558	9.020
Muğla	3.266	785	4.051	9.370	1.202	10.572
Muş	2.003	152	2.155	5.727	144	5.871
Nevşehir	67	8	75	66	5	71
Niğde	621	72	693	726	112	838
Ordu	1.382	372	1.754	6.731	175	6.906
Osmaniye	702	239	941	8.173	75	8.248
Rize	1.167	283	1.450	4.599	254	4.853
Sakarya	1.092	430	1.522	4.123	566	4.689
Samsun	4.053	976	5.029	15.822	1.412	17.234
Siirt	1.531	165	1.696	7.792	1.246	9.038
Sinop	603	139	742	1.452	201	1.653
Sivas	596	129	725	2.077	164	2.241
Şanlıurfa	4.161	1.194	5.355	11.584	1.388	12.972
Şırnak	1.609	256	1.865	4.276	578	4.854
Tekirdağ	2.744	436	3.180	8.962	611	9.573
Tokat	3.043	353	3.396	12.285	233	12.518
Trabzon	1.158	213	1.371	6.862	322	7.184
Tunceli	673	48	721	1.620	199	1.819
Uşak	1.782	184	1.966	7.812	409	8.221
Van	2.860	694	3.554	11.457	1.053	12.510
Yalova	2.175	307	2.482	6.684	657	7.341
Yozgat	1.492	347	1.839	5.988	456	6.444
Zonguldak	1.791	680	2.471	9.903	291	10.194
TOPLAM	711.545	103.659	815.204	1.767.111	141.233	1.908.344

Bu bağlamda; 6306 Sayılı Kanunun amacı doğrultusunda çalışma yürütülmediği; getirilen düzenlemelerin asıl amacının afetlere karşı riskli yapıların dönüştürülmesi değil inşaat ve konut sektörüne yönelik, rant odaklı yapılaşma olduğu anlaşılmaktadır.

Torba yasanın amacının; 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin ardından "afet riski odaklı kentsel dönüşüm çalışmalarının baştan gözden geçirilmesi ve dönüşüm uygulamalarının ivedilikle başlatılması ve tamamlanması, riskli yapıların ve alanların dönüştürülmesi işinin bir an önce tamamlanması, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesi ve hızlandırılması" olduğu belirtilmektedir.

Ancak getirilen değişikliklerin afet riski altındaki yapıların ve alanların dönüştürülmesine, kentsel ve kırsal alanların afetlere karşı hazırlanarak sağlıklı, güvenli ve sağlam yapılar oluşturulmasına yönelik olmadığı, nitelikli mesleki hizmet üretimine olanak sağlamadığı; yapılaşmayı artırıcı, planlama bütünlüğünü yok sayan, barınma ve mülkiyet gibi temel anayasal hakları rant aracı haline getiren nitelikte olduğu görülmektedir.

Yurttaşların mülklerine el konulmasının önü açılmakta, barınma hakkı gasp edilmektedir.

6306 sayılı Kanunda getirilen düzenlemelerle; rezerv yapı alanlarının yeni yerleşim alanı olarak belirlenmesi zorunluluğu kaldırılmakta, mevcut kentsel ve kırsal alanlarda yerleşim yerlerindeki parsellerin ve yapıların rezerv yapı alanı olarak belirlenmesi sağlanmaktadır.

Bu yolla tüm alanlarda yurttaşların mülklerine el konulmasının önü açılmakta; rant odaklı dönüşüm ve mülkiyet değişimi ile barınma ve mülkiyet haklarına el konulmaktadır.

Yapım, yıkım ve satış dâhil tüm uygulamalarda maliklerin üçte ikisinin muvafakatinin aranması koşulu kaldırılmakta salt çoğunluk yani yarıdan bir fazla ile işlem yapılmasının önü açılmakta, mülkiyet hakkı yok sayılmaktadır.

Dönüşüm uygulamalarının ve karar süreçlerinin hızlandırılması gerekçesiyle getirilen bu düzenleme hakkında geçmişte 6306 ve 5393 Sayılı Kanunlar kapsamındaki uygulamalarda karşılaşılan sorunlar nedeniyle inşaat sektörü temsilcilerinin sürecin önünü açılmasını talep ederek, özellikle imar adalarında yapılan uygulamalarda anlaşma yoluna gitmeyen yapı sahipleri hakkında Bakanlığa raporlar sundukları bilinmektedir.

Riskli yapı tespiti, yapının tahliyesi ve yıkımlarda kolluk kuvvetlerinin müdahalesi yoluyla zorla ve resen işlem yapılması öngörülmektedir.

Torba yasa ile Anayasa Mahkemesi kararları ile geçmişte iptal edilen düzenlemeler iptal gerekçeleri yok sayılarak yeniden düzenlenmektedir. Geçmişte de imar kısıtlamaları, yapının tahliyesi ve yıkılması, taşınmazın kamulaştırılması gibi işlemlerin riskli olmayan yapılara da uygulanmasına dair benzer düzenlemeler;

- mülkiyet hakkını sınırlandıran bu düzenlemelerin kamu yararı amacı taşımasının yeterli olmadığı
- ölçülülük ilkesi gereği, kamunun yararı ile bireylerin temel hakları arasında adil denge kurulması ve ölçülü olunması gerektiği
- mülkiyet hakkı kapsamında kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkilerinin olduğu ve düzenlemelerin bu hakkı sınırlandırdığı vurgulanarak iptal edilmiştir. Mahkeme iptal gerekçelerini yok sayan ve kararları devre dışı bırakan değişiklikler yeniden düzenlenmektedir.

Kamuya ait taşınmazlar devredilirken, özel mülkler kamulaştırılmakta, yerel yönetimlerin yetkileri kısıtlanırken Kentsel Dönüşüm Başkanlığına sınırsız yetkiler verilmektedir.

Bakanlığa bağlı Genel Bütçe kapsamındaki Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapatılarak Özel Bütçeli İdare statüsünde Kentsel Dönüşüm Başkanlığı kurulmaktadır. Kamu denetimi azaltılmakta, uygulamaların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı vesayetindeki Başkanlıkta yürütülmesi hedeflenmektedir.

Kamu hizmetlerinin halka en yakın yönetim kademeleri tarafından yerine getirilmesi, yerinden yönetim ilkesine aykırı biçimde; yerel yönetimlerin yetkileri kısıtlanmakta Bakanlığa ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'na sınırsız yetkiler verilmektedir.

Özel mülkiyetteki tüm taşınmazların rezerv yapı alanı olarak belirlenebilmesi, resen riskli yapı tespiti ve zorla tahliyesi, ağır hasarlı-yıkılan veya risk altındaki yapıların satışı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verme yetkisi, kamulaştırma, hisse satışı ve dönüşüm uygulamalarındaki tüm yetkiler, TOKİ ve idarelere kaynak aktarımı, kamu varlıklarının satışı, dış finansman ve kredi kullanımı alanlarında Başkanlık yetkili kılınmaktadır.

Başkanlığa ayrıca dönüşüm uygulamaları için gerekli olan mali kaynağı oluşturmak adına planlama, arsa üretim çalışmaları yapma, Hazine taşınmazlarının değerlendirilmesi Hazine taşınmazlarının gelir elde etmek maksadıyla kullanılması için sınırsız yetkiler verilmektedir. Hazineye ait kamu varlıklarının devri ve satışı yoluyla kamuya ait kaynaklar sermayeye aktarılmaktadır.

Ekonomik kriz koşullarında sağlıklı, güvenli ve sağlam yapıları çevrede barınma hakkına erişemeyen yurttaşlar yeniden borçlandırılmaktadır.

Getirilen düzenlemeler ile ekonomik sıkıntı içinde yaşayan yurttaşlar yeniden borçlandırılmaktadır.

TÜİK verilerine göre nüfusunun yarıya yakını kira, konut kredisi veya borç ödeyebilecek gelire erişemeyen ülkemizde; resen ve rıza aranmaksızın yapılacak dönüşüm uygulamaları yurttaşlar için ödenemez rakamlara ulaşacak ve hak sahibi oldukları mülkleri el değiştirecektir.

Ayrıca hak sahibi olduğu halde yeni yapılacak yapıların borçlanma bedelini ödeyemeyecek durumda olan yurttaşların mülkleri tapuda yeni kurulan Başkanlığa tescil edilecek; yurttaşların ise bu yapılarda oturmasına izin verilecektir.

Savunma ve yargı kararlarına itiraz hakkı ortadan kaldırılmakta hak arama özgürlüğü kısıtlanmaktadır.

Torba yasayla; hasar tespit raporlarına dayalı olarak tesis edilen idari işlemleri konu alan uyuşmazlıklarla ilgili iptal davalarında ivedi yargılama usulünün uygulanması öngörülmektedir.

İmar planları askı ve itiraz süreleri kısaltılırken, bu plan ve uygulamalara yönelik bilirkişi incelemelerinin süreleri de kısıtlanarak hukuk ve yargı süreçlerine müdahale edilmektedir.

Yargı süreçlerinin hızlandırılması gerekçe gösterilerek; ilk inceleme, savunma, tebliğ, keşif ve bilirkişi incelemesi, itiraz ve istinaf başvuru süreleri kısaltılmaktadır. Savunma hakkı, düzenleme ve uygulamalar hakkındaki yargı kararlarına itiraz hakkı ortadan kaldırılmakta hak arama özgürlüğü kısıtlanmaktadır.

Ayrıca depremlere ilişkin her türlü iş, dava, soruşturma ve kovuşturmalarda; bilirkişilik temel eğitimlerini tamamlamamış ve uzmanlık alanında en az beş yıl çalışmamış kişilerin gerekli usulleri yerine getirmeksizin görevlendirilmesinin önü açılmaktadır.

Hatay'da rezerv yapı alanı ilanı mülksüzleştirilmenin ve yerinden etmenin önünü açmaktadır.

Barınma ve mülkiyet hakkını rant aracı halinde getiren torba yasanın ilk uygulama alanı olarak Hatay seçilmiştir. Antakya ve Defne ilçelerinde pek çok mahallenin "Rezerv Yapı Alanı" olarak belirlenmesi için Kentsel Dönüşüm Başkanlığınca gönderilen talep Bakanlıkça onaylanmıştır.

Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanı olan ve pek çok kültür varlığını barındıran Antakya'da; depremlerde yaşanan yıkım gerekçe gösterilerek Riskli Alan ilanıyla başlayan rant amaçlı dönüşüm uygulamaları Rezerv Yapı Alanı ilanıyla sürdürülmektedir. Böylelikle tüm alanlarda salt çoğunluk aranmaksızın %50+1 oyla zorla ve resen uygulama yapılabilecek, hasarlı veya riskli yapıları satılabilecek; yurttaşların mülklerine el konulacaktır.

Bu kararlar yaşam alanlarının o bölgede yaşayan yurttaşların elinden alınması, Antakya'nın geleneksel dokusu ve mimari mirasının yok olması anlamına gelmektedir. Kent merkezi kamusal alan olmaktan çıkarken; konut alanlarının boşaltılmasına, ticaret ve finans merkezi olarak kurgulanmasına yönelik yapılaşma programları nedeniyle yerinde iskânı sağlanamayan yurttaşlar kentin çeperlerine göç etmek zorunda kalacaktır.

Bakanlık ve TOKİ tarafından iktidara yakın belirli gruplara hazırlanan planlar ve kamu ihale mevzuatından muaf kılınan ihaleler yoluyla; Anayasa ile koruma altına alınmış olan mülkiyet ve konut hakkı yok sayılmaktadır. Riskli alan, acele kamulaştırma ve rezerv yapı alanı kararlarıyla Hatay'da yurttaşların yaşam alanlarına ve varlıklarına el konulmaktadır.

Her ne gerekçe olursa olsun afetlerden rant sağlanması amacıyla yürürlüğe konan düzenlemelerin; proje ve uygulamaların ivedilikle durdurulması gereklidir. Devlet; sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam hakkının sağlanması, konut ihtiyacının karşılanması ve barınma hakkının korunması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Yakın dönemde ardı ardına yaşanan depremler; kentsel ve kırsal alanda bütüncül planlama ilkelerini reddeden anlayışın, kentlerimizi her türlü afete karşı zayıf, güvencesiz ve risk altında bıraktığını gözler önüne sermiştir. Bu açıdan değerlendirilerek, büyük yıkımlara ve ölenemez kayıplara sebep olan rant odaklı planlama, kentleşme ve yapılaşma politikaları yaşananlardan ders alınarak terk edilmelidir.

Her ne gerekçe olursa olsun afetlerden rant sağlanması amacıyla yürürlüğe konan düzenlemelerin; proje ve uygulamaların ivedilikle durdurulması gereklidir. Barınma ve sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam hakkının korunması çerçevesinde; hukuka aykırı riskli alan, rezerv yapı alanı, dönüşüm, kamuya ait taşınmazların devrine ve özel mülklerin kamulaştırılarak satışına ilişkin düzenlemeler iptal edilmelidir.

Devlet tüm yurttaşlara eşit, sağlıklı, güvenli yaşama koşullarında nitelikli yaşam çevreleri sağlamakla yükümlüdür. Afetler ve kriz koşullarında başarılı iyileşme süreçleri için alınacak önlemlerin bilimsel ilkeler ve gerçeklerle, toplum yararı gözetilerek oluşturulması; sosyal devlet anlayışıyla geliştirilecek politikalarda bilim insanlarının, meslek odalarının, akademik kuruluşların ve tüm ilgili kesimlerin koordinasyonunun ve işbirliğinin sağlanması gözetilmelidir.

3. MESLEKİ UYGULAMA POLİTİKALARI

3.1. Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi

GEREKÇE

Mimarların mesleki faaliyetlerinin ürünü olan mimarlık ürünlerinin "fikri ürün" olarak yasal korumaya alınması, Mimarlar Odası'nın meslek mensuplarının hak ve yetkilerinin korunması alanında yürüttüğü çalışmaların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Mimarlık eserleri her ne kadar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda hukuki koruma altına alınmış ve Oda mevzuatında mimarların eserleri üzerindeki haklarını korumaya yönelik çeşitli kurallara yer verilmiş ise de telif hakkı ihlalleri yaşanmaktadır.

5846 sayılı Kanun'a göre; mimarlık ürünleri "Mimari Projeler" ve "Yapı" olarak iki ayrı grupta tanımlanmaktadır. Yargısal içtihatlara baktığımızda ise mimari projelerde ve yapıda; "hususiyet", "özgünlük", "estetik düzey" gibi kavramlar tartışma ve anlaşmazlık konuları olarak gündeme gelmekte, uyuşmazlıklar çoğunlukla mimarlardan oluşan bilirkişilerin raporlarını esas alan kararlar ile sonuca bağlanmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nda 2012 yılında yapılan değişiklikle ilgili idarelere verilen "Estetik Komisyon" kurma yetkisi, mimarlık eserlerinin müelliflik-telif haklarına dair yeni bir hukuksal tartışma daha ortaya çıkarmıştır. Kanun'daki değişikliğe bağlı olarak Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde de Mimari Estetik Komisyonların oluşumu, yetki ve görevleri belirlenirken, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile tanınan hakları kısıtlayıcı kurallar konulmuştur.

5846 sayılı Kanun, Mimarlar Odası yönetmelikleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmeliğinin birbiriyle çelişen düzenlemeleri üzerinde tartışmaya ve fikir geliştirmeye duyulan ihtiyaca bağlı olarak çalıştaylar düzenlenmiştir.

Bu çalışmalar kapsamında; mimarlık eserlerinin uluslararası ve iç hukuktaki korunması, yapı ve proje ayrımı, eser tanımındaki hususiyet ve estetik değer kavramlarının yargı kararlarındaki karşılığı, manevi ve mali hakların kullanılması ve başvuru yolları, mülkiyet hakkı ile mimarların fikrî haklarının dengelenmesi, hakların kullanılma süresi, ücretli çalışanların telif hakkı, devir sözleşmeleri ve diğer tasarruflar hakkında mevcut yasal durumun çelişkileri ortaya konularak sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Öte yandan son dönemde, yapı üretim sürecinin parçası olan, yapı ruhsat işlemlerini yürüten veya mimarlık hizmeti alan kamu idareleri, vakıflar, belediyeler ve inşaat sektörünü yönlendiren sermaye sahipleri; mevzuat düzenlemeleri yoluyla mimarlık eserleri üzerindeki hak ve yetkilerin kullanılmasının kısıtlanmasına neden olmaktadır. Özellikle kentsel dönüşüm süreci, tarihi çevrede yenileme alanları ile afet riski altındaki alanların dönüştürülmesini düzenleyen pek çok kanun ve yönetmelik; fikri ve mesleki hakların tahrip edilmesine ve ortadan kaldırılmasına yol açmaktadır.

Mimarlık meslek alanına yapılan bu müdahaleler nedeniyle meslektaşlarımızın mimari proje ve uygulama sorumluluklarını yerine getirmeleri zorlaşmaktadır.

Bu bağlamda 48. Dönem çalışmaları kapsamında "Fikri ve Mesleki Haklar Komitesi" kurulmuş; bu alandaki farklı sorunların belirlenmesi, çözüm yollarının aranması ve önerilerin değerlendirilmesi, fikri ve mesleki hakların korunmasına yönelik güvence oluşturacak mekanizmaların oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması, konuyla ilgili mevzuatın incelenmesi ve getirilecek değişikliklerin raporlanması şeklinde çalışmaların yürütülmesi programlanmıştır. Mimarın "müelliflik hakları" olarak ifade edilen "mimari proje ve mimarlık eserlerinde eser sahipliği hakları"nın her yönüyle ele alınıp tartışılması için, aşağıdaki başlıklar ve çalışma önerileri oluşturulmuştur.

Eser Tanımı ve Eser Sahipliğine İlişkin Hususlar

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu sistematığı içinde farklı eser kategorilerinde sayılan mimari ürünlerin eser olarak korunmalarının koşullarının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle Kanun'da ilim ve edebiyat eserleri arasında sayılan "mimari proje" ile güzel sanat eserleri arasında sayılan "yapı"nın "eser" olma koşullarının ortaya konulması üzerine "her mimarlık ürününün eser olup olmadığı" sorusu yeni tartışmaları doğurmaktadır. Mimarlar Odası'nın mimarlık ürününün eser olma kriterlerini daha somut biçimde belirleme yetkisini kullanarak, eser sahipliği ve tanımı sorununun aşılması gerekmektedir.

Eser sahipliğinin ispatı bakımından mimari projelerin Oda mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde Oda'da kayıt altına alınmasının teşvik edilmesi önemlidir. Oda kaydının aksi ispatlanıncaya kadar eser sahipliği için karine sayılacağına bilinmesi sağlanmalıdır.

Hakların Kullanımı

5846 sayılı Kanun ile korunan haklar, bütün eser türleri için getirilen ortak hükümlerdir. Ancak, mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımının diğer eser türlerinden farklı olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Rölöve projelerinin ilmi ve teknik çalışma ürünü olması nedeniyle eser olarak kabulü gerektiği, bu proje türünün bir başkası tarafından kullanılması halinde hakların korunması gerekmektedir.

Eser üzerindeki haklar devredilebilir olmakla birlikte; uygulamada "muvafakatname verilmesi" olarak bilinen devir sözleşmelerinde Kanun hükmü uyarınca devredilecek hakkın ne olduğunun (mali, manevi hak vb.) belirtilmesi, hakların kullanımındaki sınırlamalar bakımından önem arz etmektedir.

Hangi hakkın ve nasıl kullanılacağına yapılacak sözleşmelerde açıkça belirtilmesi gerektiğinden, tip sözleşme ve muvafakatnamenin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Mimarın telif haklarını kötüye kullanması, talep edilen yüksek ücretler nedeniyle mülkiyet hakkı sahiplerinin yapıyı kullanımına yönelik zorluklar yaşanması karşılaşılan önemli sorunlardandır. Özellikle son dönemde, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonucu hasar gören yapıların güçlendirme ve kentsel dönüşüm uygulama projeleri kapsamında ihtiyaç duyulan muvafakatnamelerle ilgili, proje müellifleri tarafından yüksek ücretlerin talep edilmesi ve sürecin kesintiye uğratılarak zorlaştırılmasıyla ilgili sorunlar Odaya sıklıkla yansımaktadır.

Bu kapsamda telif hakkını istismar eden kullanımların önüne geçilmesi, mimarların telif haklarına yasal kısıtlama getirmeye yönelik tehlikeleri bertaraf etmek için de gereklidir. Mimari projenin eser olarak koruma güvencelerinin koşulları üyelere anlatılmalıdır.

Miras Yoluyla Edinilen Haklar

Mirasçıdan muvafakatname alınması yoluyla eserde değişiklik yapılması uygulamada çeşitli sorunlara yol açmaktadır.

Mali haklar miras yolu ile mirasçılara geçerken manevi haklar miras yolu ile geçmez. 5846 sayılı Kanun'da mirasçıların bu hakları kullanmaları sınırlanmıştır. Mimarın Kanun'un 19. maddesinde sayılan yakınları değişikliğe izin verme yetkisine değil, sadece "eser sahibinin şeref ve itibarını zedeleyen veya eserin nitelik ve özelliklerini bozan değişikliklere karşı koyma yetkisi"ne sahiptirler.

Eser sahibinin hayattayken verdiği açık bir izin yoksa eserin aynen muhafaza edilmesi gerektiği, 19. maddede sayılan yakınların değişiklik izni veremeyeceği, eser sahibi gibi hareket edemeyeceği için mirasçıdan muvafakatname alınması uygulamalarının gözden geçirilmesi ve uygulamanın ortadan kaldırılması yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.

Mimarlık Eserlerinde Değişiklik

Mimarın eseri üzerindeki haklarının; mimarlık hizmetinin sunuş biçimi, ortaya çıkan ürünün niteliği ve mimari eserlerin fonksiyonel olma, yani kullanım ve ihtiyaçlara cevap verme unsuru nedeniyle diğer eser türlerinden farklı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla fikrî hukuka ilişkin doktrin ve içtihatlar da mimarın telif haklarını kullanımının 5846 sayılı Kanun'daki katı kurallara tabi tutulmaması, yani malikin menfaatleri ile mimarın fikrî hakları arasında denge kurmak gerektiği kabul edilmiştir.

Manevi hakların kullanımında bedel talep edilmesi yerine eserin korunmasının esas alınması, bu nedenle tadilat yapılmadan önce mimara danışılması, mimarın da kullanıcının ihtiyaçlarını gözetererek haklarını dengeli kullanması genel kabul gören bir yaklaşım olmuştur.

Meslek Odasının Müelliflik Hakları Konusundaki Konumu

Fikrî hakların kullanımında yaşanan sorunların çözümünde meslek odasının aktif rol alabileceği, gerekirse yasal düzenleme önerisinde bulunmak için çalışmalar yürütülebileceği, Oda mevzuatındaki düzenlemelerin yeniden ele alınması ve mesleki eğitim kapsamında üyelere yönelik bilgilendirmelerin yapılması değerlendirilmektedir. Eğitim sürecinden başlayan telif hakkı konusunda yasal mevzuatı kapsayan bilgilendirme yapılması ve "etik" derslerinin mimarlık eğitimine dâhil edilmesi önemlidir.

Konsept Projeler, Yarışma Projeleri, Öğrenci Çalışmaları vb. Telif Hakkı Sorunları

Yarışma ve ihale yöntemleriyle elde edilen avan-konsept projelerin, proje müellifinin oluru alınmaksızın farklı bir müellif tarafından gerçekleştirilmesi ve projelerin uygulanması aşamasında mimari mesleki kontrollük hizmetinin yine proje müellifinin oluru alınmaksızın başka bir mimara devredilmesi sıklıkla karşılaşılan sorunlar arasındadır.

Ayrıca, öğrencilerin eğitim kurumlarında geliştirdikleri projeler ile yarışma yoluyla ürettikleri projelerinin fikri haklarıyla ilgili de ihaller yaşanmaktadır.

Bu projelerle ilgili yürütülecek işlemlerde, ilk proje müellifinin fikri haklarının korunması önemlidir.

Estetik Komisyonlar

Mimarlık eserlerinin özgünlüğüne karar verme yetkinliği tartışmalı olan estetik komisyonların özgün olmadığına karar verdiği eserler kapsamında yapılacak işlemlerde Oda uygulamalarının belirlenmesi gerekmektedir.

Mimarların, 5846 sayılı Kanun ile korunan haklarının ihlaline yol açan komisyon kararlarını yargıya taşıyabileceği değerlendirilmektedir.

Kamu ve Özel Sektörde Çalışan Mimarların Telif Hakları

5846 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca, istihdam edilen bir mimarın çizdiği mimarlık projesinin mali haklarının işverene devredildiği kabul edilir. Mali hakların işverene ait olması halinde, manevi haklar kural olarak eser sahibi olan mimara ait olmaya devam eder. Ancak kamuda ve özel sektörde ücretli çalışan mimarların fikri haklarının ihlali sık yaşanan bir sorun olarak gündeme gelmekte; eser sahipliklerinin korunması için ilgili mevzuat ve uygulamalara dair eğitime ve bu ihalleri engelleyecek mevzuat çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İşverenin eser sahibi mimar aleyhine hakları kullanmaması için iş sözleşmesine hakların kullanımıyla ilgili hüküm konulması ve mimarların bu hususta bilgilendirilmeleri için çalışma yapılması gerekmektedir. Ayrıca mimarlık mesleği icrasında ortak eser sahipliğini açık olarak belirleyecek çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İdareler Eliyle Kısıtlanan Müelliflik Hakları

Kamu kurumları, vakıflar, belediyelerin yarışma ve ihalelerinde şartname ve sözleşmelere telif haklarının devrine dair hükümler konulması mimarların telif haklarının kullanımını tek yanlı tasarruflarla kısıtlamak anlamına gelmektedir. Mimarlık hizmetinin niteliği gereği zorunlu olanlar dışında bütün hakların devrini kapsayan bu tür kuralların kabul edilmeyebileceği yönünde mimarların bilinçlendirilmesi; Oda'nın çalışma yaparak genel sorunun çözümü için hukuki girişimde bulunması gerekmektedir.

Fikrî Hakları Koruma Altına Alan Hukuk Metinleri, Ulusal ve Uluslararası Sözleşmeler ile Metinlerin İncelenmesi

Mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımı ve korunmasına ilişkin uluslararası sözleşmeler, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, UIA metinleri, Oda yönetmelikleri vb. mevzuattaki farklı hükümlerin giderilmesi için çalışma yapılması gerekmektedir.

ÖNERİ

Fikri ve mesleki hakların korunması ve geliştirilmesine yönelik yapılacak çalışmalarda, günümüz koşullarındaki mimarlık meslek ortamının ve meslek pratiğinin analiz edilmesi önceliklidir. Bu analiz doğrultusunda mimarlık ve mimarlık eserinin tanımının yapılması ve mesleğin yapılaş kuralları, kapsam ve sınırları ile sorumluluklarının yeniden ortaya konulması gerekmektedir. Fikri ve mesleki haklar, mülkiyet ve barınma gibi temel haklarla bir bütün olarak bu tanımlar üzerinden yeniden tariflenmeli ve hakların korunması ve güvence altına alınmasına yönelik çalışmalar sürdürülmelidir.

Fikri ve mülkiyet haklarının meslek etiği açısından ele alınması; çalışmaların bu yönde bir bütün olarak yürütülmesi, belgelenmesi ve çözüm önerileriyle birlikte sunulması gerekmektedir.

Tasarım süreciyle birlikte yapı denetim süreci, şantiye şefliği süreci, yapı malzeme üretimi süreci, akademik yayın süreci gibi mesleğin tüm alanlarıyla ilgili fikri ve mesleki hakların belirlenmesi ve korunması önemlidir.

Eğitimde nitelsiz ve bilimsel olmayan düzenlemeler sonucu mimarlık mesleği, kentsel tasarım ve planlama, peyzaj tasarımı ve iç mekân tasarımı süreçlerinden dışlanarak giderek daraltılmıştır. Bu süreçte, mimarlıktan ayrılan bu meslek gruplarının koordinasyon, dayanışma ve iş birliği alanı haline getirilerek mimarlık meslek haklarının korunması konusunda ortak çalışma yürütülmesi gerekmektedir.

Çalışmalar; Mimarlar Odası olarak çeşitli faaliyetler ve çalışma programıyla üyelerin ve kamuoyunun haklar konusunda bilgilendirilmesi, Oda mevzuatının bu yönde düzenlenmesi ve uygulamada pratik olabilecek kılavuzların oluşturulması, hakların Anayasa, ilgili kanun ve yönetmeliklerle güvence altına alınmasının sağlanması aşamalarından oluşmaktadır.

Bu bağlamda 48. Dönem Fikri ve Mesleki Haklar Komitesince yapılan değerlendirmeler ışığında, meslektaşlarımızın fikri ve mesleki haklarının korunması ve geliştirilmesi için;

- Eser tanımı, eser sahipliği, eser üzerindeki hakların kullanımı ve devri, müelliflik haklarının tespiti, serbest ve ücretli çalışan mimarların telif hakları ile müelliflik hakların tariflenmesi ve bu haklara getirilen kısıtlamalar üzerinde çalışmalar yapılması,
- Mimarlık mesleğinin yetki alanlarının ve diğer mesleklerle kesişme alanlarının tanımlanması konusunda çalışmaların yürütülmesi,
- Fikri ve mesleki hakların korunması ve geliştirilmesi konusunda üyelerin mesleki eğitimlerle bilgilendirilmesi ve kamuoyuna yönelik kampanyaların yürütülmesi,
- Mimarlar Odası'nda mesleki denetim ve telif kaydına sunulan projelerde benzeşme, esinlenme ve çakışmayı tespit etmek için, tüm birimlerde uygulanmak üzere genel uygulama kriterlerinin belirlenerek bir kılavuz oluşturulması,
- İhtisas ayrımı öncesi başka disiplinlere mensup kişiler tarafından çizilen ve uygulanan mimari projelere ilişkin işlemlerde; müelliflik sorunlarının aşılması ve telif haklarının korunmasına yönelik yapılması gereken uygulamaların belirlenerek bir kılavuz oluşturulması,
- Rölöve çalışmalarıyla ilgili hakların korunması ve başka mimarlar tarafından izinsiz kullanılmasının önüne geçilmesine yönelik çalışma yapılması,
- Farklı disiplinlerin ortak katkısıyla hazırlanan çalışmalarda (koruma amaçlı imar planları vb.) müelliflik ve telif haklarının nasıl belirleneceği ve korunacağına yönelik çalışma yapılması,
- Güçlendirme projeleri ve kentsel dönüşüm uygulamalarında telif haklarıyla ilgili yaşanan ihlallerin ve sorunların aşılmasına yönelik çalışma yapılması,
- Mimarlık eserleri üzerindeki hakların kullanımı ve korunmasına ilişkin ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri arasındaki çelişki ve farklılıkların giderilmesi için çalışmalar yapılması,
- Bu çalışmaların geliştirilerek "Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği", "Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" ve "Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği" ile şartname ve belgelerde (muvafakatname, tip sözleşme vb.) ihtiyaç duyulacak değişikliklerin ve düzenlemelerin hazırlanması,
- Fikri ve mesleki haklar konusunda diğer kurumlar için de kaynak niteliğinde olabilecek bütünlüklü bir metnin/yönetmeliğin kurgulanması; bu metnin kamuoyuna sunulması,

önerilmektedir. Yukarıdaki önerilere Danışma Kurulu'ndan gelecek katkılar doğrultusunda çalışmaların genel kurula sunulması hedeflenmektedir.

4. MESLEKİ UYGULAMA VE HİZMETLER

4.1. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı

GEREKÇE

45. Çalışma Dönemi içerisinde, ülkemizde son yirmi yıllık süreçle beraber mimarlık meslek alanında yaşanan sorunlara ilişkin düzenlenen çalıştaylar doğrultusunda hazırlanan raporlar ve öneriler 46. Dönem Olağan Genel Kurulu'nda görüşülerek; "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" ve ilgili şartname ve belgelerde ihtiyaç duyulacak değişikliklerin hazırlanmasına karar verilmiştir.

Bu doğrultuda 46. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi "Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" üzerinde kapsamlı bir çalışma yürütmüştür. Mevcut haliyle serbest çalışan mimarlar odaklı olan yönetmelik, tüm mimarlık hizmetlerini kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Bütünlüklü bir çalışma çerçevesinde, mesleği farklı alanlarda icra eden meslek mensuplarının (serbest çalışan, şantiye şefliği ve yapı denetim alanında çalışan, ücretli çalışan, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, yükseköğretim kurumlarında çalışan, uzmanlık, eğitim ve sertifika gerektiren alanlarda hizmet veren mimarlar vb.) tamamının görev, hak ve sorumlulukları ile mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları kapsayacak şekilde "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği" taslağı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda, "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği'nin, "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği" şeklinde değiştirilmesi önerisi 47. Olağan Genel Kurulu'na sunulmuştur. Ancak, gündemin önemi ve pandemi nedeniyle yönetmelik taslağı değerlendirilememiş ve görüşmeler ertelenmiştir.

47. Olağan Genel Kurulu kararı çerçevesinde 47. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi'nin çalışmaları doğrultusunda geliştirilen Yönetmelik taslağı, 48. Olağan Genel Kurulu gündemine tekrar sunulmuştur. 48. Olağan Genel Kurulu'nda ise, 48. Dönem içerisinde Olağanüstü Genel Kurulun toplanarak yönetmelik taslağının görüşülmesine karar verilmiştir.

Ancak, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından depremden etkilenen bölgedeki afet sonrası sürecin ve çalışmaların koordinasyonunun sağlanması, ağır hasar gören ve/veya yıkılan Birimlerimizde üyelik iş ve işlemlerinin sürdürülmesi; 2023 Genel Seçimleri, ülke gündemine ve meslek ortamına olan etkileri ile birlikte yasama sürecindeki gelişmeler, Oda Genel Bütçesi ve mali yapılanma gerekçeleriyle 48. Çalışma Dönemi içerisinde Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı yapılamamıştır.

48. Dönem Mesleki Uygulama ve Denetim Komitesi çalışmalarını; imar mevzuatı değişiklikleri, Bakanlıktan gelen görüş talepleri, Birimlerden mesleki hizmetlere ilişkin gelen talepler ve TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği taslağının geliştirilmesi çerçevesinde sürdürmüştür. Yönetmelik taslağı çalışmasının değişen imar mevzuatı, mahkeme kararları ve mesleğin değişen koşulları doğrultusunda ele alınması ilkesi benimsenmiştir. Bu kapsamda imar mevzuatında yapılan değişikliklerin takibi, raporlanması ve itirazlara ilişkin yürütülen çalışmalar komite çalışmalarının ana odağını oluşturmuştur.

Bu dönemde, Planlı ve Plansız Alanlar İmar Yönetmelikleri, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik, Otopark Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği başta olmak üzere imar mevzuatında yapılan değişiklikler ile yayımlanan Orman Parkları Yönetmeliği, Lüks Çadır Tesisleri Nitelikler Yönetmeliği, Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik yoluyla; imar hukuku ve planlama ilke ve esaslarına aykırı olan, kamu yararını yok sayan, sermaye şirketlerine rant sağlayan, korunan alanlar ile kıyı ve çevre alanlarında yapılaşmayı artıran, mimarlık meslek alanına müdahale içeren ve meslek mensuplarının yetkilerini kısıtlayan düzenlemeler getirilmiştir. Söz konusu düzenlemelere Odamız ve TMMOB tarafından açılan davalara ilişkin hukuki süreç takip edilmektedir.

Yapılan en önemli değişikliklerden biri; 12 Mayıs 2023 tarih ve 32188 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikler ile Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde, mesleki hak ve yetkilere müdahale içeren, meslek mensuplarının mevcut koşullar ve olanaklar çerçevesinde yürütülen özgün tasarım ve planlama süreçlerini yok sayan ve mesleki uzmanlık, bilgi, beceri ve yetkinlikleri önemsizleştiren düzenlemelerin getirilmesidir.

Yönetmelik değişikliğiyle; bazı yapı gruplarının mimari proje müellifliğinin üstlenilebilmesi için en az 5 yıl mesleki tecrübe şartı ile yapı ruhsatı alınmış toplamda en az 10.000 m², en az 4 farklı yapının projelendirme sürecinde aktif olarak bulunma şartları getirilmiştir. Mimari projelerin giriş ve cephe düzenlemelerinin tasarımına yönelik proje müelliflerini kısıtlayıcı ölçütler düzenlenmiştir. Mimari estetik komisyonlara, söz konusu ölçütlere uygunluğu denetleme ve projelerde değişiklik talep etme gibi yetkiler tanımlanmıştır.

Mimarlık mesleğinin yetki alanına müdahale içeren düzenlemelerin geri çekilmesine dair Odamızca basın açıklaması yapılmış; görüş ve taleplerimiz T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile paylaşılmıştır. Ancak, Bakanlıkla yapılan görüşmelerden herhangi bir sonuç alınamamış ve söz konusu değişiklikler 1 Temmuz 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bunun üzerine düzenlemelerin planlama bütünlüğünü yok sayması, doğal afete hazırlık yerine yeniden yapılaşmanın önünü açması, mimari tasarımı kısıtlaması, mevzuat hazırlama esaslarına uygun hazırlanmaması dolayısıyla hazırlanış amacına, imar hukukuna, şehircilik ilkelerine aykırı olması nedeniyle, değişiklik Yönetmeliği'nin tümünün iptali talebiyle Odamızca dava açılmış ve hukuki süreç devam etmektedir.

Bununla birlikte, mimar meslektaşlarımızın hazırladığı ve sunduğu tüm projeler kapsamında serbest mimarlık hizmetlerini verip veremeyeceklerinin kontrolünde, ilgili yıl için düzenlenen "Serbest Mimarlık Hizmetleri Büro Tescil Belgesi"nin aranması ve mesleki kısıtlılığın olup olmadığının belgelenmesi; büro tescil belgesi olan ve mesleki kısıtlılığı bulunmayan proje müellifi mimarların projeleriyle ilgili ruhsat ve onay işlemlerinin tamamlanması gerektiği konusunda ruhsat vermeye yetkili kurumlara bildirim yapılmıştır.

Ayrıca Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde, ruhsat başvurusunda bulunan yapı sahibi veya vekilince hazırlanacak projeleri düzenleyen bölüme, belli metrekaireler üzerindeki bir kısım yapılar için iç mimarlarca hazırlanıp imzalanan iç mimari projesinin eklenmesi koşulu getirilmek istenmiştir. Nitelikli yapı çevre ve mekân tasarımı kaygısı ile önerildiği öne sürülen bu düzenlemenin yalnızca kamu ve özel sektöre ait büyük ölçekli, büyük bütçeli ve lüks yapı ve projelerle ilgili olarak düzenlenmesi; sunulacak mesleki hizmetlerle ilgili bilimsel veri ve araştırmalara dayalı bir tespit yapılmadığını, temel insan hakkı olan sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam hakkının öncelik olarak görülmediğini ve iç mimarların inşaat sektöründeki payının artırılmasına yönelik olduğunu göstermiştir.

Bu yöndeki değişiklik taslağı, karar aşamasında görüşe açılmıştır. Taslağa ilişkin Oda görüşümüz, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'yla paylaşılmış; ancak Bakanlık tarafından ilgili bölüm "mimar veya iç mimarlarca" şeklinde düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. Söz konusu düzenlemeye ilişkin TMMOB İçmimarlar Odası'nın Bakanlık'a karşı açtığı davaya Odamız müdahil olmuş ve ilgili düzenlemenin tümünün yürütmesi durdurulmuştur. Odamız ve Bakanlıkça yürütmeyi durdurma kararına itiraz edilmiş; ancak itiraz reddedilerek yürütmeyi durdurma kararının "mimar veya" ibaresi yönünden değerlendirilmesi gerektiği tebliğ edilmiştir. Bu durumda, Bakanlıkça söz konusu bölümün yalnızca "iç mimarları" içerecek şekilde düzenlenmesinin önü açılmıştır.

Yapı denetim ve şantiye şefliğine ilişkin mevzuatta "yetmiş beş yaşını dolduran denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının, yapı denetim kuruluşu adına, şantiye mahallinde yapının denetimi görevini yürütemeyecekleri" düzenlemesi getirilerek; mesleki kısıtlılığı bulunmayan ve fiilen görevini yerine getirebilecek meslektaşlarımızın mesleki faaliyetleri engellenmiştir. Bu düzenlemenin iptaline ilişkin Odamız ve TMMOB tarafından yapılan hukuki girişimler sonuç vermemiştir.

Bu dönemde, TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından hazırlanan yönetmelik değişiklikleriyle ilgili olarak da, mimarlık meslek alanıyla kesişen ve meslek alanına müdahale içeren değişikliklerin geri çekilmesine yönelik mücadele verilmiştir.

İlgili Odalar tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarında; TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın kentsel planlama, imar, yapı üretim ve denetim gibi süreçlerle ilgili mesleki çalışma yapılmasını öngören düzenlemeleri ile TMMOB Orman Mühendisleri Odası'nın bazı ahşap yapılara ilişkin tasarım, plan, proje, uygulama, restorasyon, rekonstrüksiyon ve yapı denetimi hizmetlerinin yürütülmesini öngören düzenlemelerine Odamızca itiraz edilmiştir. TMMOB ve bağlı Odaların katılımıyla gerçekleştirilen toplantılardan uzun süre sonuç alınamamış; ancak yakın dönemde itiraz edilen düzenlemeler TMMOB tarafından reddedilerek ilgili Odaların düzenlemelerini geri çekmelerine karar verilmiştir.

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'na yapılan bir çalışma nedeniyle; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne, "Kat İrtifakı ve Kat Mülkiyeti" işlemleriyle ilgili yapılan başvurular kapsamında istenen belgeler arasında bulunan "Mimarî projenin üç boyutlu sayısal yapı modeli"ne ilişkin, harita ve kadastro mühendislerince hazırlanan projelerin arandığı ve mimar meslektaşlarımız tarafından sunulan projelerin kabul edilmediğine dair sorunlarla karşılaşmıştır. Bu uygulamalar da, mesleki alanlara müdahale, hak ve sorumlulukların tanımlanması gibi tartışmalara yol açmaktadır. Meslektaşlarımızın hak ve yetkilerini korumak adına bu uygulamanın kaldırılmasına ilişkin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne başvurulmuş ve konunun TMMOB'de görüşülerek çözülmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu dönemde, TMMOB'nin mesleki hizmetlerle ilgili en az bedel düzenlemeleri ve ücretli çalışan meslektaşlarımızın asgari ücretlerinin belirlenmesine ilişkin düzenlemelerini kısıtlayıcı kararlarla karşı karşıya kalınmıştır.

En az bedel düzenlemesiyle ilgili yapılan bir yargılama kapsamında verilen kararla; TMMOB'nin asgari ücret tarifesi ile ilgili düzenlemeleri durdurularak iptal edilmiştir. Mahkeme kararı gereği, yönetmelik ve tarifenin asgari ücret belirlenmesine ilişkin kuralları uygulanamamakta, ancak tavsiye niteliğinde önerilebilmektedir.

Benzer şekilde verilen bir yargı kararıyla da; TMMOB'nin Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları için asgari ücret belirlenmesi engellenmiştir. Oysaki üyelerimize ve topluma karşı sorumluluğun bilinciyle, Anayasa ve yasalardan alınan yetkiyle meslektaşlarımızın hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için gerekli düzenlemeleri yaparak mücadele etmek Odamızın başlıca görevleri arasındadır. Meslektaşlarımızın asgari ücret düzeylerine ilişkin kararlar, hakların korunmasına yönelik alınan en önemli tedbirler arasındadır.

Bu dönemde T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile mesleki hizmetler, yapı üretim ve denetim süreci ve uygulamalarda meslektaşlarımızın ve Odamızın karşılaştığı sorunlara ilişkin ortak çalışmaların yürütülmesi hedeflenmiştir. Üyelerimizin mesleki hak ve yetkilerinin korunmasının sağlanması ve yapı denetimi alanında yaşanan sorunların giderilmesi konusunda Odamız ile Bakanlık Yapı İşleri Genel Müdürlüğü arasında görüşmeler yapılmış; tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri üzerinden yapılacak çalışmalar programlanmıştır. Ancak, 48. Dönem içerisinde yapılması planlanan ve belli bir aşamaya gelinen ortak çalışmalar, Bakanlık tarafından devam ettirilmemiş ve sonuçsuz bırakılmıştır.

Meslek etiği, kamu yararı, kentleşme ve planlama ilkelerine yönelik ihlallerin yaşandığı bu ortamda; Birimlerimizle ve meslektaşlarımızla birlikte bir dayanışma sürecinin örgütlenmesinin önemi ve gerekliliği ortadadır. Mimarlar Odası, mesleki hakların korunması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, kendi örgütlenme yapısını değerlendirmek, yapısal ve hukuksal önermeler geliştirmek zorundadır.

Bu amaçlar doğrultusunda 46., 47. ve 48. Çalışma dönemleri boyunca yoğun bir emekle hazırlanan "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği"nin kabul edilerek yayımlanması durumunda, "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği" yürürlükten kaldırılacaktır.

TMMOB Ana Yönetmeliği ve TMMOB Genel Kurul Yönetmeliği hükümlerine göre Oda yönetmelik düzenlemeleri; Birlik Yönetim Kurulunun onayı çerçevesinde ilk Genel Kurulun onayına sunulur ve Genel Kurul'ca görüşülerek karara bağlanır. Bu aşamadan sonra yönetmelik yayımlanmak üzere Resmi Gazete'ye gönderilir. Cumhurbaşkanlığı'na yayımlanmak üzere gönderilen yönetmeliklerde, Cumhurbaşkanlığı kararı ile yayımlanan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında inceleme yapılır. Ancak Oda yönetmeliklerinin yayımlanma sürecinde, konuyla ilgili idari mali denetim kapsamında ilgili Bakanlık olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan görüşler alınabilmektedir. Bu anlamda olumsuz görüş verilen yönetmelikler yayımlanamamakta ve bunlara ilişkin davalar da halen sürdürülmektedir.

Yukarıdaki uyarılar doğrultusunda, yeni yönetmelik ile birlikte tüm yayımlanan hükümler bakımından yargısal denetim yolu yeniden başlayacak; mevcut yönetmelikte olan ve dava konusu edilen hükümler yeni yönetmelik ile yeniden dava konusu edilebilecektir.

Tüm bu koşullar altında ve Odamızın amaçları çerçevesinde, yürürlükte olan "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği"nin kazanımlarıyla ilgili kayıpların yaşanmaması için, "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği" taslağı çalışmasının uygun koşullarda görüşülmesi amaçlanmaktadır.

ÖNERİ

Bu kapsamda; mesleğin değişen koşulları, imar mevzuatında yapılan değişiklikler, mahkeme kararları vb. gerekçeler doğrultusunda, yürürlükte olan "TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği"nde güncellenmesi gereken zorunlu değişikliklere ilişkin çalışma yapılması önerilmektedir.

Yönetmeliğin ekleri olan şartnamelerin ve sözleşmelerin güncellenmesi; özellikle "Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi" ve aşağıda yer alan ilgili diğer şartname ve belgelerde mesleğin değişen ve dönüşen üretim pratikleri de dikkate alınarak çalışmalar yapılması, ayrıca Yönetmelikte değinilmeyen konulara açıklık getirmek için gerekli yönergelerin hazırlanması amaçlanmaktadır.

Şartnameler

- TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Korunması Gerekli Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Mimari Teknik Uygulama Sorumluluğu (Fenni Mesuliyet) Hizmetleri ve En Az Bedel Tarifesi
- TMMOB Mimarlar Odası Şantiye Şefliği Hizmetleri ve En Az Bedel Tarifesi

Belgeler

- Serbest Mimarlık Hizmetleri Büro Tescil Belgesi ve Başvuru Formu
- Üye Sicil Belgesi (Mimari Proje Müellifi, Mimari Fenni Mesul, Şantiye Şefi vb.)
- Muvafakatname Örneği
- Taahhütname Örneği
- Ücretli Mimar Tip Sözleşmesi

Danışma Kurulu'ndan bu kapsamda gelecek somut öneriler doğrultusunda yürütülecek çalışmanın genel kurula sunulması hedeflenmektedir.

4. MESLEKİ UYGULAMA VE HİZMETLER

4.2. Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları

GEREKÇE

Ülkemizde son yirmi yıllık süreçte; yapı piyasasının ve inşaat sektörünün baskısıyla hızlı ve çok sayıda yapı üretimini kolaylaştırmaya odaklı, planlama ve mimarlık kültürünü yok sayan, nitelikli ve özgün mesleki hizmetlerin kullanıcıya erişimini kısıtlayan; mesleki hak ve yetkileri sınırlandıran bir yapılaşma süreci yaşanmaktadır.

Kamusal ve hukuki denetimi devre dışı bırakan bir anlayış ile yürürlüğe sokulan düzenlemeler yoluyla; tutarsız ve hukuksuz politikaların önünde engel olarak görülen; toplumun nitelikli mimarlık ve planlama hizmetlerine erişiminin sağlanması, bu hizmetlerin kamu yararına yürütülmesi için çalışmalarını sürdüren meslek örgütleri ise sürecin dışında bırakılmaktadır.

Yaşanabilir ve sağlıklı bir yapı çevre için gerekli nitelikli mimarlık hizmetlerinin çok sayıda yapı üretimi baskısıyla değersizleştirildiği bu ortamda; yapı üretim sürecinin denetimi de, yürürlükte bulunan mevcut 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu ile işlevsiz hale getirilmiştir.

Yapı denetim sisteminde mimarlık yok sayılmış; sistem içerisinde en az faaliyette bulunan meslek olmasına karşın mimarlar, sistemden kaynaklanan sorunlar neticesinde en çok cezai müeyyidelerle karşı karşıya kalan meslek mensupları olmuştur.

Yapı denetimi sisteminde meslek mensuplarının hak ve yetkileri kısıtlanırken; uygulama aşamasında yapının kamu adına mesleki denetiminde de sorunlar yaşanmaktadır. Yürürlükte olan sistem; mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetlerini tasarım, uygulama, yönetim ve denetim boyutuyla merkezi politikaların bileşeni haline getirmek üzere altlık oluşturmuştur. Kamu adına denetim ortadan kaldırılmış; denetimin özelleşerek tekelleşmesinin önü açılmıştır.

Son olarak, 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, bilimsel bir gerekçeye dayandırılmaksızın, "yetmiş beş yaşını dolduran" denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının, yapı denetim kuruluşu adına şantiye mahallinde yapının denetim görevini yürütmeleri engellenmiştir.

Meslek odalarının, mesleki faaliyetlerin imar mevzuatına ve ilgili düzenlemelere uygun olarak, gerekli bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip uzman meslek mensuplarına yerine getirilmesinin güvencesi olan kamu adına denetim yetkilerini kısıtlayıcı ve engelleyici; meslek mensuplarının hak ve yetkilerini sınırlayıcı düzenlemeler uygulanmaya devam etmektedir. Yerel ve merkezi yönetimlerce yerine getirilmeyen denetim süreçlerine dair sorumluluklar yine meslek odalarına ve meslek mensuplarına yüklenmekte, Meslek Odaları denetim süreçlerinde cezalandırma aracı olarak tariflenmektedir. 6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile yetkileri düzenlenen meslek odalarına eşitlikçi, adaletli ve yetkiye dayalı sorumluluk tarifi yapılmamaktadır.

Tüm bu süreçte, Odamız yapı denetim sisteminden dışlanmış, mesleğimizin ve meslektaşlarımızın yapı denetimindeki asli unsur olma fonksiyonu yok sayılmıştır. Yapı denetim sistemi içerisinde yer alan üyelerimiz, sistemdeki diğer meslek disiplinleri arasında ikincil öneme haiz bir meslek mensubu statüsünde yaklaşımlara maruz kalmıştır. Yapı denetim sürecinin hiçbir aşamasında varlığı hatırlanmayan meslek odaları, konu usulsüzlük yapan üyelerinin cezalandırılması olunca muhatap alınmakta ve odalarla ilişki sadece ceza verilmesi boyutunda sürdürülmeye devam etmektedir.

Söz konusu cezalara ilişkin Bakanlıkça Odamıza gönderilen soruşturma dosyalarında son yıllarda ciddi bir şekilde artış olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Odamızın disiplin süreçleri dikkate alındığında, çok sayıda dosyanın sağlıklı değerlendirmesi konusunda endişeler oluşmasına neden olmuştur. Üyelerimizin mesleki hak ve yetkilerinin korunmasının sağlanması ve yapı denetimi alanında yaşanan sorunların giderilmesi doğrultusunda, Odamız ile T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü arasında görüşmeler yapılmış, konuyla ilgili tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri üzerinden Odamızca çalışma başlatılmıştır. Ancak, 48. Dönem içerisinde yapılması planlanan ve belli bir aşamaya gelinecek ortak çalışmalar, Bakanlık tarafından devam ettirilmemiş ve sonuçsuz bırakılmıştır.

ÖNERİ

Odamızca 45., 46. ve 47. Dönemlerde yürütülen çalışmalarla elde edilen sonuçlar ışığında, yapı denetimi alanında yaşanan sorunların giderilmesi ve mesleki hak ve yetkilerin korunmasının sağlanması için;

- Yenilenen Yapı Denetim sisteminde tüm sorumlulukları ile birlikte proje müellifleri tarafından veri girişleri yapılmasına karşın, sonrasında denetim faaliyetlerinin ve sürecin dışında bırakılan müellif mimarların sorumluluk ve yetkilerinin gözden geçirilerek denetim sürecinde aktif rol almalarının ve bilgi akışının sağlanması,
- Yapı denetim sistemi içinde yer alan mimarların görevi olmadığı konulardan sorumlu tutulmaması ve cezalandırılmaması, mimarların ve mühendislerin yapı denetim hizmeti süreçlerindeki mesleki sorumluluk alanlarının günümüz koşullarına göre yeniden tanımlanması,
- Proje ve uygulama denetçisi mimarların sorumluluk alanının tanımlanması, denetim yetkisi sınırının revize edilerek düşürülmesi için yapılacak çalışmaların, yapı denetim sürecinde yer alan tüm ilgili kurum ve kuruluşlarca ortak değerlendirilmesi,
- 4708 sayılı Kanun kapsamında yapı denetimi sistemi içinde yer alan proje müellifi, denetçi veya kontrol elemanı olarak görev üstlenen mimarların, mühendislerin ve teknik elemanların yapım süreci, yapım teknikleri, mevzuat değişiklikleri ve yapı denetimi hizmeti süreçlerindeki mesleki sorumluluk alanlarına yönelik eğitimlerin düzenlenmesi,
- 2018 yılında Yapı Denetim Sistemindeki değişiklikten önce Mimarlar Odası ile Yapı İşleri Genel Müdürlüğü arasında görüşmeleri yapılan ve taslak çalışmaları tamamlanan "Sayısal Veri Paylaşımı Usul ve Esasları"nın tamamlanarak yürürlüğe girmesi, veri paylaşımında karşılıklı yaşanan sıkıntıların giderilmesi,
- Yapı denetim sistemi içinde yer alan mimarların aylık ücretlerinin TMMOB tarafından her yıl yayımlanan "Asgari ücret" dikkate alınarak belirlenmesi ve güvence altına alınması,

konularında gerekli hazırlıkların tamamlanarak çalışmaların yürütülmesi amaçlanmaktadır.

5. MESLEKİ GELİŞİM / YAŞAM BOYU ÖĞRENME

5.1. Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları

2004 yılında Mimarlar Odası 39. Olağan Genel Kurulu'nda kabul edilen Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Yönetmeliği ile kurulan SMGM'nin amacı; mimarlık mesleği ve mesleki hizmetin etkinliğini, verimliliğini ve gelişimini sürekli kılmak üzere, mimarlara mesleki formasyonlarını sürekli geliştirme ortamlarını, olanaklarını ve fırsatlarını sunmak, edindiği yeni bilgi ve becerilerini değerlendirmek ve referansları haline getirmektir.

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi'nin 48. Çalışma Dönemdeki çalışmalarında gözetileceği genel yaklaşım ve hedefler aşağıdaki gibidir:

- Mimarlık ve yapı sektörüne ilişkin bilgi üretim ve paylaşım ortamlarının SMG sistemine daha fazla dahil edilebilmesine yönelik olarak, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliklerini artırıcı çözümlerin üretilmesi,
- Üyelerin SMG kapsamında değerlendirilebilecek faaliyetlerini Oda sicil sistemine kaydetmesini teşvik edici ve kolaylaştırıcı yöntemlerin geliştirilmesi, SMGM'nin daha iyi tanıtılması, SMG kapsamındaki etkinliklerin daha rahat izlenebilmesi ve Mimarlar Odası Şubeleri ile iletişimin güçlendirilebilmesi amacıyla yaygın ve pratik haber alma ortamları olan web sitesi ve sosyal medya ortamlarının iyileştirilmesi ve zenginleştirilmesi,
- SMGM bünyesinde gerçekleştirilen etkinlik ve eğitimlerin çevrim içi ortama aktarılabilmesi için gerekli alt yapı çalışmalarının tamamlanması ve içeriklerinin zenginleştirilmesi,
- Oda birimlerimizin SMG kapsamındaki eğitim ve etkinliklere Üyelerini daha fazla yönlendirebileceği alanlarla ilgili bilgilendirme ve tanıtımların yoğunlaştırılması,
- Çeşitlenmekte olan mesleki alt alanların takip edilerek bu alanlarda Oda ve SMGM'nin etkinliğinin ve yetkilerinin artırılmasının sağlanması.

SMGM ÇALIŞMA ALANLARI

Sürekli Mesleki Gelişim'e yönelik eğitim ve etkinlikler bir yandan nicelik ve nitelik açısından zenginleştirilecek, öte yandan bunların hizmet edeceği profil çeşitlendirilmeye çalışılacaktır.

SMGM bünyesinde gerçekleştirilen yüz yüze eğitim ve etkinliklerin çevrim içi ortama aktarılması ve içeriklerin geliştirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalara ağırlık verilecektir.

Üyenin gelişimine yönelik ihtiyaç ve taleplerin oluşmasını ve iletilmesini beklemeksizin, Şubelerimizin SMG komisyonları ve SMG sorumluları tarafından yapılacak değerlendirmeler aracılığı ile planlanacak SMG eğitim ve etkinlik takvimi oluşturmaya teşvik edilmeye çalışılacaktır.

Eğitimler

- **Yüz Yüze/ Çevrim İçi Yetkilendirme Eğitimleri (Sertifikalı Eğitimler):**

Mevcut Yetkilendirme Eğitimleri kazanılan deneyimler ve güncel gereksinimler doğrultusunda içerik ve yöntem bakımından irdelenecek ve geliştirilecektir. (Bilirkişilik, EKB Uzmanlığı, D-1 Temel Bina Akustığı,)

- **Yüz Yüze/ Çevrim İçi Bilgilendirme Eğitimleri:**

Meslektaşlarımızın ücretsiz olarak katılabildikleri yüz yüze ya da çevrim içi eğitimler olan bilgilendirme eğitimleri, çok farklı alanlarda kurgulanmış 3-8 saatlik kısa süreli eğitimlerdir. Bu gruptaki eğitimlerin gerçekleştirilen anketler doğrultusunda güncellenerek Oda birimlerine

anımsatılması amaçlanmaktadır. Belirlenecek illerde ihtiyaç duyulan konular öncelikli olmak üzere pilot eğitimler gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

- **Kişisel Gelişim Eğitimleri:**

SMGM ve birimlerce kurgulanması mümkün olmayan veya gerekmeyen, çoğu zaman mimarlık alanıyla doğrudan değil dolaylı ilişkisi bulunan bilgisayar programı, fotoğraf vb. içeriklerdeki ücretli eğitimlerdir. Şubeler tarafından seçilen kurum veya uzmanlarca açılan bu eğitimler SMGM tarafından SMG kapsamında kredilendirilmektedir. Üye gereksinimleri doğrultusunda bu tür eğitimlerin Şubelerce çeşitlendirilmesi önerilebilir.

- **Mimarlar Odası E-Seminer Programı:**

2011 yılı başında hizmete ücretsiz olarak açılan "Mimarlar Odası E-Eğitim Programı", 2013 yılı ortasında internet üzerinden doğrudan şifresiz erişim sağlanmasına rağmen hedeflenen izleyici sayısına erişilememiş ve kullanım dışı kalmıştır.

Pandemi ile birlikte çevrim içi düzende e-seminer olarak kurgulanmaya başlanan etkinlikler, internet ortamında daha geniş kesimlere ulaşmış ve erişilebilir hale gelmiştir. Dönem içerisinde e-seminerlerin sürekliliğinin sağlanması ve içeriklerin zenginleştirilerek "E-Eğitim Programı" kapsamına alınması amaçlanmaktadır. Bu hedefle e-eğitim olarak ele alınmak üzere içerik sağlama çalışmalarına hız verilecek ve mevcut Üye taleplerinin e-eğitimiye yönlendirilmesi sağlanacaktır.

- **Yeni Mezunlara Yönelik Eğitimler**

Mimarlık bölümünden yeni mezun olmuş mimarlarla ilişkilerin geliştirilmesi ve eğitim ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla anket çalışması yapılması amaçlanmaktadır. Yapılacak anket çalışmasından çıkacak sonuçlar doğrultusunda yeni mezun mimarların yaşadığı sorunlar ve öncelikli mesleki eğitim konuları ile ilgili eğitim ve etkinlikler yapılması hedeflenmektedir.

SMGM Yayınları

Gerçekleştirilen etkinlik ve eğitim içerikleri ya da SMGM Yürütme Kurulu tarafından belirlenecek konularla ilgili uzman kişiler danışmanlığında makale üretilmesi ve belirli periyotlarla Mimarlar Odası yayın organlarında yayınlanması planlanmaktadır. Ayrıca SMGM'nin ve SMG programlarının tanıtımına yönelik broşür ve afişlerin çeşitlendirilerek ve dağıtımlarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

SMG Kredilendirme ve Sicil Kayıt Sistemi

Gerçekleştirilen eğitim ve etkinliklere katılım sayısının artırılmasının yanı sıra, Üyeler tarafından yürütülen araştırma projesi, sanat çalışması, yayın, tez vb. mesleki faaliyetlerin Üye sicil sistemine aktarılması, Üyelerin SMG sicillerini güncelleme işlemlerini daha kolay yapabilmeleri amacıyla MOP-Üye Giriş Modülü-SMGM internet sayfası bağlantısının ve altyapısının düzenlenmesi ve geliştirilmesi önerilecektir.

Mezuniyet Öncesi Staj Programı

Mimarlık bölümlerinde kayıtlı öğrencilerin zorunlu staj ihtiyacının giderilmesi ve mezuniyet öncesinden başlayarak "Sürekli Mesleki Gelişim" kavramının yerleşik bir kabul haline getirilmesi amacıyla belirli dönemlerde staj programı kurgulanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla SMGM ve Mimarlar Odası Şubeleri tarafından kurgulanacak staj programlarının üniversiteler tarafından zorunlu staj kapsamında değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilecektir.

ÇALIŞMA ARAÇ ve YÖNTEMLERİ

SMGM Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri:

Sürekli Mesleki Gelişim'in ve SMGM'nin tanıtımına yönelik etkinlikler ve iletişim çalışmalarına bu dönemde üç farklı boyutta ele alınacaktır:

- **Üyeye Yönelik Tanıtım Faaliyetleri**

Sürekli Mesleki Gelişim bilincinin yaygınlaştırılması ve SMG alanlarına talebinin artırılması amacıyla;

Eğitim talep ve ihtiyaçlarının belirlenmesi için anket çalışmalarının yapılması,

Broşür, afiş, e-bülten, internet sayfası duyuruları vb. bilgilendirme araçlarının zenginleştirilmesi, sosyal medya platformlarının etkin kullanımının sağlanması,

Çeşitli süreli-süresiz yayınlarda SMG'nin önem ve gerekliliğine ilişkin yazıların hazırlanması,

SMG Ajandası ve SMGM'ye ilişkin her türlü bilginin Üyelerce hızlı ve kolay bir şekilde izlenebilir hale getirmek için SMGM web sayfasının yeniden kurgulanması ve tasarlanması hedeflenmektedir.

- **Örgüt İçi Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri**

SMGM'nin yukarıda sıralanan çalışma alanlarına olan talebin artırılmasına yönelik Şubelerin katkısının sağlanması için Üyelerin Oda birimlerince doğru ve etkin bilgilendirilebilmeleri amacıyla;

Şube Yönetim Kurulları ve SMG Sorumluları ile iletişim ortamlarının artırılması ve fırsatlarının yaratılması, Mimarlar Odası Şube yönetimleri ve çalışanlar arasında kurum içi koordinasyon farklılıklarının giderilmesi,

Sürekli Mesleki Gelişim kapsamında kurgulanan eğitim ve etkinlik süreçlerinde karşılaşılan sorunların tartışılması ve çözümlenmesi amacıyla sürekli mesleki gelişim ve yönetmelikler hakkında bilgilendirme eğitimleri yapılması hedeflenmektedir.

- **Kurumlar arası Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri**

SMG sisteminde önemli rol üstlenebilecek paydaş kurum ve kuruluşlarla kurumsal iletişimin kurularak/geliştirilerek;

Kendi bünyelerindeki faaliyetlerinin SMG kapsamına alınması için başvuru yapmalarına teşvik edilmesi,

SMG kapsamındaki çalışmaların kurgu ve hazırlıklarına katkılarının sağlanması, bünyelerindeki mimarların SMG etkinliklerine katılımı için davet edilmesi hedeflenmektedir.

6. ÖRGÜTLENME VE KURUMSAL YAPININ GELİŞTİRİLMESİ

6.1. 70.Kuruluş Yılına Doğru Mimarlar Odası Örgütlenmesi

1954 yılında 6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile kurulan Mimarlar Odası; kurulduğu tarihten bugüne çalışmalarını ülke ve kamu yararı doğrultusunda yürütmekte; toplum hizmetinde mimarlık anlayışı ile kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi için emek harcamaktadır. Mesleğin kamu yararına gelişimi ve meslek mensuplarının yetki ve sorumlulukları çerçevesinde; mimarlığın, yapılı çevrenin ve toplumsal kültürün üretiminde asli bir öge olduğunun toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmesi ve toplumsal bir kültür ögesi olan nitelikli mimarlığın kamusal politikaların her düzeyinde yer alması için mücadele etmektedir.

Antik uygarlıkların keşiştiği bir coğrafyada yer alan, çok değerli mimarlık ve sanat eserlerinin olduğu, kültürel ve tarihî zenginliklerin beşiği ülkemizde; nitelikli eğitim ve uygulamalar önemsizleştirilerek mimarlık, planlama ve yapılı çevre üretim sürecinden uzaklaştırılmış; toplumun nitelikli mimarlık hizmetlerine erişimi gerçekleştirilememiştir.

Yaşam çevrelerinin nitelikli mimarlık hizmetlerinden yoksun biçimlenmesine neden olan bu süreç; yapı kültürümüzün yozlaşmasına, yaşam değerlerimizin yitirilmesine, kentsel yaşam kalitesinin düşerek toplumsal eşitsizliğin yükselmesine, kentlerin kimliksizleşmesine ve afetlere daha açık hale gelmesine yol açmaktadır.

70 yıllık tarihinde; yapılı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunması, kent ve planlama politikalarının kamu yararına geliştirilmesi; nitelikli mesleki hizmetlerin kamusal politikaların her düzeyinde yer alması, güvenli ve sağlıklı yaşam çevrelerinin oluşması Mimarlar Odası tarafından ülke adına sorumluluk olarak benimsenmiştir.

Kurulduğu tarihten bu yana çalışmalarını, ülke ve kamu yararına yürütmekte ve kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi için emek harcamaya devam eden Mimarlar Odası sağlıksız ve düzensiz kentleşmeye yol açacak şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesini sürdürmektedir.

Kuruluşunun 70.Yılında Mimarlar Odası örgütlenmesi, bugüne gerçekleştirdiği çalışmalar, deneyim ve birikimler çerçevesinde geçmişini değerlendirerek geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak ve örgütsel yapının geliştirilmesi önemsenmektedir.

2002 yılından bugüne kentsel ve kırsal alanlarda inşaat sektörü üzerinden emlak rantı ile sermaye birikimine ve finans odaklı yapılanmaya; mesleki hizmetlere ve kentsel, kırsal alanların sermayeye açılmasına yönelik düzenlemeler ülke gündemini ve meslek ortamını etkilemiştir.

Anayasa değişiklikleri ve seçimler yoluyla siyasi rejim değiştirilmiş; merkezileşme ve otoriterleşme politikaları yürürlüğe konmuştur. Ekonomik krizle birlikte toplumsal ve sosyal kriz koşullarının ortaya çıktığı bu dönemde; toplumsal ve sosyo-kültürel yapıya, kamu kurumlarına ve kamuya ait varlıklara, meslek kuruluşları ile yükseköğretim kurumlarının özerk yapılarına, çalışanlarına, temel insan hak ve özgürlüklerine dair pek çok düzenleme gerçekleştirilmiş ve kamu yeniden yapılandırılmıştır.

Tüm dünyada ve ülkemizde etkili olan salgın ve kriz koşullarında dahi iktidar; egemen sermaye sınıflarıyla işbirliği yoluna giderek ekonomik sürekliliği sağlamaya odaklanmış ve kolaylaştırıcı uygulamaları yürürlüğe sokmuş; kamuya ait kaynakların, gelir ve fonların yatırımcı ve sermaye sahiplerine aktarılmasının önünü açmış; bilim insanları, meslek odaları ve hatta kamu kurumları tarafından düzenlenen raporları göz ardı etmiştir.

1999 Marmara ve 2011 Van Depremlerinin ardından siyasi iktidar tarafından afetler; tüm kentsel ve kırsal alanlarda rant odaklı yapılaşmanın aracı haline getirilmiştir. 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından yaşanan afetler bir kez daha fırsata dönüştürülmüş, rant odaklı kentleşme ve dönüşüm politikalarına hız verilmiştir.

Bu dönemde; mimarlık okulları ve öğrenci kontenjanları asgari eğitim koşulları sağlanmaksızın artırılmış, yükseköğretim kurumlarının yapıları değiştirilmiş; kısa zamanda ve çok sayıda yapı üretilmesi baskısıyla mesleki hak ve yetkiler kısıtlanmış, mesleki hizmetler ve yapı üretim süreci önemsizleştirilmiş, meslek kuruluşlarının kamusal ve özerk yapıları yok sayılarak örgütlenme hakkı engellenmiş, mesleki yeterlilik ölçütleri aranmaksızın denetimsiz ve yetersiz hizmet sunumu yaygınlaşmış; özelleştirme, sendikasızlaştırma, taşeronlaştırma ve köleleştirme baskısıyla iş güvencesi yok edilmiş ve işsizlik artmıştır.

Ekonomik krizle birlikte toplumsal ve siyasal kriz koşullarının ağırlaştığı, ülkemizi ve tüm dünyayı etkileyen salgın hastalık ve afetlerin giderek arttığı süreçte; Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odalarını baskı altına almaya yönelik müdahaleler Cumhurbaşkanının talimatı ile yeniden gündeme getirilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı Meslek Odaları, Türk Tabipleri Birliği ve bağlı Odaları, Türkiye Barolar Birliği ve bağlı Barolarla ilgili gündeme getirdiği düzenlemelerle iktidar; anayasaya ve tarafı olunan uluslararası sözleşmelere aykırı biçimde; kamu

hizmetlerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yürütülmesini engellemeyi, meslek kuruluşlarının görev ve yetkilerini daha da kısıtlamayı, örgütlü yapılarını zayıflatarak görevlerini kamu ve toplum yararına yerine getirmelerinin olanaklarını tamamen ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

Siyasi iktidarın yirmi yıllık erkinin aynı politikalarla sürekliliğinin sağlanması öngörülürken; mesleğimiz, mesleki haklarımız, kentlerimiz ve ülkemiz açısından çok ağır sonuçları olabilecek bir yasama süreci ve uygulamaları gündemdedir.

Türkiye'de yapı çevrenin sağlıklı ve kamu yararını gözeten politikalar çerçevesinde üretilmesi, demokrasinin ve barışın mekân örgütlenmesine aracılık etmesinin sağlanması Mimarlar Odası'nın, mimarların, kamu yönetiminin, yerel yönetimlerin, ilgili tüm kesimlerin ve kurumların, ülke adına ortak sorumluluğudur.

Hukuk ve demokrasinin savunulması, özel olarak meslek alanımızda ve meslek Odalarında anti-demokratik süreçler ve hukuk dışı dayatmalar karşısında kazanımların korunması, öncelikli ve yaşamsal bir gündem olarak değerlendirilmiştir.

Demokratik-mesleki haklar ve kentli hakları ile ilgili giderek artan ihlallere karşı tavır konulması, toplumun tüm nefes alma alanlarına, mesleklerin örgütlenmelerine ve kendilerini ifade etme biçimlerine yönelik tahammülsüzlük, müdahale ve yok etme girişimlerinin durdurulmasına yönelik çabaların kararlılıkla sürdürülmesi öngörülmektedir.

Küresel ölçekte yaşanmakta olan ekonomik kriz, zaten yapısal sorunları olan ve her bakımdan krizler içerisinde çalkalanan ülkemizi derinden etkilemiş, pek çok temel konuda da sorunların büyümesinin kaynağı olmuştur. Mimarlık ve meslek alanımızı bu süreçlerin olumsuz etkilerine karşı korumak; bu çerçevede mimarlık ve meslek alanımızın savunulması; meslektaşlarımızın desteklenmesi ve Oda yapısının güçlendirilmesi bütün mimarların ortak sorumluluğudur.

Mesleğimize ve meslektaşımıza sahip çıkma çabasının yükseltilmesi, mimarlığın toplumla buluşması ve nitelikli mekânsal olanakların yaratılması, doğal ve kültürel değerlerimizin korunması yönündeki özverili çalışmaların desteklenmesi ve yaygınlaştırılması en önemli hedeflerimizdendir.

Mimarlar Odası; kamu yararının gözetilmesini ve toplum hizmetinde mimarlığı temel alan 70 yıllık tarihiyle ülkemizin, mesleğimizin, doğal ve kültürel çevrenin, yaşam değerlerinin korunması için hukuka ve demokrasiye inanan meslek odaları üzerinde oluşturulmaya çalışılan bütün siyasi baskılara karşı özverili çalışmalarını ve mücadelesini sürdürme kararlılığındadır.

Mimarlar Odası Örgütlenmesi

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bağlı tüm Odalar; meslek mensuplarının ortak gereksinmelerini karşılamak, mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararına uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak; meslek ve çıkarları ile ilgili işlerde, resmî makamlar ve öteki kuruluşlar ile işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve önerilerde bulunmak üzere çalışmalarını yürütmekle sorumludurlar.

Mimarlar Odası Birimleri; Odamızın 6235 Sayılı TMMOB Kanunu ile belirlenmiş amaçları ve kamu yararı doğrultusunda görevlerini yerine getirebilmek, üyelerin Oda ile ilişkilerini güçlendirmek ve Oda çalışmalarına katılımlarını sağlamak amacıyla kurulmaktadır. Bu birimler; Şubeler, Büyükşehir Şubeleri, Temsilcilikler, Büyükşehir Bölge Temsilcilikleri ve Oda Temsilcilerinden oluşur. Mimarlar Odası 28 Şube, 1 Büyükşehir Şube; 71 Temsilcilik ve 3 Büyükşehir Bölge Temsilciliği ile ülke genelinde örgütlenmiştir.

Temsilcilikler, Büyükşehir Bölge Temsilcilikleri ve Oda Temsilcileri bulunduğu etkinlik bölgesindeki yetkili ve görevli şubeye bağlı; yönetim ve mali konularda öncelikle bu Şube Yönetim Kuruluna karşı sorumlu olarak görev yapar. Şubeler ve Büyükşehir Şubeleri etkinlik bölgelerindeki yönetim ve mali konularda görevli ve Oda Yönetim Kuruluna karşı sorumludurlar.

Tüm Oda Birimleri;

- Mesleğin gelişmesini sağlayacak çalışmalar yapmak, mesleki ve sosyal faaliyette bulunmak, diğer kuruluşlar ile işbirliği yapmak, gerekli girişimlerde bulunmak, ilişkiler kurmak,
 - Meslek mensuplarının mesleki onur, hak ve çıkarlarını korumak,
 - Oda politikası paralelinde ülke ve meslek çıkarlarını gözeten etkinlik ve girişimlerde bulunmak,
 - Etkinlik alanında işbirliği, koordinasyon ve iletişimi sağlamak, ortak etkinlikleri yönlendirmek,
 - Üyelerin mesleki sorunlarını ve çözüm yollarını belirleyici çalışmalar sürdürmek,
 - Projelendirme ve yapı üretiminin niteliğini iyileştirmek, üyelerin işverenle ilişkilerini düzene sokmak ve bu ilişkilerde hak ve çıkarları karşılıklı olarak korumak amacıyla sürdürülen mesleki denetim uygulamasını yürütmek,
 - Üye kayıtlarını tutmak, envanterini çıkarmak, üye hareketlerini izlemek, üye aidatlarını toplamak, büro tescil ve diğer gerekli mesleki denetim kayıtlarını düzenlemek,
 - Oda taşınır ve taşınmaz mallarını yönetmekle,
- yükümlüdürler.

Örgütsel ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi

İçinde bulunduğumuz çok yönlü kriz koşullarına bağlı olarak, fiziksel çevre üretiminin asli unsuru olan mimarlık mesleğinin uygulama biçimleri de değişmekte, mimarlık alanı parçalanmakta, mimarlık hizmetleri çeşitlenmekte ve farklı çalışma alanlarıyla ilişkilenebilmekte, ara alanlar oluşmaktadır. Mimarlık eylemi, mimarlık uygulamalarının niteliği, hizmet sunum ortamı ve mimarın rolü hızla değişmektedir.

Mimarlar Odası birimlerine ve illere göre üye dağılımı, mimarlık bölüm sayıları ve kontenjanları, üye kayıtları ve üyelikten ayrılma işlemleri, üyelik ödentileri ödeme oranları, serbest mimarlık hizmeti sunan büro sayıları, mesleki denetim işlemleri ile Oda Birimleri mali durumlarına dair veriler; ülke gündeminin mesleki eğitim, uygulama ve örgütlenme alanına olan yansımalarını göstermektedir.

Bu dönüşüm sürecinde, Odanın üye yapısı da hızla değişmektedir. Oda üye ilişkisi, mesleki kurallar ve etiğe ilişkin sorunların artmasına neden olan bu süreçte Mimarlar Odası örgütsel, mali ve kurumsal yapısının; mesleki ve örgütsel araçlara ilişkin yöntemlerin yeniden ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kuruluşunun 70.yılına doğru Mimarlar Odası örgütsel yapısında öne çıkan konular;

- toplumsal, siyasi ve sosyal dönüşümün Oda kurumsal yapısına ve üye profiline yansımaları,
 - TMMOB örgütlü yapısına ve meslek odalarına yönelik müdahalelerin ve baskıların artması,
 - Mesleki ve toplumsal örgütlenmelerde ülke gündemine bağlı olarak yaşanan değişimler, dayanışma ve demokratik toplumsal mücadelelere yönelik baskılar;
 - Kentsel alanlar; yapılı, doğal ve kültürel çevre değerleri
 - Sağlık, eğitim ve temel insan hak ve özgürlükleri
 - Çalışma koşulları, taşeronlaşma ve özelleştirme
 - Ekonomik ve sosyal krizler
 - Afetler
 - Oda kurumsal yapısının genişlemesi ve yaygınlaşmasına bağlı olarak Birimler arası farklılıkların artması,
 - Mimarlar Odası mevzuatı ile getirilen düzenlemelerin Oda Birimlerince yürütülen uygulamalarında farklılıkların artması, tüm kural ve düzenlemelerin tüm Birimlerce eşit biçimde uygulanmasında karşılaşılan sorunlar,
 - Mimarlar Odası deneyim ve birikiminin, örgüt kültürünün aktarımında yaşanan aksaklıklar, çalışma alanlarında sürekliliğin sağlanamaması,
 - üye Oda ilişkilerinde yaşanan değişim, aidiyet ve meslek etiği alanında yaşanan sorunlar,
 - ekonomik kriz koşullarında Oda genel bütçesi ve mali yapılanmasının daralması,
- olarak değerlendirilmektedir.

Mimarlığın toplumsal ve kamusal sorumluluğu temelinde, çalışma ilkeleri ve toplum için mimarlık anlayışı çerçevesinde örgütsel yapılanmanın geliştirilmesi için;

- Kamu yararı doğrultusunda toplum hizmetinde mimarlık anlayışıyla çalışmaların sürdürülmesi,
 - İşyeri Temsilciliği, Öğrenci Üyelik ve benzeri örgütlenme araçlarının kurumsallaştırılması,
 - Ücretli, işsiz ve kamu çalışanlarına yönelik örgütlenme yöntemlerinin oluşturulması,
 - Farklılaşan ve çeşitlenen mimarlık alanlarına ilişkin oda içi örgütlenme araçlarının oluşturulması ve geliştirilmesi,
 - Örgüt birimlerinde tartışma ortamları oluşturarak üyelerle iletişimin geliştirilmesi,
 - Çeşitli tematik vb. bilimsel toplantılarla bilim, kültür ve sivil alanla iletişimin güçlendirilmesi,
 - Mimarlar Odası'nda demokratik yapının ve örgütsel dayanışmanın güçlendirilmesi, var olan örgütsel araçların geliştirilmesi,
 - Örgüt kültürünün yaygınlaşması ve Oda organlarında görev alan tüm yöneticilerin ve Oda çalışanlarının mesleki etik ve davranış kurallarına uyması,
 - Oda kadrolarının yetiştirilmesi, birikimli ve deneyimli kadroların Oda örgütlenmesine yeniden kazandırılması,
 - Birimler arası farklılıklardan kaynaklanan sorunların (mali yapı, alt yapı, kadrolar, birikim...) giderilmesi, tüm Birimlerde Oda mevzuatı ile getirilen düzenlemelerin, karar ve genelgelerin eşit biçimde uygulanması,
 - TMMOB ve Odalarla, diğer meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile dayanışmanın geliştirilmesi,
 - Oda mali yapısının örgütlenme düzleminde yeniden değerlendirilerek, genel bütçesinin ekonomik kriz koşullarına bağlı olarak kurgulanması,
 - Örgütlenmenin farklı düzlemlerde kuramsal açıdan, örgüt ve toplum sosyolojisine her yönüyle ele alınması, tartışma ortamlarının oluşturulması,
- gerekmektedir.

Öğrenci Çalışmaları ve Temsilcilerin Örgütlenmesi

Üniversitelerde ve birimlerimizde belirlenen öğrenci temsilcilerinin çalışmalarını bir çatı altında toplama amacıyla başlatılan Mimarlar Odası Öğrenci Temsilciler Kurulu (ÖTK), Mimarlık ve Eğitim Kurultayı XII çalışmaları kapsamında 13 Ekim 2023 tarihinde Öğrenci Forumunu çevrimiçi olarak gerçekleştirmiştir. Forumda yapılan sunumlarla tartışma ortamı oluşturulmuş ve belirlenen başlıklara ilişkin fikir alışverişini yapılmıştır.

Öğrenci forumundan elde edilen sonuçlarla üretilen raporlar, 10-11 Kasım 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen Kurultay'da düzenlenen öğrenci oturumunda Öğrenci Temsilciler Kurulu temsilcileri tarafından katılımcılarla paylaşılmıştır.

Bu çalışmalar çerçevesinde; "Cumhuriyet'in 100. yılında kültürel mirasın korunması ve yıkılan Cumhuriyet Dönemi yapıları, Türkiye'deki deprem öncesi ve sonrası mimarlık eğitimi, ülke gündemine bağlı olarak sürekli değişen ders müfredatı, müfredatın güncelliği ve kapsayıcılığı, atölye kullanımlarının sınırlılığı, sınırlılık kavramı üzerinden değerlendirilen öğrenci ekonomisi / mimarlık eğitimi masrafları, meslek pratiğine yönelik eğitim, ders dışı atölye / çalıştay, yaz okulu ve staj imkânlarının yetersizliği, niteliksiz mezun veren ihtiyaç fazlası mimarlık bölümünün neden olduğu istihdam ve buna bağlı olarak mimarlık üretiminin değersizleşmesi" şeklinde başlıklar oluşturulmuştur.

Eğitimde bilimsel bir gerekçeye dayandırılmadan yapılan müfredat değişiklikleri, süre yetersizliği, staj yeri bulamama ve nitelsiz staj eğitimi, emek hırsızlığı ve istihdam sorunları öğrenciler tarafından aktarılan önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kriz koşullarında öğrenim gören mimarlık öğrencilerinin eğitim masrafları önemli bir sorun olmakla birlikte, özellikle 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen bölgedeki mimarlık öğrencilerinin gerekli malzemelere erişimi zorlaşmıştır. Mimarlık öğrencilerinin eğitim masrafları konusunda öğrencilere ekonomik destek sağlayabilecek yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, öğrencilerin tekrar kullanabilecekleri malzemeleri paylaşabilecekleri ortak bir platform kurulması izlenebilecek yöntemler arasındadır.

Mesleğe yönelik kişisel gelişim eğitimleri ile öğrencilikte ve meslek hayatında psikolojik destek verilmesinin sağlanması, kolektif ve çok disiplinli çalışma kültürünün geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Oda çatısı altında meslek mensupları ve öğrenciler arasındaki iletişimin güçlendirilmesi için, Oda birimlerinin etkinlik alanlarındaki öğrencilere ulaşabilmelerine ilişkin yöntemler geliştirilmelidir. Etkinlik, sergi ve yarışma gibi süreçlerin Öğrenci Temsilciler Kurulu'yla birlikte programlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda, Öğrenci Kurultaylarının yeniden örgütlenerek organize edilmesi hedeflenmektedir.

Endüstriyel Tasarım Meslek Grubu Örgütlenmesi

Endüstriyel Tasarımcıların Kamu Kurumlarında Teknik Personel Kadrosunda Görev Alması

Endüstriyel Tasarımcılar, 1983 yılından bu yana Mimarlar Odası'na üye olan bir meslek grubudur. Bugün ülkemizde Endüstriyel Tasarım eğitimi 33 üniversitede lisans düzeyinde verilmektedir. Lisans programlarını akredite etmek üzere YOKAK tarafından yetkilendirilen Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kurulu Endüstriyel Tasarım Akreditasyon Kurulu'na (ETMK-ENTAK) 2023 yılında 8 üniversitenin Endüstriyel Tasarım lisans programı akredite olmak üzere başvurmuştur.

Ülkemizde 51 yıldır üniversitelerde lisans düzeyinde eğitimi verilen ve bugün yaklaşık 10.000 mezuna ulaşan Endüstriyel Tasarım Bölümü (eski adıyla Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü) mezunları, kamu kurum ve kuruluşlarında görev almada ve görev aldıklarında yetki, unvan ve özlük hakları konularında sorunlar yaşamaktadırlar.

08.02.2017 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında 2547 sayılı 43/b maddesi uyarınca, Endüstriyel Tasarım Bölümü mezunlarının "Endüstri Ürünleri Tasarımcısı" unvanını kullanmasına ve hizmet sınıfının teknik hizmetler sınıfı olduğuna karar verilmiştir. Bu karar ilk kez 25.01.1994 yılında aynı kurul tarafından alınmıştı. Ayrıca 11.03.2020 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında yükseköğretim kurumlarındaki içerikleri aynı ancak isimleri farklı lisans programlarındaki isim kargaşasını ortadan kaldırmak amacıyla "Endüstri Ürünleri Tasarımı" program isminin "Endüstriyel Tasarım" olarak değiştirilmesine ve söz konusu programların endüstriyel tasarım programına eşdeğer olduklarına karar verilmiştir.

Bu doğrultuda, Endüstriyel Tasarımcıların ek göstergelerde, tüm teknik personelin sahip olduğu olanaklardan faydalanmaları gerekirken, "Endüstriyel Tasarımcı" unvanının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kadro listesinde olmaması nedeni ile belediyelerde veya çeşitli kamu kurumlarında çalışan Endüstriyel Tasarımcılar, Genel İdari Hizmetler Sınıfında (GİH), işçi kadrosunda veya kurumun personel mevzuatına göre uzman kadrosunda çalıştırılmakta; bu statülerde çalışmaları maddi kayıplara ve yetki kayıplarına neden olmaktadır. Endüstriyel Tasarımcılar, Teknik Personel statüsündeki diğer personele göre daha düşük derece ve kademelerde çalıştırılmaktadırlar (Örneğin 8/1 yerine 9/1'den başlamaktadırlar.); bazı kurumlarda teknikerlerin özlük haklarına sahiptirler. Bazı belediyeler, "Endüstriyel Tasarımcı" başlıklı bir kadro olmaması nedeniyle ihtiyaç duydukları halde Endüstriyel Tasarımcı istihdam edememektedir. Endüstriyel Tasarımcıların bu konuda yaşadıkları sorunlar Odamızın Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonuna sıklıkla iletilmektedir.

Ülkemizde topluma ve çevreye faydalı, yenilikçi ve güvenli ürünlerin üretilmesine ve bu doğrultuda ihracata ve ekonomik kalkınmaya katkı veren Endüstriyel Tasarımcıların, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü ve Belediyelerde yetki, unvan ve özlük hakkı kaybına uğramadan çalışabilmeleri elzemdir. Endüstriyel Tasarımcının sadece üretim sürecinde yer alması değil; tasarım teşvik süreçleri, fikri ve sınai haklarla ilgili süreçler, kamu kurumlarında ve kamunun verdiği hizmetlerde ürün ve hizmetlerin tasarlanması, seçilmesi ve denetlenmesi konularında da söz sahibi olmaları gerekir.

Mimarlar Odası 18.03.2022 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına "657 sayılı Devlet Memurları kanununun kadro listesinde Teknik Hizmetler Sınıfına "Endüstriyel Tasarımcı" kadrosunun eklenmesi ve Mimarlarla eşdeğer derece ve ek göstergeye tabi olmaları" konusunu yazmış ancak cevap alamamıştır.

Bu konunun ivedilikle ele alınması ve yetkili mercilerle görüşmeler yapılarak mevzuatta değişiklik yapılması büyük önem taşımaktadır.

ÖNERİ

Bu kapsamda; örgütlenme tartışmalarının bir program çerçevesinde değerlendirilerek örgütlenmeye yönelik etkinlikler gerçekleştirilmesi; örgütlenmenin her yönüyle ele alınarak değerlendirilmesi, önümüzdeki sürece yönelik politik araçlar, örgütsel öneri ve kararlar üretilmesi amaçlanmaktadır.

Örgütlenme teması ile gerçekleştirilecek çalışmalarda yapılacak değerlendirmeler, görüş ve öneriler ile birlikte;

- **Üye örgütlenme araçlarının geliştirilmesi**
 - Üye sicil sistemi güncellenmesi
 - Bilgi ve belge yönetimi, arşiv, kütüphane, mali ve hukuk alanında çalışmaların elektronik ve dijital yöntemlerle güncellenmesi
 - Değişen ve çeşitlenen mesleki faaliyet alanlarına ilişkin örgütlenme olanak ve araçlarının irdelenmesi,
 - Yeni mezun ve öğrencilere yönelik çalışmaların artırılması,
- **Oda içi Örgütsel yapının geliştirilmesi**
 - Oda çalışanlarının çalışmalara aktif katılımının, koordinasyon ve eğitimlerinin sağlanması,
 - Oda organlarında görev alanların denetlenmesi, oda kadrolarının yetiştirilmesi ve örgütlenmesi,
 - Komite ve çalışma gruplarının bilgi ve belge üretiminin sağlanarak mesleki uzmanlığın kamuyla paylaşımının artırılması,
 - Genel Kurul ve Danışma Kurullarının meslek politikalarına, uygulama alanlarına, örgütlenme ve kurumsal yapının geliştirilmesine olanak sağlamak üzere nitelikli tartışma ve değerlendirme ortamlarının oluşturulması,
- **Mesleki, Demokratik ve Toplumsal diğer örgütlenmelerle ilişkilerin geliştirilmesi**
 - TMMOB ve bağlı Odalar ile mesleki uzmanlık alanlarına yönelik çalışmalar, örgütlü mücadelenin yükseltilmesi,
 - Uluslararası Meslek Örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi,
 - Kent ve çevre, temel insan hak ve özgürlükleri, demokrasi, hukuk, eğitim, sağlık vb alanlarda çalışmalar yürüten demokratik ve toplumsal kurum ve kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilmesi

Gerekmektedir.

TMMOB MİMARLAR ODASI
48. ÇALIŞMA DÖNEMİ
48. DÖNEM 2. MERKEZ DANIŞMA KURULU TUTANAĞI
22-23 Aralık 2023

Mimarlar Odası 48. Dönem 2. Merkez Danışma Kurulu: Mimarlar Odası Genel Sekreteri Tores Dinçöz tarafından 22 Aralık 2023 Cuma günü saat 10.30'da başlatıldı ve belirlenen Divan çalışmalarına başladı.

Divan

Başkan : Müjdat Karaca
Başkan Yardımcısı : Faruk Soydemir
Yazman : İlayda Karabulut'tan oluştu

Divan Başkanı Müjdat Karaca'nın açılış konuşmasını müteakiben saygı duruşu yapıldı ve İstiklal Marşı okundu.

Danışma Kurulu 23 şubenin katılımı ile gerçekleşti ve toplam 91 Danışma Kurulu Üyesi meslektaşımız katıldı.

Açılış konuşması, Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp Muhcu tarafından gerçekleştirildi.

Toplantıda sırasıyla:

1. **Ülke Gündemi ve Meslek Alanımıza Etkileri**
 - Otoriterleşme ve Afet Koşullarında Yerel Yönetimler ve Seçim Süreçleri
2. **Afetler, Planlama ve Mimarlık Politikaları**
 - 6 Şubat 2023 Depremleri, Afet Yönetimi ve Yapılaşma Süreci
 - Afet Riski Altındaki Alanlar ve Kentsel Dönüşüm
3. **Mesleki Uygulama Politikaları**
 - Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi
4. **Mesleki Uygulama ve Hizmetler**
 - TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı
 - Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları
5. **Mesleki Gelişim / Yaşam Boyu Öğrenme**
 - Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları
6. **Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi Mimarlar Odası Örgütlenmesi**
 - 70. Kuruluş Yılına Doğru Mimarlar Odası Örgütlenmesi

olmak üzere altı gündem maddesi değerlendirildi.

Ülke Gündemi ve Mesleki Alanımıza Etkileri

Otoriterleşme ve Afet Koşullarında Yerel Yönetimler ve Seçim Süreçleri başlıklı oturuma saat 10.59'da başlandı. Söz alan isimler sırasıyla Yunus Emre Kaçamaz, İlker Kahraman, Ali Atakan, Tezcan Karakuş Candan, Şirin Rodoplu Şimşek, Ali Ekinci, Yavuz Önen, Uğur Yıldırım, Osman Güdü oldu.

10.59-11.07	Yunus Emre Kaçamaz / MO Kahramanmaraş Şb. YK Bşk.
11.08-11.02	İlker Kahraman / MO İzmir Şb. YK Bşk.
11.13-11.21	Ali Atakan / MO Ankara Şb. YK Bşk.
11.21-11.33	Tezcan Karakuş Candan / MO Ankara Şb.
11.34-11.48	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
11.48-12.07	Ali Ekinci / MO İzmir Şb.
12.07-12.26	Yavuz Önen / MO ve TMMOB Eski YK Bşk.
12.26-12.47	Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sek.
12.47-13.00	Osman Güdü / MO İstanbul BK Anadolu 2.BKBT YK Bşk.

Oturuma 13.00'ta öğle arası verildi.

14.13-14.35	Ahmet Erkan / MO İstanbul BK Şb. YK Üyesi
14.35-14.41	Selma Aslan / MO Diyarbakır Şb. YK Bşk.
14.41-14.54	Alper Dülger / MO Kocaeli Şb. YK Bşk.
14.55-15.03	Burak Şener / MO Samsun Şb. YK Bşk.
15.03-15.15	Selahattin Temiz / MO Ordu Şb.
15.41-15.46	Özlem Durdu Kabel / MO Denizli Şb. YK Üyesi

Afetler, Planlama ve Mimarlık Politikaları başlıklı oturuma saat 15.46'da Bülent Batuman'ın sunumu ile başlandı. Söz alan isimler sırasıyla Yunus Emre Kaçamaz, Ali Ekinci, Yavuz Önen, Nurgül Güçlü, Eyüp Muhcu, Ahmet Erkan, İlker Kahraman, Semih Temizkan, Şirin Rodoplu Şimşek, Yunus Emre Kaçamaz, Burak Şener, Bülend Ceylan, Ali Ekinci, Gökhan Tanrıöver oldu.

15.46-16.02	Bülent Batuman / MO Genel Merkez YK Üyesi
16.03-16.13	Yunus Emre Kaçamaz / MO Kahramanmaraş Şb. YK Bşk.
16.14-16.32	Ali Ekinci / MO İzmir Şb.
16.33-16.49	Yavuz Önen / MO ve TMMOB Eski YK Bşk.
16.50-16.54	Nurgül Güçlü / MO Konya Şb.
16.55-17.12	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
17.14-17.35	Ahmet Erkan / MO İstanbul BK Şb. YK Üyesi
17.35-17.43	İlker Kahraman / MO İzmir Şb. YK Bşk.
17.46-17.54	Semih Temizkan / MO Mersin Şb.
17.54-18.11	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
18.11-18.17	Yunus Emre Kaçamaz / MO Kahramanmaraş Şb. YK Bşk.
18.17-18.21	Burak Şener / MO Samsun Şb. YK Bşk.
18.22-18.35	Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı Bşk.
18.36-18.39	Ali Ekinci / MO İzmir Şb.
18.39-18.44	Gökhan Tanrıöver / MO Tekirdağ Temsilciliği

Danışma Kurulu'nun 1. gününde oturumlar 18.45'te sonlandı.

**

2. gün oturumu 23 Aralık 2023 Cumartesi saat 10.15'te başladı.

Mesleki Uygulama Politikaları

Fikri ve Mesleki Hakların Korunması ve Geliştirilmesi başlıklı oturuma saat 10.15'te başlandı. Avukat Berna Çelik'in sunuşunun ardından söz alan üyeler sırasıyla Mehmet Bozkurt, Eyüp Muhcu, Mustafa Özçelik, Alper Dülger, Faruk Soydemir, Uğur Yıldırım, Bülend Ceylan, İlker Kahraman oldu.

10.17-10.37	Berna Çelik / Mimarlar Odası Genel Merkez Avukatı
10.38-11.04	Mehmet Bozkurt / MO İstanbul BK Şb.
11.05-11.21	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
11.22-11.33	Mustafa Özçelik / MO Hatay Şb. YK Bşk.
11.35-11.41	Alper Dülger / MO Kocaeli Şb. YK Bşk.
11.42-11.46	Faruk Soydemir / MO Eski MYK Gen. Sek.
11.46-11.52	Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sek.
11.53-11.57	Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı Bşk.
11.57-12.00	İlker Kahraman / MO İzmir Şb. YK Bşk.

Mesleki Uygulama ve Hizmetler

TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı başlıklı oturuma saat 12.00'da başlandı. MO Genel Merkez YK Üyesi Songül Üzgün'ün sunuşunun ardından söz alan üyeler sırasıyla: Leman Ardoğan, Necip Mutlu, Semih Temizkan, Özlem Durdu Kabel, Erkan Karakaya, Şirin Rodoplu Şimşek, Serdar Çavdar, Alper Dülger, Burak Şener, Eyüp Muhcu, Tores Dinçöz, Serdar Çavar oldu.

12.00-12.21	Songül Üzgün / MO Genel Merkez YK Üyesi
12.21-12.28	Leman Ardoğan / MO Gen. Sek. Yrd.
12.29-12.33	Necip Mutlu / MO Eski MYK Gen. Sek.
12.33-12.37	Semih Temizkan / MO Mersin Şb.
12.37-12.39	Özlem Durdu Kabel / MO Denizli Şb. YK Bşk.
12.39-12.45	Erkan Karakaya / MO Adana Şb.
12.46-12.53	Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
12.54-12.57	Serdar Çavdar / MO Eskişehir Şb. YK Üyesi
12.58-13.03	Alper Dülger / MO Kocaeli Şb. YK Bşk.
13.03-13.05	Burak Şener / MO Samsun Şb. YK Bşk.
13.05-13.10	Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
13.11-13.22	Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
13.23-13.23	Serdar Çavdar / MO Eskişehir Şb. YK Üyesi

Oturuma 13.23'te öğle arası verildi.

Mesleki Uygulama ve Hizmetler

Yapı Denetimi Süreci ve Uygulamaları başlıklı oturuma saat 14.30'da başlandı. Söz alan üyeler sırasıyla: Asım Güzel, Erkan Karakaya, Serdar Çavdar ve Eyüp Muhcu oldu.

14.30-14.36	Asım Güzel / MO Onur Kurulu Üyesi
14.36-14.41	Erkan Karakaya / MO Adana Şb.
14.42-14.43	Serdar Çavdar / MO Eskişehir Şb. YK Üyesi

14.43-14.45 Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.

Mesleki Gelişim / Yaşam Boyu Öğrenme

Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Çalışmaları başlıklı oturuma saat 14.46'da başlandı. SMGM Yürütme Kurulu Başkanı H. Murat Günaydın'ın sunuşunun ardından söz alan isimler sırasıyla: Şirin Rodoplu Şimşek, Ahmet Melih Öksüz, Selahattin Temiz, Leman Ardoğan, Bülend Ceylan, Faruk Soydemir, Ünal Şahin, Eyüp Muhcu oldu.

14.46-15.22 H. Murat Günaydın / SMGM Yürütme Kurulu Başkanı
 15.23-15.28 Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa Şb. YK Bşk.
 15.29-15.36 Ahmet Melih Öksüz / MO Trabzon Şb.
 15.36-15.42 Selahattin Temiz / MO Ordu Şb.
 15.43-15.48 Leman Ardoğan / MO Gen. Sek. Yrd.
 15.49-15.52 Bülend Ceylan / Mimarlık Vakfı YK Bşk.
 15.52-15.55 Faruk Soydemir / MO Eski MYK Gen. Sek.
 15.56-15.59 Ünal Şahin / MO Mersin Şb.
 15.59-16.02 Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.
 16.02-16.07 Müjdat Karaca / MO Ankara Şb.

Örgütlenme ve Kurumsal Yapının Geliştirilmesi Mimarlar Odası Örgütlenmesi başlıklı oturuma saat 16.02'de Endüstri Ürünleri Tasarımcısı Emel Baş'ın sunuşuyla başlandı. Sırasıyla söz alan konuşmacılar: Tores Dinçöz, Ali Atakan, Uğur Yıldırım, Burak Şener, Ahmet Erkan, Şirin Rodoplu Şimşek, Gökhan Tanrıöver, Ünal Şahin, Özgür Değişken, Alper Dülger, İlker Kahraman, Eyüp Muhcu oldu.

16.07-16.16 Emel Baş / Endüstri Ürünleri Tasarımcısı
 16.16-16.37 Tores Dinçöz / MO MYK Gen. Sek.
 16.37-16.48 Ali Atakan / MO Ankara Şb. YK Bşk.
 16.48-16.55 Uğur Yıldırım / MO İzmir Şb. YK Sek.
 16.56-16.56 Burak Şener / MO Samsun Şb. YK Bşk.
 17.00-17.06 Ahmet Erkan / MO İstanbul BK Şb. YK Üyesi
 17.06-17.10 Şirin Rodoplu Şimşek / MO Bursa YK Bşk.
 17.11-17.13 Gökhan Tanrıöver / MO Tekirdağ Temsilciliği
 17.14-17.18 Ünal Şahin / MO Mersin Şb.
 17.19-17.25 Özgür Girişken / MO Gaziantep Şb.
 17.26-17.28 Alper Dülger / MO Kocaeli Şb. YK Bşk.
 17.29-17.31 İlker Kahraman / MO İzmir Şb. YK Bşk.
 17.32-17.54 Eyüp Muhcu / MO MYK Bşk.

Danışma Kurulu saat 17.55'te sonlandı.